

วัตถุประสงค์

วารสารกฎหมายและสังคมรังสิตเป็นวารสารวิชาการของคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าทางด้านกฎหมายและสังคมและเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์และนักศึกษา เพื่อสนับสนุนการศึกษา การสอน การวิจัยและงานวิชาการในมหาวิทยาลัยรังสิต และจากสถาบันภายนอก รวมทั้งนักวิชาการและผู้สนใจ โดยเน้นสาขานิติศาสตร์ และสาขาสังคมศาสตร์ เปิดรับบทความภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 3 ท่าน บทความที่เสนอจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อพิมพ์ลงในวารสารอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะระบบการอ้างอิงและรูปแบบการนำเสนอ

ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร ทศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มาให้ถูกต้อง กำหนดออกวารสารปีละ 3 ฉบับ (ราย 4 เดือน)

ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม – เมษายน

ฉบับที่ 2 เดือน พฤษภาคม – สิงหาคม

ฉบับที่ 3 เดือน กันยายน – ธันวาคม

เจ้าของ

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

52/347 อาคารอุไรรัตน์ (ตึก 3) ถนนพหลโยธิน เมืองเอก ตำบลหลักหก

อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี 12000

โทร. 02-997-2222 ต่อ 1294 โทรสาร. 02-997-2222 ต่อ 1264

Email: RJLS@rsu.ac.th

ประธานที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์พิเศษ วิชา มหาคุณ

คณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์ ดร.คณิต ฒ นคร

อดีตอัยการสูงสุด, นักวิชาการอิสระ

ศาสตราจารย์ณรงค์ ใจหาญ

อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.โกเมศ ขวัญเมือง

กรรมการบริหารหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธานี วรภัทร์

ผู้อำนวยการหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

ผู้ช่วยกองบรรณาธิการ

ดร.กฤษฎา แสงเจริญทรัพย์

อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

หัวหน้ากองบรรณาธิการ

อาจารย์อนิสา มานะทน

อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

กองบรรณาธิการ

ผศ.ดร.สัญญาพงศ์ ลิ้มประเสริฐ

อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

ผศ.ดร.อิงครัต ดลเจิม

อาจารย์ประจำสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย(คงคาไหว), ดร.

ประธานหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

นางสาวปัญญาดา จงละเอียด

ผู้อำนวยการส่วนสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

อาจารย์วิเชษฐ์ สิ้นประสิทธิ์กุล

อาจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

ดร.จิรวุฒิ ลิปิพันธ์

รองผู้อำนวยการบัณฑิตศึกษา สาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัศกร ไชยพงษ์

หัวหน้ากลุ่มวิชากฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรม หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะ
นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกวลิณ ต่อปัญญาชาญ

อาจารย์ประจำสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนกฤต ทุริสุทธิ์

อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

รองศาสตราจารย์ ดร.รัชชนันท์ อิศรเดช

อาจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ฝ่ายกฎหมาย

ผศ.ดร.สัญญาพงศ์ ลิ้มประเสริฐ

อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

ฝ่ายประสานงานและจัดการ

นางสาวชนิษฐา จันยัง

เจ้าหน้าที่คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

ออกแบบปก/จัดรูปเล่ม

นางสาวจุติมา สิริจารุธร

เจ้าหน้าที่คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

พิมพ์ที่

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรังสิต

52/347 ถนนพหลโยธิน เมืองเอก ตำบลหลักหก อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี 12000

Tel. 02-997-2222 ต่อ 5231

บทบรรณาธิการ

วารสารกฎหมายและสังคมรังสิต ฉบับนี้เป็นฉบับที่ 2 ประจำปีพุทธศักราช 2566 บทความที่ได้รับการคัดเลือกให้เผยแพร่ในวารสารฉบับนี้ เป็นบทความวิชาการจำนวน 1 เรื่อง และเป็นบทความวิจัยจำนวน 4 เรื่อง เล่มนี้เป็นปีที่ 5 ของจัดทำวารสารของคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต และเพื่อเป้าหมายของการทำวารสารให้เป็นไปตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพวารสารในฐานข้อมูล TCI เพื่อรองรับการประเมินจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index-TCI) ให้คุณภาพของบทความเป็นไปตามเงื่อนไข และกติกาสากล จึงเปิดโอกาสให้นักวิชาการ นักวิจัย นักศึกษา คณาจารย์ ได้เผยแพร่บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัย

กองบรรณาธิการวารสารกฎหมายและสังคมรังสิต ขอขอบคุณท่านผู้เขียน และท่านผู้อ่านที่ให้ความสนใจวารสารของเราและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความที่ได้เลือกสรรมาตีพิมพ์จะมีประโยชน์ต่อผู้อ่านทุกท่าน บรรณาธิการขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาอ่านและแนะนำการปรับแก้บทความวิจัยให้มีคุณภาพทางวิชาการยิ่งขึ้น ตลอดจนทีมงานทุกท่านที่เกี่ยวข้องจนวารสารได้สำเร็จได้อย่างสมบูรณ์ทุกประการ

สุดท้ายนี้กองบรรณาธิการหวังอย่างยิ่งว่าเนื้อหาในวารสารฉบับนี้ จะให้มุมมองและแง่คิดต่างๆ ต่อยอดความคิดที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านบ้างตามสมควร หากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการขอน้อมรับไว้ด้วยความยินดี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธานี วรภัทร์

บรรณาธิการ

สารบัญ

บรรณาธิการ (ก)

บทบรรณาธิการ (จ)

บทความวิชาการ : Academic Articles

การไล่เบี้ยจากเจ้าหน้าที่ซึ่งกระทำให้เกิดความผิดพลาดตามกฎหมายว่าด้วยการ 1

ชดใช้ค่าทดแทนในคดีอาญาของประเศญี่ปุ่น

RECOURSE FROM AN OFFICIAL WHO COMMITTED AN OFFENSE UNDER JAPAN'S
CRIMINAL COMPENSATION ACT

ภรณ์วิรินทร์ อวัสกุล

บทความวิจัย : Research Articles

ภาพรวมกฎหมายควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทยและ 16

ต่างประเทศในปัจจุบัน

OVERVIEW OF ALCOHOL BEVERAGE CONTROL LAW IN THAILAND AND OTHER
COUNTRIES NOWADAY

จิรภูมิ ลิปิพันธ์, ธาณี วรภัทร์, สุภัสส์ เทพหัสดินฯ, วิเชษฐ์ สันประสิทธิ์กุล

ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์กร 34

บริหารส่วนตำบลทุ่งพลา อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

PUBLIC OPINION ON INFRASTRUCTURE SERVICE OF THUNG PHLA SUBDISTRICT
ADMINISTRATIVE ORGANIZATION, KHOKPHO DISTRICT, PATTANI PROVINCE

เสาวลักษณ์ แก้วพรมดำ, บุญิกา จันทร์เกตุ, ชนกนาถ พูลสวัสดิ์

แนวทางการคุ้มครองผู้ต้องขังจากการคุกคามทางเพศในเรือนจำ 53

THE GUIDELINES FOR PROTECTING INMATES FROM SEXUAL HARASSMENT IN
PRISONS

ภูวดล คำสนิท, วิศิษฐ์ศักดิ์ เนืองนอง, ศลธร คงหวาน

การใช้ดุลพินิจของพนักงานอัยการในการยอมรับพยานหลักฐานทางนิติ 69

วิทยาศาสตร์

THE EXERCISE OF PROSECUTORIAL DISCRETION IN FORENSIC EVIDENCE ACCEPTANCE

ศลธร คงหวาน, ศุภชัย ศุภลักษณ์นารี

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน 83

บทความวิชาการ

การไต่เบี่ยงจากเจ้าหน้าที่ซึ่งกระทำให้เกิดความผิดพลาดตามกฎหมาย*
ว่าด้วยการชดใช้ค่าทดแทนในคดีอาญาของประเทศญี่ปุ่น
RECOURSE FROM AN OFFICIAL WHO COMMITTED AN OFFENSE
UNDER JAPAN'S CRIMINAL COMPENSATION ACT

ภรณ์วิรินทร์ อีวสกุล

Ponvirin Aiwsakul

นักกฎหมายอิสระ

Independent Lawyer

Corresponding author E-mail: aiwsakul29@gmail.com

บทคัดย่อ

ประเทศญี่ปุ่นได้ให้ความสำคัญในเรื่องของการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาซึ่งถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิได้รับค่าทดแทนหากถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนซึ่งเกิดจากความผิดพลาดของกระบวนการยุติธรรมหรือเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐ โดยเหตุผลที่ได้มีการบัญญัติรับรองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยขึ้นมาก็เพราะเพื่อให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยซึ่งถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยที่ตนเองไม่ได้กระทำความผิดให้มีสิทธิได้รับค่าทดแทนตามกฎหมาย โดยประเทศญี่ปุ่นได้มีการบัญญัติกฎหมายเฉพาะขึ้นมาเพื่อเป็นหลักเกณฑ์ในการจ่ายค่าทดแทนให้แก่จำเลยผู้บริสุทธิ์และยังได้กำหนดให้หน่วยงานของรัฐเมื่อได้จ่ายค่าทดแทนตามกฎหมายว่าด้วยการจ่ายค่าทดแทนไปแล้วให้มีสิทธิไต่เบี่ยงจากเจ้าหน้าที่รัฐผู้กระทำให้เกิดความผิดพลาดได้ ซึ่งแตกต่างจากราชอาณาจักรไทยที่ไม่ได้มีการบัญญัติให้สิทธิกองทุนยุติธรรมเมื่อได้ใช้จ่ายให้แก่ผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. 2558 กำหนดไว้ไปแล้วให้มีสิทธิไต่เบี่ยงจากเจ้าหน้าที่รัฐที่กระทำความผิดในกระบวนการยุติธรรมได้ และแม้ว่าจะมีพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ได้บัญญัติให้หน่วยงานรัฐมีสิทธิไต่เบี่ยงจากเจ้าหน้าที่รัฐได้หากได้กระทำละเมิดโดยเกิดจากการจงใจหรือประมาทเลินเล่อ

* Received 03 July 2023; Revised 08 August 2023; Accepted 26 August 2023

อย่างร้ายแรง แต่กรณีของกองทุนยุติธรรมไม่สามารถนำพระราชบัญญัติดังกล่าวมาใช้บังคับได้ เนื่องจากพระราชบัญญัตินี้เป็นการชดเชยค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนหากเข้าหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดหน่วยงานรัฐก็มีสิทธิไล่เบี้ยได้ แต่กองทุนยุติธรรมเป็นเพียงกองทุนที่ดูแลช่วยเหลือเหยื่อตามพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. 2558 ดังนั้นการศึกษากฎหมายในเรื่องนี้อาจเป็นแนวทางเพื่อนำมาพิจารณาปรับปรุงพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. 2558 เพื่อให้เป็นบทบัญญัติเฉพาะในกรณีที่กองทุนยุติธรรมได้ใช้จ่ายให้แก่ผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนไปแล้วให้มีสิทธิไล่เบี้ยจากเจ้าหน้าที่รัฐได้

คำสำคัญ: การไล่เบี้ย, เจ้าหน้าที่รัฐ, กระบวนการยุติธรรม, ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน

Abstract

Japan has given importance to the protection of the rights of accused or defendants in criminal cases where human rights have been violated. The accused or defendant shall have the right to receive compensation if human rights are violated due to the error of the judicial process or the action of the government officials. The reason that the rights of the accused or the defendant have been established is because the accused or defendant whose human rights have been violated without his own cause shall be entitled to compensation according to the law. In Japan, a specific law was established as a basis for paying compensation to the defendant. Innocent and also stipulates that government agencies, after paying compensation according to the law, have the right to recourse from the offender. can cause a mistake Unlike Kingdom of Thailand, there is no specific law granting fair fund rights when spending. To those whose human rights have been violated, which is in accordance with the criteria set forth by the Justice Fund Act B.E. 2558 have the right to recourse from government officials who commit offenses in the judicial process And even though there is a Liability Act. Violation of officials 2539 B.E. has provided that government agencies have the right to recourse from officials. If they have

committed a violation with willful or gross negligence But in the case of the Justice Fund, the said Act cannot be enforced. Because the said act is a compensation for damages or compensation if it meets the criteria specified by law. has the right to recourse But the Justice Fund is only a fund that takes care of victims according to the Justice Fund Act B.E. 2558 only. Therefore, studying the law on this issue may be a guideline for considering the revision of the Justice Fund Act B.E. 2558 from government officials.

Keywords: Recourse, Government Official, Justice, Human Rights Were Violated

บทนำ

ราชอาณาจักรไทยได้มีพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. 2558 ซึ่งเป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นเพื่อช่วยเหลือบุคคลที่มีความลำบากยากไร้ กองทุนยุติธรรมจึงมีหน้าที่ช่วยเหลือประชาชนให้ได้รับความยุติธรรมโดยเป็นแหล่งเงินทุนเพื่อสนับสนุนค่าใช้จ่ายสำหรับการช่วยเหลือบุคคลเพื่อให้สามารถเข้าถึงความยุติธรรมได้อย่างเท่าเทียมกัน ช่วยเหลือการประกันตัวบุคคล ช่วยเหลือผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาหรือผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน เยียวยาผู้เสียหายและจำเลยที่ถูกศาลพิพากษายกฟ้องและให้ความรู้ด้านกฎหมายแก่ประชาชน (ปกป้อง ศรีสนิท, 2561) ซึ่งปัจจุบันราชอาณาจักรไทยมีกองทุนยุติธรรมซึ่งได้จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนตามพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรมฯ มาตรา 9 โดยได้บัญญัติว่า “เงินกองทุนให้ใช้จ่ายเพื่อกิจการ ดังต่อไปนี้

- 1) การช่วยเหลือประชาชนในการดำเนินคดี
- 2) การขอลปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย
- 3) การช่วยเหลือผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือผู้ได้รับผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน
- 4) การให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน
- 5) การดำเนินงานกองทุนหรือการบริหารกองทุน และกิจการอื่นที่เกี่ยวข้องหรือเกี่ยวเนื่องกับการจัดกิจการของกองทุน”

ผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือผู้ได้รับผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน จะขอรับความช่วยเหลือจากกองทุนยุติธรรมได้ต่อเมื่อต้องมีการกระทำดังนี้ (ดารารัตน์ อุตรศรี, 2561)

1) เป็นผู้เสียหายจากการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งต้องเป็นผู้เสียหายโดยนิตินัย และศาลได้มีคำพิพากษาแล้วว่าเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย

2) เป็นจำเลยที่ถูกคุมขังตามคำพิพากษาเกินระยะเวลาที่กำหนด โดยจำเลยจะต้องถูกคุมขังจริง

3) เป็นจำเลยที่มีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามกฎหมายว่าด้วยค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา และต้องถูกคุมขังในระหว่างการสอบสวนกองทุนยุติธรรมจึงจะให้การช่วยเหลือในเรื่องของระยะเวลาที่ถูกคุมขังในระหว่างการสอบสวน (จำจรัส, 2561)

4) เป็นผู้ได้รับความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย จิตใจ หรือเสรีภาพจากการทำละเมิดของเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐ

5) การละเมิดสิทธิมนุษยชนในกรณีอื่นใดตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร ตามมติที่ประชุมของคณะกรรมการกองทุนยุติธรรมได้กำหนดไว้ คือ ต้องเป็นผู้ต้องหาที่ถูกคุมขังในระหว่างการสอบสวนของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ และพนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องคดี โดยในที่ประชุมของคณะอนุกรรมการช่วยเหลือผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนได้กำหนดเพิ่มเติมว่าจะต้องมีหลักฐานชัดเจนว่าผู้ต้องหาไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิด (มติคณะกรรมการกองทุนยุติธรรมในการประชุมคณะกรรมการฯ, 2560)

ค่าใช้จ่ายหรือประโยชน์อื่นๆ ที่ผู้ยื่นคำขอมีสติที่ที่จะได้รับการช่วยเหลือ โดยได้มีการบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. 2558 มาตรา 31 ได้บัญญัติว่า “ผู้ยื่นคำขอรับความช่วยเหลือจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือการได้รับผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน อาจขอรับเงินช่วยเหลือเพื่อความเสียหายที่ตนได้รับ ดังต่อไปนี้

1) ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการรักษาพยาบาล รวมทั้งค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ

2) เงินช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน ในกรณีที่ผู้ถูกละเมิด สิทธิมนุษยชนถึงแก่ความตาย

3) ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างที่ไม่สามารถประกอบการทำงานได้ตามปกติ

4) เงินช่วยเหลือเยียวยาความเสียหายอื่นตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร

หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และอัตราการได้รับเงินช่วยเหลือ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด”

กองทุนยุติธรรมเป็นกองทุนที่ให้ความช่วยเหลือโดยไม่ได้เป็นหน่วยงานที่เข้ามาชดเชยค่าเสียหายหรือค่าทดแทน การที่จำเลยเป็นผู้มีสิทธิได้รับค่าทดแทนตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ และถูกคุมขังในระหว่างการสอบสวน กองทุนยุติธรรมต้องเข้ามาให้การช่วยเหลือใช้จ่ายให้แก่จำเลยและเงินที่กองทุนยุติธรรมได้ใช้จ่ายให้แก่จำเลยไปแล้วก็ไม่สามารถไล่เบี้ยจากบุคคลซึ่งเป็นต้นเหตุให้กองทุนยุติธรรมต้องชดเชยเงินได้ ทำให้เป็นภาระหน้าที่ของกองทุนยุติธรรมที่ต้องใช้จ่ายในส่วนนี้ ซึ่งในแต่ละปีกองทุนยุติธรรมมีภาระหน้าที่ในการใช้จ่ายให้แก่ผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนมีอัตราสูงขึ้นทุกปี แม้ว่าจะมีพระราชบัญญัติความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ซึ่งได้บัญญัติเรื่องการไล่เบี้ยไว้ในกรณีที่เจ้าหน้าที่รัฐได้กระทำความผิดในขณะปฏิบัติหน้าที่โดยเกิดจากการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง แต่กองทุนยุติธรรมไม่สามารถไล่เบี้ยจากเจ้าหน้าที่รัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ได้ เนื่องจากกองทุนยุติธรรมไม่ได้เป็นหน่วยงานที่ชดเชยค่าเสียหาย แต่เป็นเพียงกองทุนที่ช่วยเหลือเยียวยาเท่านั้น

เมื่อจะกล่าวถึงกฎหมายในต่างประเทศ ผู้เขียนจะขอกล่าวถึงประเทศญี่ปุ่นที่ได้บัญญัติกฎหมายในการเยียวยาผู้ที่ไม่ได้กระทำความและถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนไว้ อีกทั้งยังได้บัญญัติให้รัฐสามารถไล่เบี้ยจากเจ้าหน้าที่รัฐผู้เป็นต้นเหตุให้รัฐต้องจ่ายเงินเยียวยาไว้ในกฎหมายเฉพาะอีกด้วย โดยในประเทศญี่ปุ่นนั้นเมื่อได้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นเจ้าหน้าที่ตำรวจจะทำหน้าที่จับตัวผู้ต้องหาและส่งตัวผู้ต้องหาไปยังพนักงานอัยการ แต่หากกรณีที่ต้องหาเป็นเยาวชน เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องส่งตัวผู้ต้องหาไปศาลเยาวชนและครอบครัว หรือในกรณีที่ไมเข้าเงื่อนไขตามที่กฎหมายกำหนดให้เจ้าหน้าที่ตำรวจส่งตัวผู้ต้องหาไปยังพนักงานอัยการ หรือในกรณีที่

เยาวชนกระทำความผิดโดยการกระทำความผิดนั้นเข้าเงื่อนไขที่กำหนดให้ต้องส่งตัวผู้ต้องหาไปยังพนักงานอัยการ และพนักงานอัยการจะต้องตัดสินว่าควรส่งฟ้องผู้ต้องหาหรือไม่ (ฉันทะสรอรรถ, 2555) ในกรณีที่พนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหา ผู้ต้องหาจะได้รับการพิจารณาว่ามีสิทธิได้รับค่าทดแทนหรือไม่ โดยจะนำระเบียบว่าด้วยการคุ้มครองผู้ต้องหาในคดีอาญา (The Regulations For Suspect's Compensation) มาใช้บังคับ แต่หากพนักงานอัยการสั่งฟ้องผู้ต้องหาที่เป็นเยาวชนจะต้องส่งตัวเยาวชนไปฟ้องที่ศาลเยาวชนและครอบครัว โดยศาลจะพิจารณาว่าเยาวชนควรถูกสั่งคุมประพฤติหรือไม่ หากไม่คุมประพฤติ เยาวชนก็จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายการจ่ายค่าทดแทนให้แก่เยาวชน (Act on Compensation in Relation to Juvenile Protection Case) แต่หากผู้ต้องหาที่ไม่ใช่เยาวชนและพนักงานอัยการได้สั่งฟ้องเป็นจำเลยในคดีอาญาแล้ว จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วยการชดใช้ค่าทดแทนในคดีอาญา (The Criminal Compensation Law) เมื่อมีการฟ้องคดีอาญาและศาลได้มีคำพิพากษาว่าจำเลยไม่ได้กระทำความผิด หรือศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์ได้มีคำพิพากษาว่าจำเลยกระทำความผิดและต่อมาได้มีการดำเนินกระบวนการพิจารณาใหม่และพิพากษาว่าจำเลยไม่ได้กระทำความผิดจะนำกฎหมายว่าด้วยการชดใช้ค่าทดแทนในคดีอาญา (The Criminal Compensation Law) มาใช้บังคับ (การชดใช้ค่าเสียหายอันเกิดจากความผิดพลาดในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอาญาของประเทศญี่ปุ่น, 2555) โดยประเทศญี่ปุ่นได้มีแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิในการเรียกร้องค่าทดแทน ซึ่งเป็นระบบการเรียกร้องค่าทดแทนในคดีอาญาไม่ใช่ระบบที่รับรองว่าพนักงานอัยการหรือศาลได้มีการกระทำละเมิดต่อจำเลย โดยระบบนี้ได้ก่อตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือเยียวยาผู้บริสุทธิ์ที่ตกเป็นจำเลยจนต้องถูกดำเนินคดีอาญาและจะใช้เงินภาษีของประชาชนในการช่วยเหลือ (ฉันทะสรอรรถ, 2555) ซึ่งประเทศญี่ปุ่นได้มีกฎหมายว่าด้วยการชดใช้ค่าทดแทนให้ผู้ถูกดำเนินคดีอาญาเกิดขึ้นครั้งแรกในปีคริสต์ศักราช 1931 ต่อมาภายหลังจากที่รัฐธรรมนูญของญี่ปุ่นฉบับปีคริสต์ศักราช 1946 ได้มีการประกาศใช้และขยายขอบเขตการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนมากขึ้น จึงได้มีการแก้ไขกฎหมายว่าด้วยการชดใช้ค่าทดแทนให้ผู้ถูกดำเนินคดีอาญาให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายรัฐธรรมนูญที่ให้การรับรองไว้ในมาตรา 40 โดยได้บัญญัติให้ “บุคคลเมื่อได้รับความเสียหาย

จากการถูกกักขังหรือกักกันและต่อมาศาลได้มีคำพิพากษาว่าบุคคลนั้นไม่มีความผิด บุคคลที่ได้รับความเสียหายมีสิทธิเรียกร้องค่าทดแทนจากรัฐได้” (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2541) ซึ่งไม่มีบทบัญญัติใดที่คล้ายคลึงกับกฎหมายรัฐธรรมนูญของญี่ปุ่นและบทบัญญัตินี้ดังกล่าวก็เป็นไปตามหลักในเรื่องของความไม่ผิดพลาดของรัฐ แต่อย่างไรก็ตามในปีพุทธศักราช 2474 การชดใช้ค่าทดแทนทางอาญาได้ถูกนำมาใช้ภายใต้กฎหมายว่าด้วยการชดเชยทางอาญา ซึ่งวัตถุประสงค์ของการชดใช้ค่าทดแทนทางอาญา คือ การชดใช้ค่าทดแทนที่เหมาะสมให้แก่ผู้ที่ถูกลิดรอนสิทธิและเสรีภาพเนื่องมาจากการกระทำของรัฐ (Wikipedia, 2023)

กฎหมายที่ให้การเยียวยาจ่ายค่าทดแทนให้แก่ผู้ถูกดำเนินคดีอาญาในประเทศญี่ปุ่น คือ กฎหมายว่าด้วยการชดใช้ค่าทดแทนในคดีอาญา (The Criminal Compensation Law) (ณรงค์ ใจหาญ และคณะ, 2555) โดยกฎหมายว่าด้วยการชดใช้ค่าทดแทนในคดีอาญาได้กล่าวถึงการชดใช้ค่าทดแทนให้แก่บุคคลที่ถูกดำเนินคดีอาญา ซึ่งถูกคุมขังก่อนที่จะได้มีคำพิพากษาและการชดใช้ค่าทดแทนให้แก่ผู้ถูกดำเนินคดีอาญาในกรณีที่มีการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นมาพิจารณาขึ้นใหม่ โดยกฎหมายฉบับนี้ได้มีการแก้ไขเพื่อให้มีความยืดหยุ่นต่อเงื่อนไขในการร้องขอค่าทดแทนในคดีอาญามากขึ้น (กษพร รังษิกโนตร, 2558)

ผู้มีสิทธิร้องขอค่าทดแทน

1. บุคคลที่ถูกควบคุมตัวหรือถูกคุมขังในระหว่างการดำเนินคดีอาญา ต่อมาศาลได้มีคำพิพากษายกฟ้อง หรือได้มีการพิจารณาคดีใหม่ หรือได้อุทธรณ์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
2. บุคคลที่ศาลได้มีคำพิพากษาว่าเป็นผู้กระทำความผิด และได้รับโทษตามคำพิพากษา หรือถูกจำคุกตามประมวลกฎหมายอาญาไปแล้ว และต่อมาบุคคลนั้นได้รับการพิจารณาว่าไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิด
3. บุคคลที่ถูกจับโดยหมายจับ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 484-486 (E-GOV, 2022)

เงื่อนไขในการร้องขอค่าทดแทน

1. บุคคลซึ่งได้รับการพิจารณาจากศาลให้ยกเว้นหรือยกฟ้องเพื่อให้บุคคลนั้นพ้นจากความผิดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มีสิทธิร้องขอให้รัฐชดเชยค่าทดแทนได้ เนื่องจากการที่บุคคลนั้นถูกกักขังก่อนที่จะได้มีการพิจารณาให้ยกเว้นหรือยกฟ้องให้พ้นจากความผิด

2. บุคคลซึ่งศาลได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าบุคคลนั้นเป็นผู้กระทำความผิดและเป็นผู้จำเลยในคดีอาญาแต่ต่อมาภายหลังศาลได้มีคำพิพากษาให้เพิกถอนพิพากษาเดิม และศาลได้มีคำพิพากษาใหม่ว่าบุคคลดังกล่าวไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิด

ถ้าผู้ถูกดำเนินคดีอาญาที่มีสิทธิเรียกร้องค่าทดแทนได้ถึงแก่ความตาย ให้ทายาทของผู้ถูกดำเนินคดีอาญามีสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนได้ แต่การขอชดเชยค่าทดแทนต้องกระทำภายใน 3 ปีนับแต่วันที่ผู้ถูกดำเนินคดีอาญาได้รับการยืนยันว่าไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิด (E-GOV, 2022)

จำนวนค่าทดแทน

1. จำนวนค่าทดแทนที่ผู้ถูกดำเนินคดีอาญาจะได้รับเนื่องจากการถูกควบคุมตัวหรือถูกคุมขังก่อนศาลจะมีคำพิพากษา มีสิทธิได้รับค่าทดแทนตั้งแต่ 1,000 เยน ($\approx$ 245.23 บาท) แต่ไม่เกิน 12,500 เยน ($\approx$ 3,065.37 บาท) ต่อ 1 วันที่ถูกควบคุมหรือถูกคุมขัง โดยการกำหนดจำนวนค่าทดแทนนั้นศาลจะพิจารณาจากประเภทและระยะเวลาที่ถูกควบคุมหรือถูกคุมขังไว้ การสูญเสียทรัพย์สินที่บุคคลนั้นได้รับ ความทุกข์ทรมานทางจิตใจและสภาพร่างกาย อีกทั้งยังต้องคำนึงถึงความเสียหายและความประมาทเลินเล่อโดยเจตนาของเจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานอัยการ หรือศาล และพฤติการณ์อื่น ๆ ทั้งหมดด้วย

2. จำนวนค่าทดแทนที่ผู้ถูกดำเนินคดีอาญาถูกประหารชีวิตไปแล้ว มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทนแต่ต้องไม่เกิน 30 ล้านบาท ($\approx$ 7,356,879 บาท) แต่อย่างไรก็ตามหากมีการพิสูจน์จำนวนการสูญเสียทรัพย์สินที่เกิดจากการที่ผู้ถูกดำเนินคดีอาญาถูกประหารชีวิตก็สามารถเรียกค่าทดแทนในส่วนนี้ได้ ในการกำหนดจำนวนค่าทดแทน ศาลจะต้องพิจารณาถึงอายุ สุขภาพ ความสามารถในการรับรายได้ของบุคคลนั้นด้วย

3. จำนวนค่าทดแทนที่ผู้ถูกดำเนินคดีอาญาได้มีการชำระค่าปรับไปแล้ว มีสิทธิได้รับเงินค่าปรับที่ได้ชำระไปแล้วคืนพร้อมกับอัตราดอกเบี้ยตามกฎหมายนับจากวันถัดจากวันที่ชำระค่าปรับจนถึงวันที่ได้มีการตัดสินเรื่องค่าทดแทน

4. จำนวนค่าทดแทนที่ผู้ถูกดำเนินคดีอาญาถูกกักขังแทนค่าปรับ มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทนตั้งแต่ 1,000 เยนขึ้นไป ($\approx$ 245.23 บาท) แต่ไม่เกิน 12,500 เยน ($\approx$ 3,065.37 บาท) ต่อ 1 วันที่ถูกกักขัง

5. จำนวนค่าทดแทนที่ผู้ถูกดำเนินคดีอาญาถูกบังคับให้โดนริบทรัพย์สิน ถ้าของที่ริบไปนั้นไม่ได้จำหน่าย ของดังกล่าวจะถูกส่งคืน หรือถ้าได้จำหน่ายไปแล้ว ก็มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทนเท่ากับราคาท้องตลาดของทรัพย์สินนั้น ในกรณีที่มีการชำระเงินแทนทรัพย์สิน ผู้ถูกดำเนินคดีอาญามีสิทธิได้รับค่าทดแทนเท่ากับจำนวนเงินที่ได้ชำระไปพร้อมอัตราดอกเบี้ยตามกฎหมายนับแต่วันถัดจากวันที่ได้ชำระเงินจนถึงวันที่มีการตัดสินเรื่องค่าทดแทน (E-GOV, 2022)

การปฏิเสธการจ่ายเงินค่าทดแทนทั้งหมดหรือบางส่วน

1. สารภาพว่าได้กระทำความผิดจริงหรือได้สร้างพยานหลักฐานอันเป็นเท็จขึ้น ทำให้การสอบสวนเกิดความผิดพลาดหรือทำให้ศาลวินิจฉัยผิดพลาด

2. ถูกฟ้องว่าได้กระทำความผิดหลายฐานและศาลได้มีคำวินิจฉัยว่าได้กระทำความผิดฐานใดฐานหนึ่งและให้ปล่อยตัวในคดีหนึ่ง แต่ในคดีที่เหลือนั้นศาลได้มีคำพิพากษาให้ลงโทษ (E-GOV, 2022)

องค์กรผู้ทำหน้าที่พิจารณาสิทธิในการได้รับค่าทดแทนและกระบวนการพิจารณา

เมื่อผู้ถูกดำเนินคดีอาญายื่นคำร้องขอรับค่าทดแทนต่อศาลแล้ว ให้ศาลที่พิพากษาว่าผู้ถูกดำเนินคดีอาญาไม่ได้กระทำความผิดทำหน้าที่พิจารณาคำร้องขอค่าทดแทน (E-GOV, 2022) เมื่อศาลได้รับคำร้องแล้ว ศาลจะตรวจดูคำขอของผู้ร้องและดูความเห็นของพนักงานอัยการก่อน โดยให้พนักงานอัยการทำความเห็นและศาลจะต้องพิจารณาถึงพฤติการณ์อื่น ๆ ประกอบด้วย ศาลจึงจะมีคำพิพากษาในเรื่องค่าทดแทนได้ ซึ่งกระบวนการพิจารณาโดยหลักแล้วไม่ต้องสืบพยานแต่ศาลจะพิจารณาจากความเห็นของพนักงานอัยการเป็นหลัก แต่หากคดี

ใดที่ต้องการความรวดเร็ว ศาลจะพิจารณาไปโดยไม่ดูความเห็นของพนักงานอัยการก็ได้ หรือกรณีที่ศาลมีความเห็นต่างจากพนักงานอัยการ ศาลก็ยังคงมีดุลยพินิจในการสั่งจ่ายอยู่ดี (สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา, 2555) หากศาลตรวจสอบคำร้องแล้วเห็นว่ามิได้มีเหตุผลในการขอรับค่าทดแทน ให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคำร้องนั้นสั่งจ่ายค่าทดแทน แต่ถ้าไม่มีเหตุผลที่สมควรจะได้รับค่าทดแทน ศาลอำนาจสั่งยกคำร้องขอรับค่าทดแทนได้และให้ผู้ร้องขอรับค่าทดแทนหรือทายาทของผู้ร้องยื่นคำขออุทธรณ์คำสั่งได้ทันที (E-GOV, 2022)

การที่รัฐใช้สิทธิไล่เบียดกับเจ้าหน้าที่ผู้กระทำให้เกิดความผิดพลาด

ประเทศญี่ปุ่นได้มีการบัญญัติหลักเกณฑ์การจ่ายค่าทดแทนให้แก่จำเลยในคดีอาญาผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนไว้ในกฎหมายว่าด้วยการชดใช้ค่าทดแทนในคดีอาญา ซึ่งประเทศญี่ปุ่นได้มีแนวคิดในการเรียกร้องค่าทดแทนโดยเป็นระบบการเรียกร้องค่าทดแทนในคดีอาญา ได้ก่อตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือเยียวยาผู้บริสุทธิ์ที่ตกเป็นจำเลยจนต้องถูกดำเนินคดีอาญา โดยกฎหมายประเทศญี่ปุ่นได้กำหนดให้บุคคลเมื่อได้รับความเสียหายจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่รัฐสามารถเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากรัฐได้ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2541) โดยในกรณีนี้เจ้าหน้าที่รัฐที่ได้กระทำความผิดไม่ต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นก็ต่อเมื่อเป็นการกระทำโดยใช้อำนาจของรัฐเท่านั้น ซึ่งกรณีนี้ให้รัฐหรือหน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบต่อการกระทำที่ผิดกฎหมายของเจ้าหน้าที่รัฐ โดยให้รัฐจ่ายค่าทดแทนให้แก่ผู้เสียหายตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ (Wikipedia, 2023) และเมื่อรัฐได้จ่ายค่าทดแทนตามกฎหมายว่าด้วยการจ่ายค่าทดแทนไปแล้ว รัฐสามารถใช้สิทธิไล่เบียดจากตุลาการหรือเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดต่อไปได้ (National Legislative Bodies / National Authorities, 1947) และกรณีที่พนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหาที่ถูกควบคุมตัวหรือถูกกักขังต่อศาล หากปรากฏชัดเจนต่อพนักงานอัยการว่าผู้ต้องหาที่ถูกควบคุมตัวหรือถูกกักขังไม่มีความผิด พนักงานอัยการต้องชดใช้ค่าเสียหายเพื่อทดแทนการถูกควบคุมตัวหรือถูกกักขังด้วย (สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา, 2555)

หลักเกณฑ์การไล่เบี้ยจากเจ้าหน้าที่ผู้กระทำให้เกิดความผิดพลาด

เมื่อเจ้าหน้าที่รัฐซึ่งดำรงตำแหน่งในการใช้อำนาจปกครองของรัฐ ได้ปฏิบัติหน้าที่ของตนและได้ก่อความเสียหายซึ่งผิดกฎหมายขึ้นต่อบุคคลอื่น ไม่ว่าเจ้าหน้าที่รัฐจะได้กระทำโดยจงใจหรือไม่ก็ตาม รัฐหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ที่ได้รับความเสียหาย แต่หากเจ้าหน้าที่รัฐได้กระทำโดยมีเจตนาหรือจงใจหรือมีความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง กรณีนี้เมื่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนไปแล้วก็มีสิทธิไล่เบี้ยจากเจ้าหน้าที่รัฐผู้นั้นได้ (National Legislative Bodies / National Authorities, 1947)

จากการศึกษากฎหมายในราชอาณาจักรไทยที่ได้บัญญัติถึงเรื่องการไล่เบี้ยไว้พบว่าได้มีพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 8 วรรคหนึ่ง ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายเพื่อการละเมิดของเจ้าหน้าที่ให้หน่วยงานของรัฐมีสิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวแก่หน่วยงานของรัฐได้ ถ้าเจ้าหน้าที่ได้กระทำการนั้นไปด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง”

โดยอธิบายได้ว่าหากเจ้าหน้าที่รัฐได้กระทำละเมิดในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ เมื่อหน่วยงานของรัฐได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ถูกละเมิดไปแล้ว หน่วยงานของรัฐก็มีสิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนคืนให้แก่หน่วยงานของรัฐได้ต่อเมื่อได้มีการพิสูจน์แล้วว่าเจ้าหน้าที่ผู้นั้นได้กระทำละเมิดโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ทั้งนี้ก็เพื่อไม่ให้รัฐต้องสูญเสียงบประมาณเพื่อมาชดใช้ให้แก่ผู้เสียหาย ทั้ง ๆ ที่เจ้าหน้าที่ได้กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง (ชนานันท์ รอดสังวาลย์, 2558) แต่หากบุคคลใดที่ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนเนื่องมาจากการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐที่กระทำความผิดในกระบวนการยุติธรรม และผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนมีสิทธิได้รับค่าทดแทนตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ และถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนเนื่องจากการถูกคุมขังในระหว่างการสอบสวน เมื่อกองทุนยุติธรรมได้ใช้จ่ายตามพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรมฯ ไปแล้ว กรณีนี้กองทุนยุติธรรมไม่สามารถไปไล่เบี้ยจากเจ้าหน้าที่รัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ได้ เนื่องจากกองทุนยุติธรรมไม่ได้เป็นหน่วยงานที่ชดใช้ค่าเสียหาย แต่เป็นเพียงกองทุนที่เข้ามาเพื่อดูแลช่วยเหลือเหยื่อเท่านั้น ซึ่งแตกต่างจากพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 เนื่องจากพระราชบัญญัตินี้

เป็นการชดเชยค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทน หากเข้าหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดให้สามารถไต่เบี่ยได้หน่วยงานของรัฐก็มีสิทธิไต่เบี่ยได้ จะเห็นได้ว่าในราชอาณาจักรไทยไม่มีกฎหมายใดที่ให้กองทุนยุติธรรมมีสิทธิไต่เบี่ยได้โดยเฉพาะ

จากการศึกษากฎหมายของประเทศญี่ปุ่น ได้มีการกำหนดให้รัฐเมื่อได้จ่ายค่าทดแทนให้แก่จำเลยไปแล้ว รัฐก็มีสิทธิไต่เบี่ยจากตุลาการหรือเจ้าหน้าที่ผู้กระทำความผิดได้ (กษพร รังษิภ โนดร, 2558) ซึ่งการกระทำความผิดของเจ้าหน้าที่รัฐนั้นส่งผลให้จำเลยถูกละเมิดสิทธิต้องถูกดำเนินคดีอาญาโดยที่ตนไม่ได้กระทำความผิด อีกทั้งยังกำหนดให้พนักงานอัยการที่สั่งไม่ฟ้องเนื่องจากมีหลักฐานชัดเจนว่าผู้นั้นไม่มีความผิด ให้พนักงานอัยการชดเชยค่าทดแทนให้แก่ผู้ถูกควบคุมหรือถูกกักขังด้วย ทั้งนี้เพื่อเป็นทดแทนการถูกควบคุมตัวหรือถูกกักขัง (สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา, 2555)

จากการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกฎหมายในราชอาณาจักรไทยกับกฎหมายต่างประเทศ พบว่าในราชอาณาจักรไทยไม่มีกฎหมายใดที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะในกรณีเมื่อกองทุนยุติธรรมซึ่งเป็นหน่วยงานที่เข้ามาช่วยเหลือใช้จ่ายให้แก่จำเลยซึ่งไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิดไปแล้วให้มีสิทธิไต่เบี่ยจากเจ้าหน้าที่รัฐซึ่งเป็นผู้กระทำความผิดในกระบวนการยุติธรรมได้ ดังนั้นจึงควรมีกฎหมายเฉพาะที่ให้กองทุนยุติธรรมมีสิทธิไต่เบี่ยจากเจ้าหน้าที่รัฐที่กระทำความผิดในกระบวนการยุติธรรมได้

สรุป

ประเทศญี่ปุ่นได้บัญญัติหลักเกณฑ์การเรียกร้องค่าทดแทนจากรัฐไว้ในกฎหมายเฉพาะ คือ กฎหมายว่าด้วยการชดเชยค่าทดแทนในคดีอาญา (The Criminal Compensation Law) ซึ่งผู้มีสิทธิร้องขอค่าทดแทนจะต้องเป็นบุคคลที่ถูกควบคุมตัวหรือถูกคุมขังในระหว่างการดำเนินคดีอาญาและต่อมาศาลได้มีคำพิพากษาให้ยกฟ้องหรือสั่งให้พิจารณาคดีใหม่หรือได้มีการอุทธรณ์ หรือต้องเป็นบุคคลที่ศาลได้มีคำพิพากษาว่าเป็นผู้กระทำความผิดและได้รับโทษตามคำพิพากษาไปแล้ว และต่อมาบุคคลนั้นได้รับการพิจารณาว่าไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิด หรือเป็นบุคคลที่ถูกจับโดยหมายจับตามกฎหมาย และประเทศญี่ปุ่นยังได้กำหนดให้รัฐเมื่อได้จ่ายค่าทดแทนไปแล้วให้มีสิทธิไต่เบี่ยจากตุลาการหรือเจ้าหน้าที่ผู้กระทำความผิดได้ และทั้งนี้ยังได้มีการคุ้มครองไปถึงผู้ต้องหาในคดีอาญาในกรณีที่พนักงานอัยการได้สั่งควบคุมตัวหรือกักขังผู้ต้องหาไว้ และต่อมาพนักงานอัยการได้มีคำสั่งไม่ฟ้อง เนื่องจากมีหลักฐานว่าผู้ต้องหาไม่ได้กระทำ

ความผิด กรณีนี้พนักงานอัยการจะต้องชดใช้ค่าทดแทนให้แก่ผู้ต้องหาด้วย ซึ่งการไล่เบี้ยจากเจ้าหน้าที่นั้น กฎหมายได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ โดยหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องจะมีสิทธิไล่เบี้ยได้ต่อเมื่อเจ้าหน้าที่รัฐได้ปฏิบัติหน้าที่ของตนและก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่นโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง กรณีนี้รัฐหรือหน่วยงานของรัฐจะต้องรับผิดชอบชดใช้ให้แก่ผู้ที่ได้รับความเสียหายและมีสิทธิไล่เบี้ยจากเจ้าหน้าที่รัฐได้

ดังนั้นจากการศึกษาทั้งกฎหมายในราชอาณาจักรไทยและกฎหมายของประเทศญี่ปุ่น ทำให้เห็นถึงปัญหาของกฎหมายในราชอาณาจักรไทยในเรื่องของการที่กองทุนยุติธรรมได้ใช้จ่ายเงินให้แก่จำเลยในคดีอาญาซึ่งถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนตามพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรมฯ ไปแล้ว แต่กองทุนยุติธรรมกลับไม่มีสิทธิไปไล่เบี้ยจากเจ้าหน้าที่รัฐที่กระทำความผิดในกระบวนการยุติธรรมได้ ส่งผลให้หน่วยงานของรัฐต้องรับภาระรับผิดชอบชดใช้จ่ายให้แก่ผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน เมื่อได้ศึกษาเปรียบเทียบกับประเทศญี่ปุ่นแล้วจะเห็นว่าประเทศญี่ปุ่นได้มีการกล่าวถึงการไล่เบี้ยจากเจ้าหน้าที่ผู้กระทำให้เกิดความผิดพลาดหรือเจ้าหน้าที่ผู้กระทำความผิด อีกทั้งประเทศญี่ปุ่นยังได้กำหนดถึงหลักเกณฑ์การไล่เบี้ยจากเจ้าหน้าที่ผู้กระทำให้เกิดความผิดพลาด โดยได้กำหนดให้เจ้าหน้าที่รัฐที่ได้ปฏิบัติหน้าที่ของตนเองและได้ก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นโดยได้มีเจตนาหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงในการกระทำ เมื่อหน่วยงานของรัฐได้ชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้ที่ได้รับความเสียหายไปแล้วก็มีสิทธิไล่เบี้ยจากเจ้าหน้าที่รัฐผู้ก่อให้เกิดความเสียหายได้

ข้อเสนอแนะ

ควรปรับปรุงเพิ่มเติมพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. 2558 โดยให้มีการปรับปรุงในกรณีที่เมื่อกองทุนยุติธรรมเข้ามาช่วยเหลือใช้จ่ายให้แก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาซึ่งถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนไปแล้วให้มีสิทธิไล่เบี้ยจากเจ้าหน้าที่รัฐที่กระทำความผิดในกระบวนการยุติธรรมได้ โดยกำหนดหลักเกณฑ์ให้กองทุนยุติธรรมสามารถไล่เบี้ยจากเจ้าหน้าที่ได้ก็ต่อเมื่อได้มีการพิสูจน์แล้วว่าเจ้าหน้าที่ผู้นั้นได้กระทำโดยจงใจที่จะกระทำหรือการกระทำนั้นเกิดจากความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงซึ่งการกระทำดังกล่าวส่งผลให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ไม่ได้กระทำความผิดต้องมารับโทษทางอาญา

เอกสารอ้างอิง

- กชพร รัชชีกโนตร. (2558). ปัญหาองค์กรผู้ใช้อำนาจในการวินิจฉัยสิทธิของจำเลยที่ได้รับการเยียวยาตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- การชดเชยค่าเสียหายอันเกิดจากความผิดพลาดในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอาญาของประเทศญี่ปุ่น. (2555). วารสารสิทธิมนุษยชน, 1(1), 15-16.
- ณภัทร สรวิทย์. (2555). กฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญาของประเทศญี่ปุ่น. ดุลพาห, 59(2), 23-59.
- ณรงค์ ใจหาญ และคณะ. (2555). แนวทางการจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา โดยรัฐอันเกิดจากความผิดพลาดในกระบวนการยุติธรรม ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา: กรณีศึกษาองค์กรศาลเป็นผู้พิจารณาสั่งจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ดาร์รัตน์ อุตศรี. (2561). ผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน ตามพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. 2558. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ชนานันท์ รอดสังวาลย์. (2558). ปัญหาเกี่ยวกับการใช้สิทธิไต่เบี่ยงของหน่วยงานของรัฐจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปกป้อง ศรีสนิท. (2561). กฎหมายอาญาชั้นสูง. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ครั้งที่ 2, สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- มติคณะกรรมการกองทุนยุติธรรมในการประชุมคณะกรรมการฯ. (2560). รายงานการประชุมครั้งที่ 1/2560 เมื่อวันที่ 27 มกราคม 2560. (หน้า 1-21). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนยุติธรรม.
- มยุรี จำรัส. (8 พฤษภาคม 2561). กฎหมายกองทุนยุติธรรม. (ดาร์รัตน์ อุตศรี, ผู้สัมภาษณ์) สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. (2541). รัฐธรรมนูญแห่งประเทศญี่ปุ่น. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา. (2555). การชดเชยความเสียหายอันเกิดจากความผิดพลาดในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอาญาของประเทศญี่ปุ่น. วารสารสิทธิมนุษยชน, 1(1), 16.

E-GOV. (2022, June 17). Criminal Compensation Law. Revised by Law No. 68 of 2022. Retrieved from 刑事補償法（昭和二十五年法律第一号）: <https://elaws.e-gov.go.jp/document?lawid=325AC0000000001&keyword=%E5%88%91%E4%BA%8B%E8%A3%9C%E5%84%9F%E6%B3%95>

National Legislative Bodies / National Authorities. (1947, October 27). Japan: Law No. 125 of 1947, Concerning State Liability for Compensation. Retrieved from UNHCR: <https://www.refworld.org/docid/3f8e02764.html>

Wikipedia. (2023, March 18). 日本国憲法第 17 条. Retrieved from <https://ja.wikipedia.org/wiki/%E6%97%A5%E6%9C%AC%E5%9B%BD%E6%86%B2%E6%B3%95%E7%AC%AC17%E6%9D%A1>

Wikipedia. (2023, March 18). 日本国憲法第 40 条. Retrieved from <https://ja.wikipedia.org/wiki/%E6%97%A5%E6%9C%AC%E5%9B%BD%E6%86%B2%E6%B3%95%E7%AC%AC40%E6%9D%A1>

บทความวิจัย

ภาพรวมกฎหมายควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใน* ประเทศไทยและต่างประเทศในปัจจุบัน

OVERVIEW OF ALCOHOL BEVERAGE CONTROL LAW IN THAILAND AND OTHER COUNTRIES NOWADAY

จิรวุฒิ ลิปิพนธ์

Jirawut Lipipun

อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

Lecturer, Faculty of Law Pridi Banomyong, Dhurakij Pundit University, Thailand

ธานี วรภัทร์

Thanee Vorapatr

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

Assistant Professor, Faculty of Law, Rangsit University, Thailand

สุภาชลี เทพหัสดินฯ

Supachalee Dhebbhasadin

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชานิติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Assistant Professor, Department of Law, Faculty of Social Science, Kasetsart University, Thailand

วิเชษฐ์ สิ้นประสิทธิ์กุล

Wichet Sinprasitkul

อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Lecturer, Faculty of Law, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding author E-mail: jirawut.lin@dpu.ac.th

บทคัดย่อ

ภาคินิติบัญญัติของประเทศต่างๆได้พยายามแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่างๆมากมาย เพื่อลดอันตรายการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ให้มีการบริโภคในระดับที่เหมาะสม ประกอบกับการสร้างความ “ตระหนักรู้” จากสื่อลักษณะต่างๆ การกำหนดพื้นที่ห้ามจำหน่าย อายุ การบำบัดรักษา การปราบปรามโทษทั้งทางแพ่งและทางอาญา การใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย การบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ และมาตรการด้านอื่นๆ เช่น ภาษี อย่างไรก็ตาม ใน

* Received 16 July 2023; Revised 12 August 2023; Accepted 26 August 2023

ประเทศไทย พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 ซึ่งบังคับใช้มากกว่า 10 ปี ที่พบว่าขาดประสิทธิภาพในการบังคับใช้ ไม่สามารถควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลเท่าที่ควร

ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงดำเนินการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบมาตรการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อลดอันตรายจากการบริโภคแอลกอฮอล์ ในประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สกอตแลนด์ เครือรัฐออสเตรเลีย มาเลเซีย สิงคโปร์ และญี่ปุ่น เพื่อแสวงหาแนวทางที่น่าจะนำมาปรับใช้กับประเทศไทยเพื่อการค้นหามาตรการทางกฎหมายที่เป็นวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ที่เหมาะสมทั้งผู้ผลิต ผู้บริโภค และรัฐ ในประเด็นต่างๆ ต่อไปนี้

1. การควบคุมการตลาด การโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยเฉพาะกับคนที่อายุต่ำกว่าเกณฑ์ เพื่อไม่ให้มีการเชิญชวนให้มีการบริโภคแอลกอฮอล์มากเกินไป

2. การควบคุมและจำกัด การจำหน่ายแอลกอฮอล์ โดยการขึ้นทะเบียนผู้ประกอบการ เพื่อให้ธุรกิจเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า และจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทยเข้ามาอยู่ในระบบการควบคุมของรัฐให้ได้ทั้งหมด

3. การลดความต้องการบริโภคผ่านการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตและสุภาษกร และกลไกการกำหนดราคาเสียใหม่ เพื่อให้ต้นทุนการผลิตไม่สูงและทำให้ธุรกิจเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในภาพรวมอยู่ได้อย่างดี

4. การบูรณาการการปฏิบัติงานของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

คำสำคัญ: เครื่องดื่มแอลกอฮอล์, มาตรการควบคุมการจำหน่าย, การควบคุมให้มีการบริโภค

Abstract

Legislatures of different countries has tried to solve problems to reduce the harm of alcohol consumption to have an appropriate level of consumption together with the creation of "awareness" via various types of media, determination of prohibited areas for sale, age, treatment, suppression, civil liabilities, criminal penalties, methods for safety effective law enforcement and also taxation. However, in Thailand, the Alcohol Control Act B.E. 2551, which has

been in force for more than 10 years, was found to be ineffective in enforcing. It does not have much effect on controlling alcohol consumption.

Therefore, the research team has conducted a comparative analysis of law enforcement measures to reduce harm from alcohol consumption in the Federal Republic of Germany, Scotland, the Commonwealth of Australia, Malaysia, Singapore, and Japan to find guidelines that that should be applied to Thailand in order to find legal measures that are best practices that are suitable for producers, consumers, and the stat. on the following issues.

1. Marketing control alcohol advertising especially with younger people
To avoid inviting excessive alcohol consumption.

2. Control and Limitation sale of alcohol by registering an entrepreneur
In order for all businesses related to the production, import and sale of alcoholic beverages in Thailand to be in the state's control system.

3. Reducing consumption demand through collection of excise taxes, customs and a new pricing mechanism so that production costs are not high and the overall alcoholic beverage business is well managed

4. Integrating the operations of all relevant agencies, both government and private sectors, to be in the same direction.

Keywords: Alcoholic Beverages, Sales Control Measures, Consumption Control

บทนำ

ปัญหาของการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นปัญหาระดับโลก ที่ทุกประเทศได้ประสบปัญหาอย่างต่อเนื่องยาวนานเรื่อยมา เพราะการบริโภคสุราเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญในการก่ออันตรายต่อผู้บริโภคเองและสังคม ทั้งในเรื่องของสุขภาพอนามัยที่มีผู้ป่วยเป็นโรคอันเป็นผลโดยตรงมาจากการดื่มสุรามากกว่า 200 ชนิด เกิดพฤติกรรมความรุนแรงในครอบครัว การลดประสิทธิภาพในการทำงานของลูกจ้าง ความยากจน ทั้งยังก่อปัญหาอุบัติเหตุในการใช้รถใช้ถนน ตลอดจนทั้งอาชญากรรมอื่นๆ โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชนที่เป็นผู้บริโภครายใหม่และมีปริมาณที่เพิ่มมากขึ้น (ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา, 2561)

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ภาคนิติบัญญัติของประเทศต่างๆ ได้พยายามแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่างๆ มากมายเพื่อลดอันตรายการบริโภคเครื่องยนต์แอลกอฮอล์ ให้มีการบริโภคในระดับและขนาดที่เหมาะสม จึงเกิดพัฒนาการทางด้านกฎหมายของประเทศต่างๆ เกิดขึ้น เช่น การใช้สารมีนเมาทดแทนแอลกอฮอล์แต่ก่ออันตรายต่อผู้บริโภคน้อย มาตรการในการป้องกันด้วยการสร้างความ “ตระหนักรู้” จากสื่อลักษณะต่างๆ ที่กฎหมายกำหนด การห้ามโฆษณา การเตือนด้วยอักษร การเตือนด้วยภาพ การกำหนดพื้นที่ห้ามจำหน่าย อายุ ฯลฯ การบำบัดรักษา การบังคับบำบัดรักษา การปราบปรามโทษทางแพ่งและทางอาญา การใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย การบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ และมาตรการด้านอื่นๆ เช่น ภาษี (ชนกธิดา ศิริวัตร และ ธาณี วรภัทร์, 2559)

สำหรับประเทศไทยกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ปัจจุบัน คือ พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องยนต์แอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 ระยะเวลากว่า 10 ปีที่ผ่านมา พบว่าขาดประสิทธิภาพในการบังคับใช้ ไม่สามารถควบคุมการบริโภคเครื่องยนต์แอลกอฮอล์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลเท่าที่ควร จึงเป็นเหตุที่ต้องทำการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขและหามาตรการควบคุมเครื่องยนต์แอลกอฮอล์ใหม่ๆ หรือที่มีการปฏิบัติในนานาอารยประเทศ มาประยุกต์ใช้ในประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

วัตถุประสงค์ของงานวิจัยฉบับนี้ ได้แก่ การศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายควบคุมการบริโภคเครื่องยนต์แอลกอฮอล์ จาก 6 ประเทศที่กล่าวข้างต้น เพื่อนำมาทบทวนร่วมกับพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องยนต์แอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 ของประเทศไทย เพื่อศึกษาวิเคราะห์ข้อบกพร่องและแสวงหาแนวทางพัฒนามาตรการทางกฎหมายในการควบคุมเครื่องยนต์แอลกอฮอล์ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบังคับใช้ ให้สามารถบรรลุเป้าหมายของกฎหมายและมาตรการต่างๆ ตามกฎหมายได้ ขจัดปัญหาอุปสรรค และข้อบกพร่องของพระราชบัญญัติฉบับนี้ และลดความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการบริโภคเครื่องยนต์แอลกอฮอล์ลงได้จริง

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) โดยการศึกษา ค้นคว้าเอกสาร ตำรา บทความ รายงานการวิจัย รวมทั้งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆเกี่ยวกับ มาตรการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในประเทศไทยและต่างประเทศ เพื่อแสวงหามาตรการ ทางกฎหมายที่เป็นวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ที่เหมาะสมทั้งผู้ผลิต ผู้บริโภค และรัฐ ใน ประเด็นต่างๆ ต่อไปนี้

1. การควบคุมการตลาดของเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ (โดยเฉพาะกับคนที่อายุต่ำกว่า เกณฑ์)
2. การศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายการควบคุมผู้บริโภคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ ของประเทศไทยและต่างประเทศ (สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สกอตแลนด์ เครือรัฐ ออสเตรเลีย มาเลเซีย สิงคโปร์ และญี่ปุ่น)
3. กำหนดมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ให้มี ประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

ผลการวิจัย

จากการศึกษากฎหมายควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ของทั้ง 6 ประเทศ คณะผู้วิจัย แบ่งกลุ่มประเทศที่มีมาตรการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ตามความเคร่งครัดของมาตรการ ควบคุมออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

(1) ประเทศที่มีมาตรการควบคุมแอลกอฮอล์อย่างเคร่งครัด

ประเทศในกลุ่มแรกที่เคร่งครัดกำหนดมาตรการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ทุก ประเภทอย่างเคร่งครัด ไม่ว่าจะเป็นปริมาณแอลกอฮอล์ที่สูงหรือต่ำ ไม่ว่าเกิดจากการกลั่นหรือ หมัก ได้แก่ ประเทศไทยและประเทศมาเลเซีย กล่าวคือ ประเทศในกลุ่มนี้ถือว่าเครื่องตี้ม แอลกอฮอล์เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อร่างกาย และส่งผลกระทบต่อความสงบของสังคม โดยเฉพาะประเทศมาเลเซีย เครื่องตี้มแอลกอฮอล์ขัดต่อหลักศาสนาอิสลาม (Sasanapitak A., Kongpradit s and Thomrongjariyakul J., 2018) และสำหรับประเทศไทย เครื่องตี้ม แอลกอฮอล์ก็ขัดต่อหลักศาสนาพุทธเช่นเดียวกัน ประเทศเหล่านี้จึงมีมาตรการควบคุมการผลิต

โฆษณา การจำหน่าย และควบคุมอายุของผู้บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างเข้มงวด (ธีรวุฒิ ทองทัບ, 2553)

อย่างไรก็ดี ทั้งประเทศไทย และประเทศมาเลเซีย เป็นประเทศที่มีผู้ผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ท้องถิ่นจำนวนมากและพยายามยกระดับเครื่องดื่มของตัวเองให้สามารถแข่งขันและวางจำหน่ายในตลาดระดับประเทศและระดับโลกได้ (Sasanapitak A., Kongpradit s and Thomrongjariyakul J., 2018) แต่ติดที่มีมาตรการทางกฎหมายของไทยที่เป็นอุปสรรคในการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมครัวเรือนเช่นว่านั้นอยู่ ได้แก่ พระราชบัญญัติพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 และกฎกระทรวงการอนุญาตผลิตสุรา พ.ศ. 2560 ถือได้ว่าเป็นข้อจำกัดของผู้ประกอบการรายย่อย ได้แก่ การกำหนดให้ผู้ประสงค์ขอใบอนุญาตผลิตสุราต้องเป็นบริษัทที่มีทุนจดทะเบียนไม่ต่ำกว่าสิบล้านบาท ผู้ผลิตสุราต้องมีความปลอดภัยขั้นต่ำที่แตกต่างกันในเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แต่ละประเภท เป็นต้น กฎเกณฑ์ดังกล่าวเป็นอุปสรรคต่อผู้ประกอบการรายย่อยได้เข้ามามีส่วนร่วมในมูลค่าตลาดทางการค้าดังกล่าวเลย ตั้งแต่ทุนจดทะเบียนที่สูงเกินกำลัง และการเรียกเก็บภาษีขั้นต่ำ (กรณีเปียร์) ที่เรียกเก็บที่ 100,000 ลิตร/ปี (กาญจนา ช่วยแทน และคณะ, 2563)

ส่วนมาตรการทางกฎหมายควบคุมการโฆษณา การจัดจำหน่าย และสถานที่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้อย่างเคร่งครัด ประเทศในกลุ่มนี้มีการควบคุมการโฆษณาผ่านสื่อทุกประเภท กำหนดประเภทของสื่อที่ใช้โฆษณาให้จำกัดช่องทางมากที่สุด และกำหนดระยะเวลาการโฆษณาไว้เฉพาะตอนกลางคืนเท่านั้น (ธีรวุฒิ ทองทับ, 2553) และรวมถึงควบคุมสถานที่ที่สามารถจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งที่เป็นร้านค้าและร้านอาหารว่าต้องได้รับใบอนุญาตในการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้เท่านั้น และจะไม่มีจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงละคร โรงหนัง สถานที่สาธารณะ และตู้ขายสินค้าแบบหยอดเหรียญ เป็นต้น (Elsje Verhulst, 2015)

เฉพาะในประเทศมาเลเซีย เนื่องด้วยเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายศาสนาอิสลาม ดังนั้น การส่งเสริมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกชนิดในระดับประเทศจึงไม่เกิดขึ้น คงเหลือเพียงการจำหน่ายภายในท้องถิ่น หรือนำไปใช้ในเทศกาลแสงเทียน Divali ของชาวฮินดูเท่านั้น การนำเข้าส่งออกเป็นไปได้ (David H Jernigan, Saroja K Indran, 1997)

สำหรับประเทศไทย การโฆษณากระทำได้เฉพาะบอกชื่อแบรนด์ของสินค้า ห้ามบอกตรงๆว่าเป็นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยเฉพาะสุรา ห้ามใช้ข้อความหรือภาพกราฟิกเชิญชวนให้

การดื่ม และห้ามโยงว่าการดื่มเครื่องดื่มเช่นนั้นจะทำให้ประสบความสำเร็จในชีวิต หรือเป็นประโยชน์ต่อสุขภาพ ข้างต้องขึ้นคำเตือนต่างๆ บนสื่อหรือบนฉลากสินค้าว่า สุราเป็นอันตรายต่อชีวิต และอื่นๆ อย่างไรก็ดี การโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และรวมถึงเครื่องดื่มร่วมกับแอลกอฮอล์ (โซดา) ยังใช้ข้อความเหล่านี้ในการโฆษณาแม้ว่าจะไม่บอกตรงๆ ว่าเป็นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่ก็สะท้อนให้เห็นถึงการเข้าถึงสังคม ความสำเร็จ มิตรภาพระหว่างเพื่อน และอื่นๆ ทำนองเดียวกันนี้อยู่เป็นระยะๆ และรวมถึงการปล่อยให้มีภาพหนึ่งเกี่ยวกับการดื่มแอลกอฮอล์ของบุคคลสำคัญหรือดาราดังโดยไม่มีการพราง (mosaic) ภาพ เท่ากับเป็นการโฆษณาประชาสัมพันธ์สินค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตลอดเวลาทั้งกลางวันและกลางคืน ดังตัวอย่างที่ได้เกิดขึ้นมาแล้ว (ชนกธิดา ศิริวัตร และ ธาณี วรภัทร์, 2559)

(2) ประเทศที่เปิดเสรีการบริโภคและจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ประเทศในกลุ่มที่ 2 มีการผ่อนปรนมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นอันมาก ได้แก่ ประเทศเยอรมนี และประเทศญี่ปุ่น สองประเทศนี้เป็นประเทศผู้ผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกชนิดส่งออกไปจำหน่ายในระดับโลก และตอบสนองตลาดในประเทศตนเองเป็นอย่างดี นโยบายทางกฎหมายได้แก่ การไม่กำหนดระยะเวลาจำกัดการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อผู้บริโภค โฆษณาได้ทั้งกลางวันและกลางคืน (Elsje Verhulst, 2015) แต่สิ่งที่กฎหมายห้ามกระทำคือเสนอขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้ผู้มีอายุต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดเท่านั้น และกำหนดว่าสามารถจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ในที่สาธารณะ ร้านค้า ร้านอาหาร โรงละคร แม้กระทั่งตู้ขายของหยอดเหรียญ ได้ทุกช่องทาง แต่ในทางกลับกันประเทศในกลุ่มนี้จะเคร่งครัดเรื่องการผลิต นำเข้า หรือจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ผู้ประกอบการจะต้องมีใบอนุญาต (License) ที่ออกให้โดยรัฐจึงจะดำเนินการได้ (Whiskey Richard, 2016) และมีการกำหนดโทษทางเศรษฐกิจไว้สูงกรณีที่ผู้ประกอบการเหล่านี้ปฏิบัติฝ่าฝืน

(3) ประเทศที่มีมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บางส่วน เท่าที่กระทบต่ออุตสาหกรรมการผลิตและจำหน่าย

ประเทศในกลุ่มที่สาม มีนโยบายอยู่กึ่งกลางระหว่างประเทศที่เปิดเสรีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และประเทศที่ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างเคร่งครัด ประเทศเหล่านี้ได้แก่ ประเทศสิงคโปร์ ประเทศสกอตแลนด์ และเครือรัฐออสเตรเลีย กล่าวคือ สำหรับประเทศสิงคโปร์ ซึ่งเป็นประเทศพ่อค้าคนกลางและก็ถือว่าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสินค้าต้องควบคุมตามกฎหมาย (Singapore Legal Advice, 2019) แต่กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการนำเข้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้โดยปลอดภาษีกรณีที่น่าเข้ามาบริโภคส่วนตัวและปริมาณไม่เกินตามที่

กฎหมายกำหนด และกำหนดให้มีการจัดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในร้านค้าออกเป็นสองช่วงทั้งกลางวันและกลางคืนภายใต้เงื่อนไขที่ต่างกัน สิ่งนี้แสดงให้เห็นว่าประเทศสิงคโปร์แม้ไม่ได้เปิดเสรีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เช่นเดียวกับในเยอรมนีและญี่ปุ่น แต่สนับสนุนให้มีการขายหรือนำเข้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายในประเทศภายใต้บางเงื่อนไขเพื่อประโยชน์ทางธุรกิจเป็นหลัก (Cellabration, 2021) ส่วนประเทศสกอตแลนด์และเครือรัฐออสเตรเลียนั้น แม้ว่าทั้งสองประเทศจะกำหนดให้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสิ่งที่อันตรายต่อร่างกายของประชาชนในประเทศ แต่ก็ไม่เคร่งครัดในกรณีที่เป็นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีดีกรีต่ำ หรือการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ผลิตในท้องถิ่น แต่อาจในควบคุมเรื่องการโฆษณาผ่านสื่อมากกว่าเรื่องสถานที่จัดจำหน่ายและบริโภค แต่ก็ยังมีการผ่อนปรนให้มีการโฆษณาผ่านสื่อบางประเภท และมีการจำกัดเวลาของการโฆษณาอย่างชัดเจน (Advertising Standard Authority of Singapore, 2008) โดยส่วนใหญ่จะอนุญาตให้มีการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเวลากลางคืน เวลาเฉลี่ยคือตั้งแต่ 22.00 น. จนถึงเช้าวันรุ่งขึ้น และมีการกำหนดเวลาที่ร้านค้าสามารถจัดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในท้องถิ่นเหมือนกันคือเน้นให้ขายได้ในเวลากลางคืนเป็นหลัก และห้ามขายสุราให้ผู้ที่มีอายุต่ำกว่าที่กฎหมายกำหนดโดยเด็ดขาด (Scottish Government, 2018)

จึงถือได้ว่าประเทศในกลุ่มดังกล่าวที่ยอมรับความคงอยู่ของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในตลาด แต่ได้กำหนดนโยบายของรัฐอย่างชัดเจนว่า เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อให้เกิดอันตรายต่อร่างกาย ชีวิต และสังคม ถ้ามีการบริโภคที่มากเกินไป ประเทศในกลุ่มนี้ ได้แก่ ประเทศสกอตแลนด์ และเครือรัฐออสเตรเลีย โดยมาตรการที่ใช้ในประเทศสกอตแลนด์ได้แก่ การเข้าแทรกแซงราคาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้มีมูลค่าทางการตลาดสูงเกินไปเพื่อตัดตอนการเติบโตของธุรกิจนี้ (นโยบาย 50 เพนนี) ประกอบกับนโยบายของกระทรวงสาธารณสุข NHS : National Health Scotland ที่รณรงค์ให้มีการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในปริมาณที่เหมาะสมกับสุขภาพเท่านั้น เป็นต้น (Scottish Government, 2018) ส่วนเครือรัฐออสเตรเลียในมลรัฐวิกตอเรีย และออสเตรเลียใต้ ได้กำหนดมาตรการควบคุมราคาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ประกอบกับนโยบายด้านสุขภาพของประชาชนและการลดอันตรายจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เช่นเดียวกับสกอตแลนด์ (Better Health Channel, 2021)

สำหรับมาตรการอื่นๆที่น่าสนใจ ที่ปรากฏจากการศึกษามาตรการทางกฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีดังต่อไปนี้

- (1) การกำหนดอายุขั้นต่ำของผู้บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องและอายุชั้นต่ำตามกฎหมายของผู้บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จากการศึกษาปรากฏว่า มีประเทศที่มีการกำหนดกฎหมายไว้ต่างจากประเทศอื่น ได้แก่ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และประเทศญี่ปุ่น กล่าวคือ บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญด้วยการคุ้มครองเยาวชน (Jugendschutzgesetz (JuSchG)) ส่วนประเทศญี่ปุ่นจะอยู่ในพระราชบัญญัติห้ามผู้เยาว์บริโภคเครื่องดื่ม (Minor Drinking Prohibition Act) แทนที่จะอยู่ในกฎหมายว่าด้วยสุราเช่นเดียวกับประเทศอื่นๆ แต่ทั้งนี้อาจเป็นกุศโลบายของประเทศเยอรมนีและญี่ปุ่นที่ว่า เนื่องจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสิ่งที่ถูกกฎหมายของทั้งสองประเทศ จึงไม่มีกฎหมายที่มีชื่อว่ารัฐธรรมนูญสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เน้นการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในทุกมิติเป็นการเฉพาะ (ชนกธิดา ศิริวัตร และ ธาณี วรภัทร์, 2559) แต่ในทางตรงกันข้าม สองประเทศนี้ก็ให้ความสำคัญกับการป้องกันมิให้มีการนำเสนอและจำหน่าย หรือส่งเสริมให้ผู้เยาว์ได้บริโภคแอลกอฮอล์ ดังนั้น คำจำกัดความทั้งหลายเกี่ยวประเภทของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จึงปรากฏภายใต้รัฐธรรมนูญว่าด้วยการปกป้องผู้เยาว์ให้พ้นจากอันตรายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั่นเอง (Brewer Association of Japan, 2021)

(2) มาตรการทางภาษี

มาตรการควบคุมการนำเข้า และภาษีสรรพสามิต สำหรับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เมื่อพิจารณาถึงมาตรการด้านภาษีเกี่ยวกับสินค้าแอลกอฮอล์ จะมีประเภทภาษีที่อาจเกี่ยวข้องกับการผลิต นำเข้า และจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่หลายประเภท ได้แก่ ภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) ภาษีศุลกากร (Customs) และภาษีสรรพสามิต (Excise) (ฉัตรสุนัน พงศ์นิญโญ, 2556)

มาตรการทางภาษีเป็นมาตรการหนึ่งที่น่าจะเป็นปัจจัยในการชี้วัดว่าธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะดำเนินการได้อย่างดีหรือไม่ กล่าวคือ ถ้ารัฐบาลกำหนดอัตราภาษีประเภทต่างๆ ของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แต่ละชนิดไว้สูง ก็จะเพิ่มต้นทุนให้กับธุรกิจ หรือสร้างอุปสรรคขัดขวางไม่ให้ธุรกิจแอลกอฮอล์โดยเฉพาะผู้ประกอบการรายย่อยหรือผู้ประกอบการท้องถิ่นอยู่รอดในธุรกิจได้ (Japan Liquor Industry Council, 2016) ดังนั้น ประเทศที่ใช้นโยบายส่งเสริมการค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างชัดเจน เช่น ประเทศเยอรมนีและประเทศญี่ปุ่น ก็มักจะกำหนดอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มกับภาษีสรรพสามิตไว้มาก่อน เพื่อลดต้นทุนให้ธุรกิจผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (SME Japan, 2021) และเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ง่าย (Elsje Verhulst, 2015)

สำหรับประเทศไทย มาเลเซีย และสิงคโปร์ นโยบายด้านภาษีจะเป็นไปเพื่อการหารายได้เข้าประเทศและใช้เป็นมาตรการในการควบคุมจำนวนผู้ผลิตและนำเข้าเครื่องดื่ม

แอลกอฮอล์ ให้ไม่มีจำนวนมากเกินไปจนรัฐควบคุมไม่ไหว ในทางหนึ่งการกำหนดภาษีศุลกากร เครื่องดื่มแอลกอฮอล์นำเข้าจากต่างประเทศไว้สูง อย่างที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ถือว่าเป็นการ คุ้มครองอุตสาหกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายในประเทศไม่ให้ถูกแย่งการตลาดโดยเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์แบรนด์ต่างประเทศมากจนเกินไป (Cellabration, 2021) แต่ในทางกลับกัน การ กำหนดภาษีสรรพสามิตในประเทศไทยไว้ค่อนข้างสูง และกำหนดคุณลักษณะของขนาดธุรกิจ ผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในเรื่องกำลังการผลิต ดีกรีของสินค้าที่สามารถผลิตได้ ก่อให้เกิด อุปสรรคต่อผู้ผลิตแอลกอฮอล์รายย่อยหรือที่เป็นสินค้าภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่สามารถเติบโตไป มากกว่านี้ และผลักดันให้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากผู้ผลิตท้องถิ่นต้องไปสู่การจำหน่ายในตลาด ได้ดินฟ้าผืนมาตรการที่กฎหมายกำหนดในที่สุด

อภิปรายผล

ประเทศไทยกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ปัจจุบัน คือ พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ระยะเวลากว่า 10 ปีที่ผ่านมากลับพบว่า การบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้ ไม่มีประสิทธิภาพต่อการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้เท่าที่ควร ทั้งนี้อาจเกิด ได้มาจากหลายปัจจัย กล่าวคือ พระราชบัญญัติฉบับนี้จะต้องบังคับใช้ควบคู่ไปกับกฎหมาย ฉบับอื่นๆ ที่เข้ามาควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในมิติอื่นๆด้วย ได้แก่ พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493, พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุ้มครอง ผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541, พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.2522, พระราชบัญญัติภาษี สรรพสามิต พ.ศ.2560, พระราชบัญญัติจรรยาบรรณ พ.ศ.2522 และรวมถึงกฎกระทรวงและ ประกาศกระทรวงอีกหลายฉบับ

อนึ่ง การปฏิบัติงานในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ เหมาะสมในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้มีประสิทธิภาพ ต้องอาศัยการทำงานที่บูรณา การระหว่างหลายหน่วยงานของรัฐบาลและเอกชน ได้แก่ กระทรวงการคลัง โดยกรม สรรพสามิต และกรมศุลกากร ทำหน้าที่ควบคุมด้านการกำหนดภาษีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กระทรวงพาณิชย์ โดยกรมทะเบียนการค้า กรมการค้าภายใน และกระทรวงอุตสาหกรรม ว่า ด้วยการขอขึ้นทะเบียนผู้ผลิต ผู้นำเข้า และจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กระทรวง สาธารณสุข โดยสำนักงานอาหารและยา สำนักงานคุ้มครองผู้บริโภค ว่าด้วยการกำหนด มาตรฐานของสินค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อขึ้นบัญชีอาหารและยาและการโฆษณาสินค้า

กระทรวงคมนาคม โดยกรมการขนส่งทางบก และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ดำเนินการเรื่องความผิดเมาและขับ เป็นต้น

ดังนั้น ความยากลำบากของการทำให้การควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทยภายใต้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 ก็คือ ทุกหน่วยงานดังกล่าวข้างต้นต้องทำงานไปพร้อมๆ กัน ไปในแนวทางเดียวกัน มีเป้าหมายของการบังคับใช้กฎหมายเดียวกัน คือ ควบคุมปริมาณการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และเส้นทางการเข้าถึงต่างๆ ทั้งในเรื่องโฆษณาผ่านสื่อและการวางจำหน่ายในสถานที่ต่างๆ เพื่อไม่ให้ประชาชนมีการบริโภคแอลกอฮอล์ที่มากเกินไปจนเป็นอันตรายแก่ร่างกายและชีวิต และอาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้อื่นในสังคมด้วยในรูปแบบของอุบัติเหตุทางถนนและอาชญากรรม แต่การบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้ในประเทศไทยก็ประสบปัญหาต่างๆ ดังจะสรุปได้เป็นประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

ประเด็นแรก การไม่สามารถทำให้ธุรกิจเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า และจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทยเข้ามาอยู่ในระบบการควบคุมของรัฐได้ทั้งหมด กล่าวคือ ธุรกิจในตลาดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่อยู่ในระบบความควบคุมของรัฐอย่างชัดเจน ได้แก่ ธุรกิจผู้ผลิต นำเข้า และจัดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รายใหญ่เป็นส่วนใหญ่ ส่วนผู้ผลิตรายย่อยนั้นประสบอุปสรรคที่ทำให้ไม่สามารถเข้ามาอยู่ในกลุ่มนี้ได้ คือ มีคุณสมบัติไม่เพียงพอที่จะได้รับใบอนุญาตในการผลิตแอลกอฮอล์ ตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในเรื่องตักเตือนและกำกับการผลิตขั้นต่ำ ของพระราชบัญญัติสรรพสามิต เช่นนี้ ไม่ใช่เพียงไม่เปิดโอกาสให้ธุรกิจผู้ผลิตแอลกอฮอล์รายย่อยหรือท้องถิ่นเติบโตอย่างยั่งยืน กลับเป็นการผลักดันให้กระบวนการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกระบบในตลาดใต้ดินยังดำเนินต่อไปเรื่อยๆ จนเกินสมรรถนะการควบคุมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ประเด็นที่สอง อายุขั้นต่ำของการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทุกประเทศที่ทำการศึกษาล้วนมีการกำหนดอายุขั้นต่ำของบุคคลที่สามารถจะบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ ซึ่งอยู่ในช่วงอายุตั้งแต่ 16 ปี (เยอรมนี) และ 21 ปี (มาเลเซีย) สำหรับประเทศไทยกำหนดไว้ที่ 18 ปี ตามพระราชบัญญัติสุรา อย่างไรก็ตาม อายุขั้นต่ำเป็นเพียงตัวเลขที่รัฐบาลสันนิษฐานว่าจะมีวุฒิภาวะของการเลือกบริโภคสินค้าที่เป็นประโยชน์หรือเป็นอันตรายแก่ตัวเองได้ตามสมควรแล้ว จึงเห็นว่าการกำหนดอายุขั้นต่ำมากน้อยไม่ใช่ปัญหาความบกพร่องของกฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทยและประเทศอื่นๆ ที่ทำการศึกษา

แต่ปัญหาที่แท้จริงในเรื่องนี้ ได้แก่ กระบวนการชักชวนและเสนอขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่ผู้มีอายุต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดก็ยังคงอยู่ ไม่ว่าจะเป็นกรณีผู้เยาว์ซื้อบริโภคเอง หรือ

มีผู้อื่นที่เป็นผู้ใหญ่เสนอขายหรือซื้อให้บริโภค หรือไม่กัต็มเป็นตัวอย่างแก่เยาวชน การกระทำเช่นนี้จึงทำให้ผู้เยาว์เข้าสู่วงการของการเป็นนักดื่มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ อย่างไม่มีที่สิ้นสุด ดังนั้นมาตรการทางกฎหมายที่ต่างประเทศใช้และประสบความสำเร็จในการลดการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้เยาว์ในกรณีนี้ได้ คือ การกำหนดบทกำหนดความผิดและโทษสำหรับผู้เสนอขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้กับผู้เยาว์ หรือผู้ที่ชักชวนให้ผู้เยาว์เกิดการดื่มขึ้น อย่างที่กระทำในประเทศเยอรมนี สก๊อตแลนด์ มาเลเซีย สิงคโปร์ และญี่ปุ่น โดยผู้กระทำความผิดจะต้องได้รับโทษ ไม่ว่าจะเป็นจำคุก ปรับ หรือทำงานบริการสังคม เช่นนี้ อาจส่งผลให้ลดจำนวนผู้เยาว์ที่จะก้าวมาเป็นนักดื่มแอลกอฮอล์รายใหม่ให้ลดน้อยลง

ประเด็นที่สาม การโฆษณาประชาสัมพันธ์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และรวมถึงเส้นทางการประชาสัมพันธ์ประเทศไทยได้กำหนดกฎหมายในการโฆษณาสินค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และสถานที่จำหน่ายไว้อย่างชัดเจน ภายใต้พระราชบัญญัติสุรา ซึ่งมีผลต่อการควบคุมการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านสื่อสารมวลชนแขนงต่างๆไม่ว่าวิทยุ โทรทัศน์ เคเบิล อย่างเป็นรูปธรรม มีการกำหนดระยะเวลาในการโฆษณาที่ชัดเจนได้แก่ 22.00 - 5.00 น. ซึ่งทุกประเทศที่คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาได้ปรากฏกฎหมายทางกฎหมายทำนองเดียวกันนี้ และสิ่งที่เห็นช่องว่างสำหรับประเทศไทย ณ ขณะนี้ คือการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนเครือข่ายสารสนเทศหรืออินเทอร์เน็ต ยังคงมีอยู่ และเป็นสื่อไม่เคลื่อนที่ที่ไม่สามารถกำหนดเวลาออกอากาศหรือไม่ออกอากาศได้ เท่ากับว่าเป็นการโฆษณาต่อประชาชนตลอดเวลา แม้แต่เยาวชนที่อายุไม่ถึงเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดก็สามารถเข้าชมได้ตลอด และยังมีเรื่องเนื้อหาโฆษณา (content) ที่มีลักษณะลุ่มเสี่ยงหรือเชิญชวนให้มีการดื่มทางอ้อมเป็นระยะๆ เช่นนี้ประเทศไทยอาจต้องออกบทบัญญัติเพื่อควบคุมการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่อยู่นอกการควบคุมอยู่อันได้แก่การโฆษณาออนไลน์ และกระทรวงวัฒนธรรม โดยสำนักงานกสทช. คณะกรรมการอาหารและยา และคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค อาจต้องมาทำการทบทวนและปรับปรุงกฎหมายในการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านช่องทางต่างๆ อีกครั้ง เพื่อให้เกิดความรัดกุมในการควบคุมสื่อโฆษณาที่ดีขึ้น

ประเด็นที่สี่ ได้แก่ สถานที่บริโภคและจัดจำหน่าย ประเทศไทย เช่นเดียวกับประเทศอื่นๆ ที่ได้ศึกษา มีมาตรการทางกฎหมายในการกำหนดเรื่องสถานที่ที่ใช้บริโภคชัดเจน กล่าวคือประเทศไทยไม่อนุญาตให้บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในที่สาธารณะ โรงมหรสพ สถานที่ราชการ ศาสนสถาน รถโดยสารสาธารณะ โรงพยาบาล โรงเรียน ฯลฯ การบริโภคแอลกอฮอล์จะกระทำได้เพียงไม่กี่สถานที่เท่านั้น ได้แก่ ที่ร้านอาหาร บ้านพักอาศัย ร้านอาหาร ที่มีการแสดง

หรือไม่มีการแสดง ที่ได้รับใบอนุญาตให้จำหน่ายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ได้ ประกอบการห้ามบริโภคแอลกอฮอล์ในวันพิเศษ เช่นวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา หรือวันที่มีการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร เป็นต้น รวมทั้งเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ที่มีดีกรีสูง เช่น เหล้า วิสกี้ ไวน์ดีกรีสูง วอดก้า จะไม่มีจำหน่ายในร้านสะดวกซื้อเช่นเดียวกับเบียร์หรือไวน์ผลไม้ ต้องซื้อในร้านขายสุราที่ใบอนุญาตโดยเฉพาะเท่านั้น

ประเทศที่คิดว่าน่าจะดำเนินการคล้ายๆ กับประเทศไทยคือ มาเลเซีย สิงคโปร์ สก๊อตแลนด์ และออสเตรเลีย ส่วนประเทศที่เปิดเสรีการค้าเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ เช่น เยอรมนี และญี่ปุ่น จะไม่มีการกำหนดสถานที่ห้ามบริโภคและห้ามจำหน่ายเป็นการเฉพาะ กล่าวคือ บุคคลสามารถบริโภคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ได้ในที่สาธารณะ ห้างร้าน ร้านอาหาร โรงมหรสพ แม้แต่ในรถโดยสารสาธารณะก็ยังบริโภคได้ เนื่องด้วยเป็นประเทศที่มีวัฒนธรรมการตี้มที่แข็งแกร่ง เพราะเป็นประเทศเมืองหนาว และอาจมีสถิติการประกอบอาชญากรรมหรืออุบัติเหตุจากแอลกอฮอล์น้อยกว่าประเทศอื่นๆ ก็เป็นไปได้ อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยไม่จำเป็นต้องเอาแบบอย่างสองประเทศนี้ เพราะเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ขัดหลักศาสนาพุทธ เพียงกำหนดมาตรการควบคุมการบริโภคของประชาชนให้อยู่ในปริมาณที่เหมาะสมก็เพียงพอแล้ว ในขณะเดียวกัน ก็ทำให้อุตสาหกรรมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์อยู่ได้อย่างยั่งยืน

ประเด็นที่ห้า คือ มาตรการด้านภาษี ภาษีที่เกี่ยวข้องกับเครื่องตี้มแอลกอฮอล์โดยตรง ได้แก่ ภาษีศุลกากร สำหรับควบคุมการนำเข้า และภาษีสรรพสามิต สำหรับควบคุมผู้ผลิตเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ จากการศึกษากฎหมายของแต่ละประเทศพบว่า สำหรับประเทศที่มีการควบคุมปริมาณการตี้มแอลกอฮอล์ของประชาชนอย่างเคร่งครัด เช่น ประเทศไทย สก๊อตแลนด์ มาเลเซีย สิงคโปร์ และออสเตรเลีย จะกำหนดอัตราภาษีนำเข้าสินค้าแอลกอฮอล์ไว้ในระดับที่สูง (เว้นแต่กรณีนำเข้ามารบริโภคเองรายบุคคล สิงคโปร์ถือว่าเป็นสินค้าปลอดภาษี) เพื่อควบคุมปริมาณเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในตลาดให้อยู่ในระบบที่เหมาะสม ส่วนมาตรการทางภาษีสรรพสามิต ส่งผลโดยตรงต่อการเพิ่มต้นทุนการผลิตเครื่องตี้มแอลกอฮอล์โดยตรง ยิ่งสูงผู้ประกอบการยิ่งต้องรับภาระต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้นสินค้าก็แพงขึ้น สำหรับประเทศไทยกฎหมายภาษีสรรพสามิตกำหนดเรื่องมาตรฐานขั้นต่ำของผู้ประกอบการที่สามารถได้รับใบอนุญาตการผลิตและนำเข้าเครื่องตี้มแอลกอฮอล์อีกด้วย ส่วนประเทศสก๊อตแลนด์นั้น มีลักษณะเฉพาะคือ รัฐบาลเข้าแทรกแซงราคาเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ ผ่านนโยบาย 50 เพนนี เพื่อควบคุมราคาไม่ให้สูงเกินไปและไม่ก่อให้เกิดกำไรมหาศาลแก่ผู้ผลิตในขณะเดียวกัน

ส่วนประเทศเยอรมนีและญี่ปุ่น มีการกำหนดภาษีศุลกากรและสรรพสามิตไว้เช่นเดียวกัน แต่ทั้งสองประเทศนี้ถือเป็นผู้ค้าแอลกอฮอล์รายใหญ่ของโลก การกำหนดภาษีเช่นนี้นั้นอาจกระทำไปเพื่อเป็นการปกป้องอุตสาหกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของตนเองก็เป็นได้ กล่าวคือ ภาษีศุลกากรที่สูง เพื่อป้องกันสินค้าต่างชาติมาตีตลาดสินค้าของประเทศตัวเอง ส่วนภาษีสรรพสามิต กำหนดในอัตราที่เหมาะสม เพื่อให้ต้นทุนการผลิตไม่สูงและทำให้ธุรกิจเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในภาพรวมอยู่ได้อย่างดี

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผลของการศึกษาแนวโน้มนโยบายของการบังคับใช้กฎหมายเพื่อควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในปัจจุบันว่ามีความแตกต่างกันอย่างไรระหว่างกลุ่มประเทศผู้ผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อการส่งออก ซึ่งใช้มาตรการทางกฎหมายควบคุมเฉพาะอายุของผู้บริโภค นอกนั้นเป็นมาตรการที่ผ่อนปรนการบริโภคและมาตรการอื่นๆ ที่ส่งเสริมอุตสาหกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กับกลุ่มประเทศที่มีการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างเคร่งครัดในทุกมิติ ทั้งการผลิต จำหน่าย อายุของผู้บริโภค การโฆษณา และมาตรการทางภาษี ผลการศึกษาปรากฏความแตกต่างทางกายภาพของบทบัญญัติแห่งกฎหมายควบคุมแอลกอฮอล์ของแต่ละประเทศที่ทำการศึกษา และบทบัญญัติของกฎหมายต่างประเทศบางอย่างก็สามารถนำมาเป็นแนวทางกำหนดวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) สำหรับประเทศไทยในการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 และกฎหมายลำดับรองอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลประสิทธิภาพในการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในขณะเดียวกันก็เป็นการส่งเสริมอุตสาหกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายในประเทศให้แข่งขันกับประเทศอื่นๆ ได้มากขึ้นด้วย

สรุป/ข้อเสนอแนะ

กฎหมายพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 ของประเทศไทยที่ใช้บังคับอยู่ปัจจุบันถือว่ายังไม่มีประสิทธิภาพต่อการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้เท่าที่ควร เพราะขาดการบูรณาการการปฏิบัติงานของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ดังนั้น การปฏิบัติงานให้เป็นไปตามเป้าหมายที่เหมาะสมในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้มีประสิทธิภาพ ต้องอาศัยการทำงานที่บูรณาการระหว่างหลาย

หน่วยงานของรัฐบาลและเอกชน ทั้งในด้านของการกำหนดภาษีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การขอขึ้นทะเบียนผู้ผลิต ผู้นำเข้า และจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการกำหนดมาตรฐานของสินค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อขึ้นบัญชีอาหารและยาและการโฆษณาสินค้า เป็นต้น

และผลจากการศึกษาในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายฉบับดังกล่าวเพื่อให้เกิดวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในประเด็นต่างๆ ได้แก่

ประการแรก การกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อให้ธุรกิจเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า และจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทยเข้ามาอยู่ในระบบการควบคุมของรัฐได้ทั้งหมด หรือเรียกว่าการจัดระบบการขึ้นทะเบียน ธุรกิจผู้ผลิต นำเข้า และจัดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เสียใหม่ รวมทั้งส่งเสริมการเปิดโอกาสให้ธุรกิจผู้ผลิตแอลกอฮอล์รายย่อยได้เติบโตด้วย

ประการที่สอง อายุขั้นต่ำของการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นเพียงตัวเลขที่รัฐบาลสันนิษฐานว่าจะมีวุฒิภาวะของการเลือกบริโภคสินค้าที่เป็นประโยชน์หรือเป็นอันตรายแก่ตัวเองได้ตามสมควรแล้ว ไม่ใช่ปัญหาความบกพร่องของกฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทยและประเทศอื่นๆ ที่ทำการศึกษา แต่ต้องไปกำหนดมาตรการทางกฎหมาย บทกำหนดความผิดและโทษ สำหรับผู้เสนอขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้กับผู้เยาว์ เพื่อควบคุมการชักชวนให้ผู้เยาว์เกิดการดื่มขึ้น

ประการที่สาม การโฆษณาประชาสัมพันธ์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายใต้ พระราชบัญญัติสุรา ปัญหาของประเทศไทย ณ ขณะนี้ คือการควบคุมโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนเครือข่ายสารสนเทศหรืออินเทอร์เน็ต เป็นสื่อที่ออกอากาศโฆษณาต่อประชาชนตลอดเวลา แม้แต่เยาวชนที่อายุไม่ถึงเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดก็เข้าถึงได้ และยังมีเรื่องเนื้อหาโฆษณา (content) ที่มีลักษณะสุม่เสี่ยงหรือเชิญชวนให้มีการดื่มทางอ้อมเป็นระยะๆ เช่นนี้ ประเทศไทยอาจต้องออกบทบัญญัติเพื่อควบคุมการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่อยู่นอกการควบคุมอยู่อันได้แก่การโฆษณาออนไลน์ และกระทรวงวัฒนธรรม โดยสำนักงานกสทช. คณะกรรมการอาหารและยา และคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค อาจต้องมาทำการทบทวน และปรับปรุงกฎเกณฑ์ในการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านช่องทางต่างๆ อีกครั้ง เพื่อให้เกิดความรัดกุมในการควบคุมสื่อโฆษณาที่ดีขึ้น

ประการที่สี่ ได้แก่ สถานที่บริโภคและจัดจำหน่าย ประเทศไทยมีมาตรการทางกฎหมายในการกำหนดเรื่องสถานที่ที่บริโภคชัดเจน กล่าวคือ ประเทศไทยไม่อนุญาตให้

บริโภคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในที่สาธารณะ และรณโดยสาธารณะอยู่แล้ว และมีการห้ามบริโภคแอลกอฮอล์ในวันพิเศษ เช่นวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา หรือวันที่มีการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังไม่สามารถจะเปิดเสรีการค้าเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ได้อย่างเต็มที่ โดยไม่มีมาตรการควบคุมสถานที่จำหน่ายและตี้มแอลกอฮอล์เช่นเดียวกับ เยอรมนี และญี่ปุ่น เพราะเป็นประเทศเมืองหนาวที่มีวัฒนธรรมการตี้มที่แข็งแกร่งและอาจมีสถิติการประกอบอาชญากรรมหรืออุบัติเหตุจากแอลกอฮอล์น้อยกว่าประเทศอื่นๆ

ประการที่ห้า คือ มาตรการด้านภาษี ภาษีที่เกี่ยวข้องกับเครื่องตี้มแอลกอฮอล์โดยตรง ได้แก่ ภาษีศุลกากร สำหรับควบคุมการนำเข้า และภาษีสรรพสามิต สำหรับควบคุมผู้ผลิตเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ จากการศึกษากฎหมายของแต่ละประเทศพบว่า สำหรับประเทศที่มีการควบคุมปริมาณการตี้มแอลกอฮอล์ของประชาชนอย่างเคร่งครัด เช่น ประเทศไทย สก๊อตแลนด์ มาเลเซีย สิงคโปร์ และออสเตรเลีย จะกำหนดอัตราภาษีนำเข้าสินค้าแอลกอฮอล์ไว้ในระดับที่สูง เว้นแต่กรณีนำเข้ามาบริโภคเองรายบุคคล มาตรการทางภาษีสรรพสามิต ส่งผลโดยตรงต่อการเพิ่มต้นทุนการผลิตเครื่องตี้มแอลกอฮอล์โดยตรง อย่างไรก็ตาม การกำหนดภาษีเช่นว่านั้นเป็นการกระทำเพื่อเป็นการปกป้องอุตสาหกรรมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ของตนเอง เพื่อป้องกันสินค้าต่างชาติมาตีตลาดสินค้าของประเทศตัวเอง ส่วนภาษีสรรพสามิต ควรกำหนดในอัตราที่เหมาะสม เพื่อให้ต้นทุนการผลิตไม่สูงและทำให้ธุรกิจเกี่ยวกับเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในภาพรวมอยู่ได้อย่างดี

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา ช่วยแทน และคณะ. (2563). มาตรการทางกฎหมายในการส่งเสริมให้มีการแข่งขันทางการค้าในอุตสาหกรรมคราฟต์เบียร์. *การประชุมวิชาการระดับชาติ เครือข่ายวิจัยด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ ครั้งที่ 4*, 164.
- ฉัตรสุมน พงคิณิญา. (2556). *การติดตามผลการค้าเสรีในเครื่องตี้มแอลกอฮอล์*. นนทบุรี: เดอะ กราฟิโก ซิสเต็มส์.
- ชนกธิดา ศิริวัตร และ ธาณี วรภัทร์. (ธันวาคม 2559). *การห้ามโฆษณาเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551: ศึกษากรณีการบังคับใช้กฎหมาย*. เข้าถึงได้จาก ศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต:
<https://grad.dpu.ac.th/upload/content/files/>

- ธีรวุฒิ ทองทับ. (2553). มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้บริโภคด้านการโฆษณา. ใน
วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา. (21 พฤศจิกายน 2561). งานประชุมวิชาการสุราระดับชาติ ครั้งที่ 10.
เข้าถึงได้จาก
<https://sarabun.dtam.moph.go.th/archive/openAttachFileServlet?attSeq=12586&sid=YjJjMTZhNDM5MTE0M2NmJrjZWeyZDJmZTc2MTUyOTU=>
- Advertising Standard Authority of Singapore. (2008). Retrieved from
<https://asas.org.sg/>
- Better Health Channel. (2021). *Alcohol and the Law*. Retrieved from Victorian
State Government:
<https://www.betterhealth.vic.gov.au/health/healthyliving/alcohol-and-the-law>
- Brewer Association of Japan. (2021). *Alcohol Related Problem*. Retrieved from
<https://www.brewers.or.jp/english/99-alcohol.html>
- Cellabration. (2021). *Alcohol tax in Singapore : the breakdown*. Retrieved from
<https://cellabration.com.sg/blog/post/alcohol-tax-in-singapore-the-breakdown>
- David H Jernigan, Saroja K Indran. (1997). *Alcohol use patterns, problems and policies*. Malaysia: Drug and alcohol Review, Vol. 16, 4.
- Elsje Verhulst. (2015). *Alcoholic Beverage in Japan*. Japan/Belgium: EU-Japan
Centre for Industrial Cooperation.
- Sasanapitak A., Kongpradit s and Thomrongjariyakul J. (2018). ALCOHOL POLICY
IN MUSLIM COUNTRIES IN THE ASEAN COMMUNITY. *Proceedings of 130th
The IRES International Conference*, 14.
- Scottish Government. (2018). *Alcohol Framework 2018 : Preventing Harm*.
Retrieved from Alcohol Focus Scotland: <https://www.alcohol-focus-scotland.org.uk/news/the-alcohol-framework-2018-preventing-harm/>
- Singapore Legal Advice. (2019, March 25). *Legal Drinking Age and Drinking-Related Laws in Singapore*. Retrieved from SingaporeLegalAdvice:

<https://singaporelegaladvice.com/law-articles/legal-drinking-age-singapore-drinking-related-laws/>

SME Japan. (2021). *License for Handling Alcoholic Beverage in Japan*. Retrieved from <https://www.smejapan.com/japan-business-guides/company-incorporation-summary/business-licenses-in-japan/handling-alcoholic-beverages/>

Whiskey Richard. (2016, OCTOBER 31). *Japan Drinking Law*. Retrieved from Nomunication: <https://www.nomunication.jp/japans-drinking-laws/>

บทความวิจัย

ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐาน*
ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพลา อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี
PUBLIC OPINION ON INFRASTRUCTURE SERVICE OF THUNG PHLA
SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION, KHOKPHO DISTRICT,
PATTANI PROVINCE

เสาวลักษณ์ แก้วพรหมดำ

Saowaluck Kaewpromdam

บุณิกา จันทรเกตุ

Bunika chananked

ชนกนถ พูลสวัสดิ์

Chanoknat Poolsawat

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

Public Administration Faculty of Humanities and Social Sciences Songkhla Rajabhat University, Thailand

Corresponding author E-mail: bunika.ch@skru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพลา อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี และ 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพลา อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน และสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (One-way ANOVA) และทำการเปรียบเทียบรายคู่โดยใช้สถิติ LSD (Least - Significant Difference) กรณีความแปรปรวนเท่ากัน และใช้สถิติของแทมเฮน (Tamhane's T2) กรณีความแปรปรวนไม่เท่ากัน

* Received 25 June 2023; Revised 26 August 2023; Accepted 27 August 2023

ผลการศึกษา พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพลา อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานีอยู่ในระดับดี (ค่าเฉลี่ย = 4.01, S.D. = 0.47) เมื่อทำการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพลา อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาและอาชีพที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพลา อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และประชาชนที่มีเพศอายุ ที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพลา อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานีไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ความคิดเห็นของประชาชน, การให้บริการโครงสร้างพื้นฐาน, องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพลา

Abstract

The objectives of this research were 1) to study public opinions towards the provision of infrastructure services of ThungPhla Subdistrict Administrative Organization, Khokpho District, Pattani Province, and 2) to compare public opinions towards the infrastructure services of Thungphla Subdistrict Administrative Organization, Khokpho District, Pattani Province, classified by personal factors including the sample group for 400 people. Data were analyzed using statistics, including mean and standard deviation, t-test, and One-way ANOVA. A pairwise comparison was conducted using Least – The significant Difference (LSD) in case of equal variance. Tamhane's T2 statistics were used in case of unequal variance.

The results of this study indicated that the sample's opinions towards the provision of infrastructure services of Thungphla Subdistrict Administrative Organization, Khokpho District, Pattani Province were at a good level (mean = 4.01, S.D. = 0.47). When testing the hypothesis, it was found that the sample with

different lengths of residence had different opinions towards the provision of infrastructure services of Thungphla Subdistrict Administrative Organization, Khokpho District, Pattani Province with a statistical significance level of .001. Furthermore, the sample with different educational levels and occupations had different opinions towards the provision of infrastructure services of Thungphla Subdistrict Administrative Organization, Khokpho District, Pattani Province with a statistical significance level of .05. However, the sample with different gender, and ages had indifferent opinions towards the provision of infrastructure services of Thungphla Subdistrict Administrative Organization, Khokpho District, Pattani Province.

Keywords: Public Opinion, Infrastructure Service, Thung Phla Subdistrict Administrative Organization

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 78 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน (3) กระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นได้เอง ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ พัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่นและระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2550) กระทั่งในปัจจุบันรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ก็ยังให้ความสำคัญกับการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการปกครองส่วนท้องถิ่น และการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปรากฏอยู่ใน 2 หมวดสำคัญ ได้แก่ หมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ และหมวด 14 การปกครองส่วนท้องถิ่น แผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจในระยะที่ 3 (พ.ศ. 2558-2562) และแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 3) ให้ความสำคัญในเรื่องการส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระ มีความเข้มแข็งทางด้านการเงินการคลัง การบริหาร

ทรัพยากรบุคคล การสร้างภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดผลกระทบจากปัจจัยภายในและภายนอก มีภารกิจที่จะดำเนินการถ่ายโอน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม (ไททัศน์ มาลา, 2560)

จากคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา วันพฤหัสบดี ที่ 25 กรกฎาคม 2562 คณะรัฐมนตรีได้กำหนดนโยบายการบริหารราชการแผ่นดินที่ยึดมั่นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ให้ทราบถึงแนวทางการบริหารราชการแผ่นดินที่รัฐบาลจะดำเนินการเพื่อพัฒนาประเทศไทยให้ก้าวไปข้างหน้าด้วยความมั่นคง มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และมีความพร้อมที่จะดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมให้ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศและสามารถรองรับการขนส่งและการเดินทางต่อเนื่องหลายรูปแบบได้อย่างไร้รอยต่อ รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยทางถนนที่สอดคล้องประสานกันระหว่างระบบการเตือนภัย การช่วยเหลือกู้ภัย และการช่วยเหลือเยียวยาผู้ประสบภัยที่มีประสิทธิภาพ และยกระดับโครงข่ายระบบไฟฟ้าและพลังงานให้มีความทันสมัย ทัวถึง เพียงพอ มั่นคง และมีเสถียรภาพ สามารถรองรับเทคโนโลยีด้านพลังงานสมัยใหม่ในอนาคต มุ่งเน้นการพัฒนาโครงข่ายภายในประเทศให้เชื่อมต่อระยะเชิงเศรษฐกิจภาคตะวันตก ตะวันออก เหนือ และใต้ เพื่อให้สามารถบริหารจัดการระบบไฟฟ้าและพลังงานระหว่างพื้นที่ต่าง ๆ ได้อย่างมั่นคง รวมถึงการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการน้ำประปาโดยพัฒนาแหล่งน้ำดิบ และใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการผลิตและการบริหารจัดการระบบประปาเพื่อลดน้ำสูญเสีย พัฒนาคุณภาพน้ำประปา ขยายเขตการจ่ายน้ำประปาให้ครอบคลุมพื้นที่ภูมิภาคและแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ และสร้างจิตสำนึกของประชาชนในการใช้น้ำอย่างประหยัด (รัฐบาลไทย, 2562) ส่งผลให้การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความโปร่งใสมีประสิทธิภาพมีประสิทธิภาพและรับผิดชอบต่อผู้ใช้บริการให้มากขึ้น รวมถึงส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมดำเนินงานและติดตามตรวจสอบ อีกทั้งการบริการประชาชนนับได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่ทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องดำเนินการให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีผลต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานจะทำให้การพัฒนาการให้บริการและการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลประสบความสำเร็จ โดยยึด “เกณฑ์ชี้วัดมาตรฐานบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ได้นำไปใช้ติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พร้อมทั้งรายงานปัญหาและอุปสรรคในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นระยะๆ (วิรัชศักดิ์ เครือเทพ, 2560)

ในขณะเดียวกัน องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปลาเป็นหน่วยงานหนึ่งที่ได้ปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาล และเป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดในการที่จะได้รับทราบถึงความต้องการของประชาชนในพื้นที่ในเรื่องที่เกี่ยวกับการให้บริการทั้งในด้านคุณภาพและปริมาณไม่ว่าจะเป็นด้านกระบวนการ ขั้นตอนในการให้บริการด้านสิ่งอำนวยความสะดวก สิ่งเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการให้บริการองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปลา โดยเป้าหมายหลักคือ “น้ำไหล ไฟสว่าง ทางสะดวก” เพื่อให้ประชาชนได้มีน้ำประปาใช้เพื่อการอุปโภคและบริโภค และมีน้ำประปาใช้ช่วงหน้าแล้ง ส่วนด้านไฟฟ้าได้มีการดำเนินโครงการปรับปรุง ซ่อมแซมไฟฟ้าแสงสว่าง เพื่อความสะดวกปลอดภัยในการเดินทางยามค่ำคืน ทำให้ประชาชนมีความปลอดภัยมากขึ้น รวมถึงด้านถนนโดยมีการดำเนินโครงการก่อสร้างถนนเพื่อความสะดวกในการคมนาคมและการขนส่ง ทำให้ประชาชนมีการคมนาคมที่สะดวกและปลอดภัย (องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปลา, 2561)

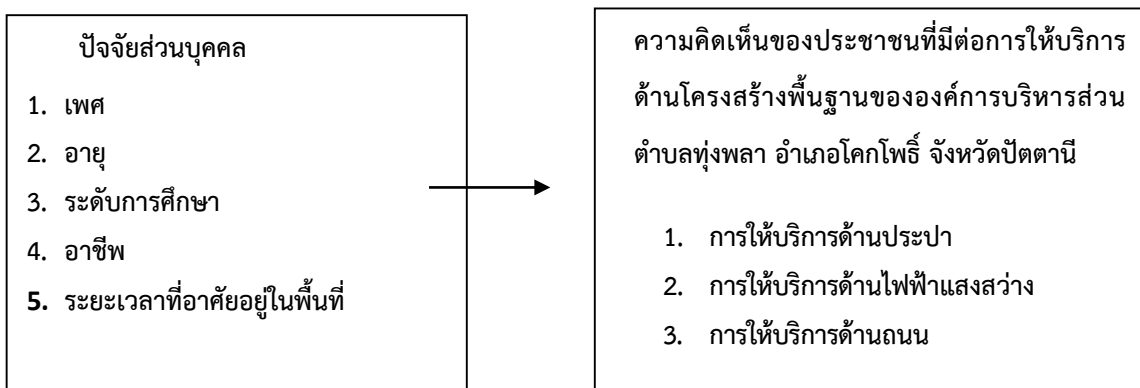
จากประเด็นดังกล่าวที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปลาได้ดำเนินการมาแล้วนั้น โดยผ่านการสอบถามประชาชนและเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปลา ทางองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปลายังไม่เคยได้ทำการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการทางด้านโครงสร้างพื้นฐานเหล่านั้นเลย ซึ่งทางองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปลาไม่เคยได้ทราบว่า สิ่งที่ได้ดำเนินการไปแล้วนั้นสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้มากน้อยเพียงใด ทำให้คณะผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปลา อำเภอกอโกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานอย่างไรบ้าง และอยู่ในระดับใด เพื่อเป็นข้อมูลในการหาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพในการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปลา อำเภอกอโกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ให้มีประสิทธิภาพ มีคุณภาพ และตรงกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง และเพื่อนำผลการศึกษามาเสนอคณะผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปลา เพื่อนำไปพัฒนาปรับปรุงการบริการประชาชนในท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปลา อำเภอกอโกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพลา อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพลา อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี มีจำนวน 5 หมู่บ้าน ซึ่งมีจำนวน 3,807 คน โดยกลุ่มตัวอย่างคัดเลือกจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพลา อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี โดยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างกำหนดค่าความเชื่อมั่นที่ 95% และมีค่าความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 5% ($e = 0.05$) ขนาดของกลุ่มตัวอย่างคำนวณ โดยใช้สูตรของทาร์ยามานะ (ธีรวุฒิ เอกะกุล, 2543) จำนวน 400 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามสัดส่วน (Proportional Stratified Sampling) ซึ่งเป็นการสุ่มตัวอย่างจากประชากรที่มีจำนวนมากและมีความแตกต่างกันออกเป็นกลุ่มประชากรย่อย ๆ โดยหน่วยประชากรที่สามารถจำแนกออกเป็นชั้นภูมิจะมีลักษณะเหมือนกัน (Homogenous) เพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของขนาดกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มประชากรที่มีความครบถ้วนและครอบคลุม (อาธง สุทธาศาสน์, 2527)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพลา อำเภอกอโศก จังหวัดปัตตานี มีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายปิดในรูปแบบการตรวจรายการ (Check list) ในตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ในตอนที่ 2 เป็นความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพลา อำเภอกอโศก จังหวัดปัตตานี ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ 1) การให้บริการด้านประปา 2) การให้บริการด้านไฟฟ้า 3) การให้บริการด้านถนน มีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (5 Rating Scale) โดยระดับ 5 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง ระดับ 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก ระดับ 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง ระดับ 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย และระดับ 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด รวมข้อคำถามทั้งสิ้น 23 ข้อ โดยข้อคำถามนั้นเป็นข้อคำถามที่ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว นั้นแสดงให้เห็นว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับประเด็นการวัด และแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.85

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

เพื่อให้ผลของการวิจัยตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย คณะผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพลา อำเภอกอโศก จังหวัดปัตตานี โดยหาค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และสำหรับทดสอบสมมติฐานได้ใช้สถิติเชิงอนุมานทดสอบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม จำแนกตามเพศ โดยใช้สถิติ t-test สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระ 2 กลุ่ม และทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติเชิงอนุมานทดสอบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาอยู่อาศัยในพื้นที่ โดยใช้สถิติ One - way ANOVA สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระที่มี 3 กลุ่มขึ้นไป

ผลการวิจัย

การศึกษาคำความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพลา อำเภอกอโศก จังหวัดปัตตานี ได้ผลการศึกษาดังนี้

ตารางที่ 1 ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพลา อำเภอกอโกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ในภาพรวม

ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐาน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านประปา	3.69	0.47	ระดับดี
2. ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านไฟฟ้าแสงสว่าง	4.14	0.46	ระดับดี
3. ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านถนน	4.20	0.46	ระดับดีมาก
รวม	4.01	0.47	ระดับดี

จากตารางที่ 1 ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพลา อำเภอกอโกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ในภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.47) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านถนน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.46) รองลงมา ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านไฟฟ้าแสงสว่าง อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.46) และความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านประปา โดยมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 0.47) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพลา อำเภอกอโกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี จำแนกตามเพศ

เพศ	N	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ชาย	172	3.79	0.29	0.254	0.800
หญิง	228	3.78	0.36		

จากตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพลา อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี จำแนกตามเพศ พบว่า ประชาชนที่เป็นเพศชายมีความคิดเห็นที่มีต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพลา อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี สูงกว่าประชาชนที่เป็นเพศหญิง (ชาย $\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.29 และ หญิง $\bar{X} = 3.78$, S.D. = 0.36) เมื่อทำการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพลา อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี จำแนกตามเพศ พบว่า ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพลา อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี จำแนกตามอายุ

อายุ	N	$\bar{X}$	S.D.	F	Sig.
21 - 30 ปี	120	3.81	0.27	1.690	.151
31 - 40 ปี	104	3.73	0.33		
41 - 50 ปี	84	3.78	0.44		
51 - 60 ปี	49	3.77	0.31		
61 ปีขึ้นไป	43	3.87	0.25		

จากตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพลา อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี จำแนกตามอายุ พบว่า ประชาชนที่มีช่วงอายุ 61 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพลา อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานีสูงสุด ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.25) และประชาชนที่มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี มีความคิดเห็นต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพลา อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานีต่ำสุด ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = 0.33) เมื่อทำการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพลา อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี จำแนกตามอายุ พบว่า ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพลา อำเภอกอโกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	N	$\bar{X}$	S.D.	F	Sig.	เปรียบเทียบรายคู่
ประถมศึกษา	103	3.86	0.27	3.073*	0.016	ประถมศึกษา /
มัธยมศึกษาตอนต้น	63	3.84	0.38			อนุปริญญาหรือเทียบเท่า,
มัธยมศึกษาตอนปลาย	88	3.77	0.34			ประถมศึกษา/ตั้งแต่
หรือเทียบเท่า						ปริญญาตรีขึ้นไป และ
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	53	3.73	0.36			มัธยมศึกษาตอนต้น/
ตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป	93	3.72	0.33			ตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป

*p<.05

จากตารางที่ 4 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพลา อำเภอกอโกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา มีความคิดเห็นต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพลา อำเภอกอโกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี สูงสุด ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.27) และประชาชนที่มีระดับการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพลา อำเภอกอโกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ต่ำสุด ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = 0.36) เมื่อทำการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพลา อำเภอกอโกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี จำแนกตามระดับการศึกษาพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อทำการเปรียบเทียบรายคู่ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพลา อำเภอกอโกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี จำแนกตามระดับการศึกษา โดยใช้สถิติการทดสอบเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี LSD (Least- Significant Difference) พบว่า คู่ที่แตกต่างกัน คือ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษากับประชาชนที่มีระดับการศึกษาอนุปริญญาหรือเทียบเท่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษากับประชาชนที่มีระดับการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป และประชาชนที่มีระดับศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นกับประชาชนที่มีระดับการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพลา อำเภอกอโกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	N	$\bar{X}$	S.D.	F	Sig.	เปรียบเทียบรายคู่
รับราชการ/พนักงานของรัฐ	42	3.81	0.31	3.000*	.011	รับราชการ/พนักงานของรัฐ/อื่นๆ, เกษตรกรรม/อื่นๆ
เกษตรกรรม	127	3.80	0.35			
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	61	3.75	0.30			
รับจ้างทั่วไป	79	3.83	0.34			ประกอบธุรกิจส่วนตัว/อื่นๆ, รับจ้างทั่วไป/อื่นๆ, และพนักงานรัฐสภากิจ
พนักงานรัฐสภากิจและบริษัทเอกชน	68	3.80	0.28			
อื่น ๆ	23	3.55	0.43			และบริษัทเอกชน/อื่นๆ

*p<.05

จากตารางที่ 5 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพลา อำเภอกอโกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี จำแนกตามอาชีพ พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป มีความคิดเห็นต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพลา อำเภอกอโกโพธิ์ จังหวัดปัตตานีสูงสุด ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.34) และประชาชนที่มีอาชีพอื่นๆ มีความคิดเห็นต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพลา อำเภอกอโกโพธิ์ จังหวัดปัตตานีต่ำสุด ($\bar{X} = 3.55$, S.D. = 0.43) เมื่อทำการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพลา อำเภอกอโกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี จำแนกตามอาชีพ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อทำการเปรียบเทียบรายคู่ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพลา อำเภอกอโกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี จำแนกตามอาชีพ โดยใช้สถิติการทดสอบเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการของLSD (Least- Significant Difference) พบว่า คู่ที่แตกต่างกัน คือ ประชาชนที่มีอาชีพรับราชการ/พนักงานของรัฐกับประชาชนที่มีอาชีพอื่นๆ ประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกรรมกับประชาชนที่มีอาชีพอื่นๆ ประชาชนที่มีอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัวกับประชาชนที่มีอาชีพอื่นๆ ประชาชนที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไปกับประชาชนที่มีอาชีพอื่นๆ และประชาชนที่มีอาชีพพนักงานรัฐสภากิจและบริษัทเอกชนกับประชาชนที่มีอาชีพอื่นๆ

ตารางที่ 6 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปลา อำเภอกอโกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่	N	$\bar{X}$	S.D	F	Sig.	เปรียบเทียบรายคู่
น้อยกว่า 5 ปี	14	3.45	0.58	4.070***	0.001	น้อยกว่า 5 ปี/ 11 - 15 ปี
6 - 10 ปี	24	3.84	0.24			
11 - 15 ปี	56	3.86	0.24			
16 - 20 ปี	59	3.76	0.34			
21 ปีขึ้นไป	247	3.79	0.33			

*** $p < .001$

จากตารางที่ 6 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปลา อำเภอกอโกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ พบว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ 11 - 15 ปี มีความคิดเห็นต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปลา อำเภอกอโกโพธิ์ จังหวัดปัตตานีสูงสุด ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.24) และประชาชนที่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่น้อยกว่า 5 ปี มีความคิดเห็นต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปลา อำเภอกอโกโพธิ์ จังหวัดปัตตานีต่ำสุด ($\bar{X} = 3.45$, S.D. = 0.58) เมื่อทำการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปลา อำเภอกอโกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และเมื่อทำการเปรียบเทียบรายคู่ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปลา อำเภอกอโกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ โดยใช้สถิติการทดสอบเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการของแทมเฮน (Tamhane's T2) พบว่า คู่ที่แตกต่างกัน คือ ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่น้อยกว่า 5 ปี กับประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ 11 - 15 ปี

อภิปรายผล

1. ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพลา อำเภอโคโคโพธิ์ จังหวัดปัตตานี โดยภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับดี ทั้งนี้ เนื่องมาจากองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพลา อำเภอโคโคโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ได้ให้ความสำคัญกับการจัดทำแผนพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของประชาชน รวมถึงยังให้ความสำคัญต่อความจำเป็นพื้นฐานในการทำให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดี มีความสะดวกสบายในการดำเนินชีวิตในแต่ละวัน สอดคล้องกับการศึกษาของ (อิทธิพัทธ์ พันธุ์แก้ว และมนฤตย์พล อรุณบุญนวลชาติ, 2560) ที่พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลตำรุ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ทั้งนี้อาจเนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลตำรุได้พัฒนาปรับปรุงการบริการและการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตำรุ ตามกรอบภารกิจและอำนาจหน้าที่อย่างต่อเนื่อง เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ (พระไมตรีปริบุญโญ (บุญสิทธิ์), 2560) พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ที่ทั้งนี้อาจเนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอวาปีปทุม ได้ดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นตามแผนพัฒนาสามปี ซึ่งมุ่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานได้แก่ ด้านการถนน มีการก่อสร้างถนนหนทาง ด้านการสาธารณูปโภค มีการให้บริการไฟฟ้าสาธารณะ เป็นต้น และด้านน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและการเกษตรมีการให้บริการน้ำประปา ผลจากการดำเนินงานก่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนท้องถิ่นทำให้ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับดี

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพลา อำเภอโคโคโพธิ์ จังหวัดปัตตานี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

2.1 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพลา อำเภอโคโคโพธิ์ จังหวัดปัตตานี จำแนกตามเพศ พบว่า ไม่แตกต่างกัน เนื่องจาก ประชาชนที่มีเพศหญิงและเพศชายล้วนมีความต้องการได้รับการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานที่ดีเช่นเดียวกัน ส่งผลให้มีความคิดเห็นต่อการ

ให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ (สุปรียา ไชยทองศรี, 2555) ที่พบว่า ประชาชนเพศชายและเพศหญิง มีความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลพรมสวรรค์ อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน เหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจาก ไม่ว่าจะเพศชายหรือเพศหญิงทุกคนจะต้องได้รับการบริการจากการจากการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลพรมสวรรค์ที่เท่าเทียมกัน จึงทำให้ข้อมูลทั่วไปด้านเพศ ไม่มีผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลพรมสวรรค์ อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ (ชัยวัฒน์ แก้ววิจิตร, 2555) ที่พบว่า ประชาชนเพศหญิงและเพศชาย มีความคิดเห็นต่อการบริการของเทศบาลตำบลสนมชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า เทศบาลตำบลสนมชัยเขต มีจุดแข็งในด้านการให้บริการที่มีคุณภาพต่อเนื่องและสม่ำเสมอ มุ่งหวังที่จะบริการประชาชนทุกเพศให้ประทับใจ ดังนั้นประชาชนเพศหญิงและเพศชายไม่มีความแตกต่างกันในการได้รับการบริการ

2.2 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปลา อำเภอกอโก้ง จังหวัดปัตตานี จำแนกตามอายุ พบว่า ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากประชาชนที่มีช่วงอายุที่ต่างกัน ล้วนต้องการได้รับการบริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่ง ปลาที่เท่าเทียมกัน จึงทำให้ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ ไม่มีผลต่อความคิดเห็นต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปลา อำเภอกอโก้ง จังหวัดปัตตานี สอดคล้อง (ศราวุธ แสงเสน, 2554) ที่พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุที่ต่างกัน จะมีความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาหนึ่ง อำเภอโพธารอง จังหวัดหนองคายไม่แตกต่างกัน เนื่องจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาหนึ่งมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และให้บริการทั่วถึง เสมอภาคตรงความต้องการของประชาชน ไม่ว่าจะช่วงอายุไหนทุกคนก็ได้รับการบริการจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่เท่าเทียมกัน จึงทำให้ปัจจัยด้านอายุ ไม่มีผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาหนึ่ง อำเภอโพธารอง จังหวัดหนองคาย

2.3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปลา อำเภอกอโก้ง จังหวัดปัตตานี จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ คู่ที่แตกต่างกัน ประชาชนที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษากับประชาชนที่มีระดับ

การศึกษาอนุปริญญาหรือเทียบเท่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษากับประชาชนที่มีระดับการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป และประชาชนที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นกับประชาชนที่มีระดับการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป เหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากประชาชนที่มีการศึกษาที่สูงกว่าจะมีทัศนคติต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานที่มีความเข้าใจกระบวนการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปลา มากกว่าประชาชนที่มีการศึกษาในระดับที่ต่ำกว่า สอดคล้องกับการศึกษาของ (วาทีตต์ เรียมริมมะดัน, 2556) ที่พบว่า ปัจจัยระดับการศึกษาที่ต่างกัน จะมีความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าช้าง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาประชาชนที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นกับประชาชนที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี เหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากระดับการศึกษาที่ต่างกันนั้นทำให้การประชาชนที่มีระดับการศึกษาที่สูงกว่ามีความคิดและทัศนคติในการทำความเข้าใจเรื่องแต่ละเรื่องนั้น มีความเข้าใจถึงระบบกระบวนการดีกว่าคนที่มีความรู้ระดับการศึกษาที่ต่ำกว่า เพราะระดับการศึกษานั้นถือได้ว่าเป็นตัวชี้วัดความรู้ ความคิด การทำความเข้าใจกับเรื่องต่างๆ ของคนเราได้เป็นอย่างดี

2.4 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปลา อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี จำแนกตามอาชีพ พบว่า แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ประชาชนที่มีอาชีพรับราชการ/พนักงานของรัฐกับประชาชนที่มีอาชีพอื่นๆ ประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกรกับประชาชนที่มีอาชีพอื่นๆ ประชาชนที่มีอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัวกับประชาชนที่มีอาชีพอื่นๆ ประชาชนที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไปกับประชาชนที่มีอาชีพอื่นๆ และประชาชนที่มีอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจและบริษัทเอกชนกับประชาชนที่มีอาชีพอื่นๆ เหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากอาชีพแต่ละอาชีพนั้น ย่อมมีประสบการณ์และความคิดที่แตกต่างกัน จึงทำให้ประชาชนที่ได้รับการบริการย่อมมีความคิดเห็นที่ต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ (สมภพ ทบหลง และทัชชววัฒน์ เหล่าสุวรรณ, 2560) พบว่า ปัจจัยอาชีพที่ต่างกัน จะมีความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับงานพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาฏ อำเภอสีสุราช จังหวัดมหาสารคามแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ประชาชนที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไปกับประชาชนที่มีอาชีพอื่น ๆ และประชาชนที่มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจกับประชาชนที่มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน เหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากอาชีพที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการต่างกัน ซึ่งอาจมีสาเหตุ

มาจากการที่ให้บริการด้วยคุณภาพที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน อย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีความคาดหวังในการบริการที่ได้ไม่เหมือนกัน บางคนอาจจะมี ความคาดหวังที่จะได้รับการไม่สูงมากนัก แต่ประชาชนคาดหวังที่จะได้รับการบริการที่อยู่ใน ระดับสูงมาก เมื่อรับบริการแล้วไม่เป็นดังที่คาดหวังไว้อาจจะมีความพอใจน้อย

2.5 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้าน โครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพลา อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี จำแนก ตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ น้อยกว่า 5 ปี กับประชาชน ที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ 11 - 15 ปี เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากประชาชนที่อาศัย อยู่ในพื้นที่เป็นระยะเวลานาน ทำให้ทราบถึงการพัฒนาด้านการบริการโครงสร้างพื้นฐานได้เป็น อย่างดี มากกว่าประชาชนที่เพิ่งเข้ามาอาศัย สอดคล้องกับการศึกษาของ (ศราวุธ แสงเสน, 2554) พบว่า ปัจจัยระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่ต่างกันจะมีความคิดเห็นของประชาชนต่อ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาหนึ่ง อำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัด หนองคาย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ 1 - 3 ปีกับประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ใน พื้นที่ 8 - 11 ปีขึ้นไป เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านเป็นระยะ เวลานานกว่าประชาชนที่เพิ่งเข้ามาอาศัยอยู่ ย่อมมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ได้ดีกว่าและแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพลา ควรปรับปรุงระบบเรื่องน้ำประปาโดยหมั่นทำ ความสะอาดเครื่องกรองน้ำ แท้งก์น้ำสัปดาห์ละ 1 ครั้ง และปรับปรุงระบบกรองน้ำให้น้ำผ่าน ไปยังชั้นกรองผงถ่าน หรือเครื่องกรอง Activated carbon ชนิดเกล็ด และผงทรายกรอง ก่อน นำไปอุปโภค และบริโภค ทั้งนี้ปัญหาอาจเกิดจากการใช้ท่อเมนประปาเป็นเวลาหลายปีทำให้ สารเคลือบท่อหลุดออกมาส่งผลให้น้ำมีสี กลิ่น และรส ควรเปลี่ยนท่อน้ำใหม่

1.2 องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพลา ควรมีการติดตั้งไฟฟ้าแสงสว่างเพิ่มในบริเวณ ที่เป็นจุดเสี่ยงเพื่อความปลอดภัยของประชาชนในการสัญจรในเวลากลางคืน และขอความ

ร่วมมือจากสมาชิกและผู้นำชุมชนในการตรวจสอบความชำรุดของไฟฟ้าแสงสว่างของแต่ละหมู่บ้านในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพลาแล้วส่งเจ้าหน้าที่ตรวจสอบเพื่อทำการซ่อมแซมทันที

1.3 องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพลาได้มีการตรวจสอบความชำรุดของถนนในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพลาอย่างสม่ำเสมอและเมื่อมีการร้องเรียนควรจัดส่งเจ้าหน้าที่ทำการตรวจสอบและซ่อมแซมทันที ส่วนในการสร้างถนนทางองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพลา ควรมีการทำเป็นถนนคอนกรีตหรือถนนลาดยางเคฟซีลและควรที่จะให้กว้างกว่าเดิมเพื่อความสะดวกในการสัญจรเมื่อมีการสวนทางกันและควรมีไหล่ทางเพื่อความปลอดภัยของประชาชนและผู้ใช้ทาง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพลา อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี เป็นการศึกษาโดยใช้วิธีเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามเพียงอย่างเดียว หากต้องการที่จะได้นี้อหาที่มีความชัดเจนและมีความถูกต้องของข้อมูลมากยิ่งขึ้น อาจนำวิธีเชิงคุณภาพเข้ามาใช้ในการวิจัยด้วย เช่น การสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึก และการทำวิจัยในครั้งต่อไปอาจจะศึกษาถึงปัจจัยอื่น ๆ เช่น เพื่อศึกษาเชิงลึกถึงประสิทธิภาพการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพลา อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ให้เกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น และจะทำให้ได้ผลการวิจัยที่สามารถนำไปอธิบายได้กว้างขวางขึ้น อีกทั้งทางองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพลา อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี สามารถที่จะนำผลการวิจัยดังกล่าวไปใช้ประโยชน์สำหรับพัฒนาการให้บริการประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ไททัศน์ มาลา. (2560). พัฒนาการการกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นไทย. เรียกใช้

เมื่อ 17 มิถุนายน 2563 จาก <https://library2.parliament.go.th>

ชัยวัฒน์ แก้วจิตร. (2555). ความคิดเห็นต่อการบริการของเทศบาลตำบลสนามชัยเขตจังหวัด

ฉะเชิงเทรา. ใน ปริญญานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารงาน

ยุติธรรมและสังคม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2543). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.

พระไมตรีปริบุญโญ (บุญสิทธิ์). (2560). ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม. ใน ปริญญาวิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ใน ปริญญาวิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. (2550). สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. เรียกใช้เมื่อ 17 มิถุนายน 2563 จาก <http://wiki.ocsc.go.th>

รัฐบาลไทย. (2562). คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี. เรียกใช้เมื่อ 20 มิถุนายน 2563 จาก <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/21750>

วาทีตต์ เรียมมิมมะตัน. (2556). ความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าช้าง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา. ใน ปริญญาวิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.

วีรศักดิ์ เครือเทพ. (2560). มาตรฐานบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การพัฒนาเกณฑ์ชี้วัด ข้อมูลเชิงประจักษ์ และนโยบายเชิงนโยบาย. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมนวัตกรรมและธรรมาภิบาลท้องถิ่น คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศราวุธ แสงเสน. (2554). ความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาหมั่ง อำเภอพนมพิสัย จังหวัดหนองคาย. ใน การค้นคว้าแบบอิสระปริญญามหาบัณฑิต. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

สมภาพ ทบหลง และทชชวฒัน เหล่าสุวรรณ. (2560). ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับงานพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาภู อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

สุปรียา ไชยทองศรี. (2555). ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริการโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลพรมสวรรค์ อำเภอพนมทอง จังหวัดร้อยเอ็ด. ใน การค้นคว้าแบบอิสระปริญญามหาบัณฑิต. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพลา. (2561). แผนพัฒนาตำบลสามปีองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพลา. เรียกใช้เมื่อ 15 มิถุนายน 2563 จาก <http://www.tungpla.go.th/index.php?fbclid>

อาธง สุทธาศาสน์. (2527). ปฏิบัติการวิจัยสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: เจ้าพระยาการพิมพ์.

อิทธิพัทธ์ พันธุ์แก้ว และมนฤตย์พล อรุณบุญวลชาติ. (2560). ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริการด้านโครงสร้างพื้นฐาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลตำหรุ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี. ใน ปริญญาณีพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน.

บทความวิจัย

แนวทางการคุ้มครองผู้ต้องขังจากการคุกคามทางเพศในเรือนจำ*

THE GUIDELINES FOR PROTECTING INMATES FROM SEXUAL HARASSMENT IN PRISONS

ภูวดล ดำสนิท

Puvadol Damsanit

วิศิษฐ์ศักดิ์ เนื่องนอง*

Visitsak Nuengnong

ศลธร คงหวาน

Sonthon Khongwan

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

Faculty of Law, Rambhai Barni Rajabhat University, Thailand

*Corresponding author E-mail: visitsak.n@rbru.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาเกี่ยวกับคุกคามทางเพศผู้ต้องขังในเรือนจำ และ 2) ศึกษาแสวงหาแนวทางในการคุ้มครองและป้องกันการคุกคามทางเพศผู้ต้องขังเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบแนวทางปฏิบัติในการคุ้มครองและป้องกันผู้ต้องขังจากการคุกคามทางเพศ เป็นการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์กฎหมายรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้ต้องขังจากการถูกคุกคามทางเพศในเรือนจำโดยการศึกษาจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัยพบว่า 1) มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศในเรือนจำยังไม่มีความชัดเจนทำให้เกิดการตีความเฉพาะการกระทำที่เป็นลักษณะการล่วงละเมิดทางเพศเท่านั้น 2) มาตรการทางกฎหมายในการดูแลผู้ต้องขังที่ถูกคุกคามทางเพศยังมีความเหลื่อมล้ำระหว่างผู้ต้องขังหญิงกับผู้ต้องขังชาย 3) กรมราชทัณฑ์ยังไม่แนวนโยบายเกี่ยวกับการป้องกันการคุกคามทางเพศผู้ต้องขังในเรือนจำ ปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อทั้งทางร่างกายและทางจิตใจของผู้ต้องขัง

* Received 02 August 2023; Revised 17 August 2023; Accepted 27 August 2023

ผู้วิจัยจึงเสนอให้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2560 เพื่อการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องขังที่ถูกคุกคามทางเพศในเรือนจำซึ่งจะช่วยลดความเสี่ยงและช่วยเหลือผู้ต้องขังจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศที่อาจเกิดขึ้นได้

คำสำคัญ: ผู้ต้องขัง, เรือนจำ, กฎหมาย, คุกคามทางเพศ

Abstract

The purpose of this study is 1) to investigate the issue of sexual harassment among prisoners and 2) to study and seek ways to protect and prevent sexual harassment of prisoners by preparing proposed policy and suggestions for improving laws, regulations, and guidelines for protecting and preventing inmates from sexual harassment. It is qualitative research using legal analysis techniques and gathering relevant information on protecting inmates from sexual harassment in prisons by studying various pertinent sources.

The results revealed that 1) Legal measures on sexual harassment in prisons are still unclear. It causes the possibility to interpret only acts as sexual harassment; 2) Legal actions for the care of sexually harassed inmates still have disparities between female and male prisoners; 3) The Department of Corrections does not yet have a policy on preventing sexual harassment of inmates in prisons. Such problems affect both physically and psychologically of the inmates.

The researcher, therefore, proposes an amendment to the Corrections Act, B.E. 2560, to protect the rights of inmates who were suffering sexual harassment in prison. This suggestion would reduce the risk and saves inmates from potential sexual abuse.

Keywords: Prisoner, Prison, Law, Sexual Harassment

บทนำ

การคุกคามทางเพศ (Sexual Harassment) เป็นการเรียกร้องหรือยั่วยุเยียดความต้องการทางเพศแก่ผู้อื่นทั้งกาย วาจา หรือแม้แต่ท่าทางต่าง ๆ ซึ่งครอบคลุมในหลายระดับ ตั้งแต่การสัมผัสร่างกาย เสื้อผ้า หรือผม หรือใช้สายตาทะโลม ผีวปาก พูดจาลามก ส่ง

ข้อความหรือโทรศัพท์แสดงความเห็นเกี่ยวกับรูปลักษณะในเชิงทางเพศ แสดงท่าทางโอบกอด จูบ ไปจนถึงการข่มขืน เป็นต้น ส่วนเหยื่อการกระทำอาจเป็นหญิงหรือชายก็ได้ (กุลพล พลวัน, 2561) การคุกคามทางเพศในเรือนจำอาจเกิดจากปัจจัยหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นรสนิยมทางเพศทางผู้ต้องขัง โอกาสที่อาจทำให้เกิดสถานการณ์ที่นำไปสู่การคุกคามทางเพศ การดูแลที่ไม่ทั่วถึงของเจ้าหน้าที่ ปัจจัยเหล่านี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการคุกคามทางเพศ ทั้งนี้ ปัญหาการคุกคามทางเพศในเรือนจำอาจมาจากการกระทำระหว่างผู้ต้องขังด้วยกันเอง หรืออาจมาจากเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมดูแลผู้ต้องขัง โดยรูปแบบของการคุกคามทางเพศในเรือนจำอาจมีหลายรูปแบบ เช่น การพูดจาล้อเลียนเรื่องเพศ การสัมผัสทางกาย เช่น การแตะ การลูบหลัง การกอดรัด และการจูบ

การคุกคามทางเพศในเรือนจำถือเป็นวิกฤตสิทธิมนุษยชนระดับโลก ในหลายกรณี ผู้กระทำผิดเป็นเจ้าหน้าที่เรือนจำ ซึ่งควรมีหน้าที่ดูแลให้นักโทษปลอดภัย แต่ไม่ว่าจะเป็นเพราะการกระทำของเจ้าหน้าที่หรือการกระทำระหว่างนักโทษด้วยกันเอง การข่มขืนและการคุกคามทางเพศในเรือนจำรูปแบบอื่น ๆ ถือเป็นการทรمانรูปแบบหนึ่งตามหลักกฎหมายสากล รัฐบาลจึงต้องรับผิดชอบอย่างเต็มที่ในการคุ้มครองให้นักโทษปลอดภัย การคุกคามทางเพศในเรือนจำ สะท้อนถึงความล้มเหลวของรัฐบาลในการปฏิบัติตามความรับผิดชอบของตน ไม่ว่าผู้กระทำผิดจะเป็นใครก็ตาม (Just Detention International, 2558) ผู้ถูกล่อลวงละเมิดทางเพศ มักประสบปัญหาสุขภาพจิตภายหลังการถูกล่อลวงละเมิดทางเพศ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว อาการที่อาจเกิดขึ้นทันทีเช่น หวาดกลัว ตื่นตระหนก หวาดระแวง สับสน กังวล ละอายใจ ไม่ไว้วางใจ ปฏิเสธสิ่งที่เกิดขึ้น เป็นต้น ส่วนปัญหาในระยะยาวที่พบได้เช่น โรคซึมเศร้า การพยายามฆ่าตัวตาย (อานนท์ จำลองกุล, 2560) ผลร้ายที่เกิดจากการคุกคามทางเพศจึงย่อมส่งผลกระทบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นทางจิตใจหรือทางร่างกายของผู้ถูกระทำ

อย่างไรก็ตามแม้ผลกระทบจากการคุกคามทางเพศในเรือนจำเป็นการกระทำที่ส่งผลเสียหายที่รุนแรงทั้งทางร่างกายและจิตใจต่อผู้ต้องขัง แต่จากการศึกษากลับพบว่า พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 ซึ่งเป็นกฎหมายหลักในการควบคุมและดูแลผู้ต้องขังยังมีปัญหาทางกฎหมายบางประการที่ยังไม่สอดคล้องกับการคุ้มครองผู้ต้องขังซึ่งถูกคุกคามทางเพศ คณะผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าวจึงเป็นที่มาของการศึกษาในครั้งนี้เพื่อเสนอแนะแนวทางและมาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมเกี่ยวกับคุ้มครองและป้องกันผู้ต้องขังที่ถูกคุกคามทางเพศในเรือนจำ (พระราชบัญญัติราชทัณฑ์, 2560)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาปัญหาเกี่ยวกับคุกคามทางเพศผู้ต้องขังในเรือนจำ
- 2) เพื่อศึกษาแสวงหาแนวทางในการคุ้มครองและป้องกันการคุกคามทางเพศผู้ต้องขังเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ แนวทางปฏิบัติในการคุ้มครองและป้องกันผู้ต้องขังจากการคุกคามทางเพศ

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษานี้ใช้วิธีการดำเนินการโดยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยวิธีวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์กฎหมาย รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องการคุ้มครองผู้ต้องขังจากการถูกคุกคามทางเพศในเรือนจำ โดยการศึกษา ค้นคว้าและรวบรวมเอกสารข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ มาตรฐานสากลเกี่ยวกับการปฏิบัติ ต่อผู้ต้องขัง กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ตำรา วารสารบทความ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ ข้อเขียน รายงานการประชุม บันทึกการประชุม เอกสารประกอบการประชุม และเอกสารอื่นที่ เผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต

ผลการวิจัย

การบังคับโทษจำคุกเป็นมาตรการทางกฎหมายอาญาที่เกิดขึ้นจากการที่ศาลได้มีคำพิพากษาลงโทษบุคคลใดบุคคลหนึ่งและนำผู้ต้องโทษมาอยู่ในเรือนจำตามระยะเวลาที่ปรากฏในคำพิพากษา ตลอดระยะเวลาที่อยู่ในเรือนจำผู้ต้องขังอาจถูกคุกคามทางเพศซึ่งเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาไม่ว่าในสังคมภายนอกเรือนจำหรือภายในเรือนจำก็ตาม เป็นการกระทำที่เป็นผลร้ายต่อบุคคลที่ถูกคุกคามทางเพศ ควรมีมาตรการในเชิงป้องกันและคุ้มครองดูแลผู้ต้องขัง จากการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศในเรือนจำ ผลการวิจัยมีดังนี้

1. ปัญหาการจำแนกผู้ต้องขังเพื่อป้องกันการคุกคามทางเพศในเรือนจำ

การจำแนกผู้ต้องขังเป็นกระบวนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล ด้วยการศึกษาวิเคราะห์ ประวัติ ลักษณะทั่วไป สาเหตุของการกระทำผิด เพื่อการวางแผนในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังได้อย่างถูกต้องเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการ และการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล (individual treatment) (ฐิตียา เพชรมณี, 2559) การจำแนกผู้ต้องขังนอกจากเพื่อวัตถุประสงค์ในการฟื้นฟูผู้ต้องขังแล้ว ยังสามารถนำไปเป็นมาตรการในการป้องกันการคุกคาม

ทางเพศในเรือนจำได้ ด้วยการศึกษาวิเคราะห์จากภูมิหลังของผู้กระทำความผิดที่อาจมีความเสี่ยงในการคุกคามทางเพศผู้ต้องขังได้

จากการศึกษามาตรการทางกฎหมายในการจำแนกผู้ต้องขังในต่างประเทศพบว่า ข้อกำหนดขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ข้อกำหนดเนลสันแมนเดลา ค.ศ. 2015 ข้อ 11 (สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย, 2564) ได้กำหนดมาตรฐานเกี่ยวกับการการแยกประเภทหรือจำแนกผู้ต้องขังต่างประเภทกัน ให้พึงแยกคุมขังไว้คนละแห่งหรือคนละส่วนของเรือนจำ โดยคำนึงถึงเพศ อายุ ประวัติด้านอาชญากรรม เหตุผลในทางคดีในการคุมขัง และความจำเป็นในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเหล่านั้น ในส่วนสหรัฐอเมริกา การจำแนกประเภทและการบำบัดรักษานักโทษ เรือนจำและทัณฑสถานจะต้องมีการวางแผนและกำหนดข้อจำกัด ในการที่จะอำนวยความสะดวกในการพัฒนาระบบบูรณาการซึ่งจะมั่นใจการจัดหมวดหมู่ที่เหมาะสมและแยกนักโทษตามธรรมชาติของการกระทำผิดที่กระทำ พฤติการณ์สภาพจิตของนักโทษ (U.S. Code: Title 18 – Crimes and Criminal Procedure : Part III – Prisons and Prisoners, Article 4081) สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี การจำแนกผู้ต้องขังสถานที่คุมขังในการดำเนินการของการจำคุกต้องกำหนดให้ไว้ในเรือนจำหรือหน่วยงานที่เหมาะสมกับความต้องการที่แตกต่างกันของการคุมขังนักโทษอย่างปลอดภัย ทั้งนี้ เรือนจำแบบเปิดเต็มรูปแบบการรักษาความปลอดภัยเพื่อลดหรือกำจัดการป้องกันการหลบหนีเท่านั้น (Frank Arloth, 2011) และ ประเทศญี่ปุ่น การจำแนกประเภทของนักโทษตามเพศ สัญชาติ ชนิดโทษ ระยะเวลาการจำคุก ระดับโทษ และระดับทางจิต สุขภาพ เน้นการฟื้นฟูสมรรถภาพ การใช้ชีวิตในสังคม ให้การศึกษา การอบรม ค่านิยมของสังคม ผู้ต้องขังส่วนใหญ่จะทำงาน ได้รับการจ่ายเงิน และได้รับเงินเมื่อออกจากคุก นักโทษยังมิโอกาสที่จะได้การดูแลที่ดีและได้รับสิทธิพิเศษผ่านแรงจูงใจพฤติกรรมที่ดี (Mitchel P. Roth, 2006) จากการศึกษามาตรการทางกฎหมายในการจำแนกผู้ต้องขังของประเทศไทย พบว่า ประเทศไทยเรือนจำมีกระบวนการในการจำแนกผู้ต้องขังในเรือนจำ โดยมีวัตถุประสงค์หลักที่สำคัญสองประการ คือ ประการแรก เพื่อประโยชน์ในด้านการควบคุมผู้ต้องขัง ไม่ให้ผู้ต้องขังหลบหนี ตลอดจนการควบคุมดูแลให้ผู้ต้องขังอยู่ในระเบียบวินัย ไม่ก่อความเดือดร้อนรำคาญ และ ประการที่สอง เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังด้านการอบรมแก้ไข และพัฒนาพฤตินิสัย สำหรับการจำแนกผู้ต้องขังกฎหมายได้บัญญัติให้กรมราชทัณฑ์มีระบบการจำแนกลักษณะของผู้ต้องขัง โดยให้คำนึงถึงโทษและพฤติการณ์ในการกระทำความผิด ลักษณะความผิด ความรุนแรงของคดี การกระทำ

ความผิดที่ได้กระทำมาก่อนแล้ว และความประพฤติและวินัยในระหว่างคุมขัง ตลอดจนระยะเวลากำหนดโทษคุมขังที่เหลืออยู่ของผู้ต้องขังดังกล่าว และให้อธิบดีมีอำนาจย้ายผู้ต้องขังตามระบบการจำแนกและการแยกคุมขัง (พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 มาตรา 40 วรรคแรก) การย้ายผู้ต้องขังจากเรือนจำหนึ่งไปอีกเรือนจำหนึ่งตามอำนาจของอธิบดีในกรณีการควบคุมตามเพศ สถานะ พฤติการณ์ หรือวัตถุประสงค์ในการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง (กฎกระทรวงกำหนดระบบการจำแนกลักษณะของผู้ต้องขัง การควบคุมและการแยกคุมขัง และการย้ายผู้ต้องขัง พ.ศ. 2563 ข้อ 16 (3)) เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการผู้ต้องขังภายในเรือนจำ ให้อธิบดีจัดให้มีระบบการจัดชั้น การจัดกลุ่มผู้ต้องขังและการแยกคุมขัง โดยต้องคำนึงถึงประเภทหรือชั้นของเรือนจำและความเหมาะสมกับผู้ต้องขังแต่ละประเภท แต่ละชั้น การควบคุม แก้ไข บำบัด พื้นฟู และพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง ตลอดจนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย (พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 มาตรา 41) นอกจากนี้การดูแลผู้ต้องขัง เรือนจำใดมีผู้ต้องขังหญิง ให้เจ้าพนักงานเรือนจำหญิงเป็นผู้ควบคุม เว้นแต่กรณีมีเหตุจำเป็น และห้ามผู้ต้องขังชายหรือเจ้าพนักงานเรือนจำชายเข้าไปในเขตควบคุมผู้ต้องขังหญิง (กฎกระทรวงกำหนดระบบการจำแนกลักษณะของผู้ต้องขัง การควบคุมและการแยกคุมขัง และการย้ายผู้ต้องขัง พ.ศ. 2563 ข้อ 12 และ 13) จากหลักกฎหมายข้างต้นพบว่า การจำแนกผู้ต้องขังในเรือนจำเป็นการจำแนกโดยมีวัตถุประสงค์หลักในการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังเป็นสำคัญ มุ่งเน้นการฟื้นฟูผู้ต้องขังเพื่อให้ผู้ต้องขังสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมทั่วไปได้เมื่อพ้นโทษ การให้ความสำคัญกับผู้ต้องขังเป็นการเฉพาะรายโดยคำนึงถึงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นภายหลังจากพ้นโทษจำคุก

ปัญหาจากจำแนกผู้ต้องขังในเรือนจำพบว่า ระบบการจำแนกลักษณะของผู้ต้องขังจะคำนึงถึงโทษและพฤติการณ์ในการกระทำความผิด ลักษณะความผิด ความรุนแรงของคดี การกระทำความผิดที่ได้กระทำมาก่อนแล้ว รวมถึงความประพฤติและวินัยในระหว่างคุมขัง เห็นได้ว่าระบบการจำแนกมุ่งเน้นการควบคุมและการฟื้นฟูผู้ต้องขังในอนาคต โดยไม่ได้พิจารณาถึงภูมิหลังของผู้ต้องขังที่อาจมีความเสี่ยงต่อการคุกคามทางเพศ เช่น ผู้ต้องขังที่กระทำความผิดเกี่ยวกับความผิดทางเพศ หรือเสี่ยงต่อการถูกคุกคามทางเพศ เช่น ผู้ต้องขังที่มีความหลากหลายทางเพศสภาพ เป็นต้น

2. ปัญหาความเสมอภาคในการดูแลทางการแพทย์ผู้ต้องขังถูกคุกคามในเรือนจำ

การได้รับการดูแลทางการแพทย์เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ได้รับความคุ้มครอง ไม่ว่าบุคคลนั้นจะอยู่ในสถานะใดก็ตาม ควรได้รับปฏิบัติและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกันโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างของบุคคลไม่ว่าจะเป็นความแตกต่างทางเพศ สถานะของบุคคลนั้น หลักการนี้ได้รับความคุ้มครองถึงผู้ต้องขังระหว่างการถูกบังคับโทษในเรือนจำด้วย

จากการศึกษาพบว่า การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในการดูแลทางการแพทย์ได้รับการรับรองทั้งในกติการะหว่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่วางหลักการสำคัญว่ามนุษย์ต่างเสมอกันในกฎหมายและชอบที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติใด (ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 ข้อ 7) มีสิทธิในมาตรฐานการครองชีพอันเพียงพอสำหรับสุขภาพและการดูแลสุขภาพทางการแพทย์ (ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 ข้อ 25 (1)) สำหรับผู้ต้องขังหลักการนี้ได้รับการยืนยันล่าสุดโดยองค์การสหประชาชาติตามข้อกำหนดขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ในปี ค.ศ. 2015 ซึ่งกำหนดหลักการพื้นฐานผู้ต้องขังนี้พึงใช้ได้ทั่วไปโดยปราศจากความลำเอียง จะต้องไม่มีการเลือกปฏิบัติโดยเหตุของความแตกต่างในด้านเพศ หรือสถานะอื่นใดของผู้ต้องขัง เพื่อให้หลักการไม่เลือกปฏิบัติมีผลในทางปฏิบัติ ผู้บริหารเรือนจำต้องคำนึงถึงความจำเป็นของผู้ต้องขังแต่ละคน โดยเฉพาะผู้ต้องขัง บางประเภทที่มีความเปราะบางมากที่สุด (ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน, 1948) จำเป็นต้องมีมาตรการเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิของผู้ต้องขังเหล่านี้ที่มีความจำเป็นพิเศษโดยไม่ให้ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติ (ข้อกำหนดขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ค.ศ. 2015 ข้อ 2) การให้บริการด้านการรักษาพยาบาลแก่ผู้ต้องขังเป็นความรับผิดชอบของรัฐ โดยผู้ต้องขังควรได้รับการรักษาพยาบาลตามมาตรฐานเช่นเดียวกับที่รัฐจัดให้กับประชาชนอื่น และจะต้องสามารถเข้าถึงบริการที่จำเป็นโดยไม่คิดมูลค่าและไม่เลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งสถานภาพด้านกฎหมายของตน (ข้อกำหนดขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ค.ศ. 2015 ข้อ 24) การให้ความใส่ใจเป็นพิเศษต่อผู้ต้องขังที่ต้องการการดูแลสุขภาพเป็นพิเศษ หรือมีปัญหาสุขภาพที่กระทบต่อการบำบัดฟื้นฟูของผู้ต้องขัง โดยควรมีความเชี่ยวชาญอย่างเพียงพอทั้งด้านจิตวิทยาและจิตเวช (ข้อกำหนดขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ค.ศ. 2015 ข้อ 25) จากมาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังพบว่า การดูแลทางการแพทย์ไม่จำกัดเพียงการดูแลความเจ็บป่วยของผู้ต้องขังที่ส่งผลกระทบทางร่างกายแต่เพียงอย่างเดียว การดูแลสุขภาพด้านการแพทย์ให้ความสำคัญทางด้านจิตเวชและ

จิตวิทยาด้วย การถูกคุกคามทางเพศบางกรณีเช่น การคุกคามทางวาจา แม้ไม่ได้รับผลกระทบทางกายแต่ผลเสียทางจิตใจก็เกิดขึ้นกับผู้ต้องขัง จากการศึกษาข้อกำหนดขององค์การสหประชาชาติที่ให้ความเสมอภาคในการดูแลผู้ต้องขังอย่างเท่าเทียมและดูแลในทุกมิติของความป่วยเจ็บทั้งทางร่างกายและจิตใจเป็นสิ่งสำคัญที่เรือนจำในทุกประเทศต้องคำนึงถึงหลักการพื้นฐานเหล่านี้

จากการศึกษาการดูแลทางการแพทย์ผู้ต้องขังในต่างประเทศพบว่า สหรัฐอเมริกา เมื่อการตัดสินอาชญากรรมแต่ละคนจะไม่สูญเสียสิทธิตามรัฐธรรมนูญ อย่างไรก็ตามสิทธิบางอย่างอาจจะมีข้อจำกัด อย่างไรก็ตามศาลได้ตระหนักถึงผลประโยชน์เฉพาะสามประการด้วยกันในการตัดสินข้อจำกัดความสิทธิตามรัฐธรรมนูญของนักโทษ (1) การดำรงไว้ซึ่งกฎหมายแห่งรัฐธรรมนูญ (2) การคงไว้ซึ่งความปลอดภัยของรัฐธรรมนูญ และ (3) การทำให้กลับคืนเป็นคนดีของนักโทษ สถานิติบัญญัติของรัฐอาจให้สิทธิที่เฉพาะเจาะจงเพื่อนักโทษ นอกเหนือจากที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ เช่น สิทธิในการบำบัดรักษา (Right to Treatment) (Todd R. Clear, George F. Cole and Michael D, 2015) สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี การดูแลรักษาพยาบาลมีหลักการทั่วไป เพื่อสุขภาพร่างกายและจิตใจของนักโทษต้องได้รับการดูแลไม่ให้ถูกกระทบกระเทือน การตรวจสอบสุขภาพและการรักษาพยาบาลเรือนจำดำเนินการตรวจสอบสุขภาพผู้ต้องขังเชิงป้องกันทั้งทางร่างกายและจิตใจ นอกจากนี้นักโทษมีสิทธิที่จะได้รับดูแลสุขภาพถ้ามันเป็นสิ่งที่จำเป็นในการระบุโรค การรักษา การป้องกัน การกำเริบของนักโทษ การฟื้นฟูสมรรถภาพและการทดสอบความเครียดและบำบัด (Frank Arloth, 2011) ประเทศญี่ปุ่น การได้รับความคุ้มครองของผู้ต้องขังเกี่ยวกับสิทธิได้รับการทางการแพทย์และการรักษาพยาบาลนั้นถือเป็นสิทธิในการดำรงชีวิตในระดับมาตรฐานขั้นต่ำสุดที่ประชาชนมีสิทธิตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ซึ่งรัฐต้องส่งเสริมและปรับปรุงการสาธารณสุขซึ่งเกี่ยวกับการดำรงชีวิตทุก ๆ ด้าน ทั้งนี้ เรือนจำจะต้องมีการดำเนินการเพื่อให้เข้าใจถึงสภาพร่างกายและจิตใจของผู้ต้องขังและต้องมีมาตรการด้านสุขอนามัยและทางการแพทย์ที่เหมาะสมกับมาตรฐานสุขอนามัยและการรักษาพยาบาลเพื่อรักษาสุขภาพของผู้ต้องขังและสุขอนามัยภายในเรือนจำ (Act on Penal Detention Facilities and Treatment of Inmates and Detainees 2005, Article 56) ผู้ต้องขังทุกคนจะได้รับการดูแลและได้รับการให้คำแนะนำในกรณีที่ผู้ต้องขังต้องการคำปรึกษาเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพ ทั้งนี้ การตรวจสอบสุขภาพของผู้ต้องขังจะกระทำสม่ำเสมอเป็นประจำทุกปีหรือมากกว่า (Act on Penal Detention Facilities and Treatment of Inmates and

Detainees 2005, Article 61) จากการศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการดูแลผู้ต้องขังในต่างประเทศ พบว่า กฎหมายกำหนดให้การดูแลทางการแพทย์เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ผู้ต้องขังทุกคนได้รับการปฏิบัติบนหลักการเดียวกันโดยไม่มีการแบ่งแยกกว่าเป็นผู้ต้องขังหญิงหรือชาย หลักการนี้ทำให้ผู้ต้องขังทุกคนได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันในการดูแลทางการแพทย์จากเรือนจำ (Act on Penal Detention Facilities and Treatment of Inmates and Detainees, 2005)

จากการศึกษามาตรการทางกฎหมายในการดูแลทางการแพทย์ผู้ต้องขังของประเทศ ไทยพบว่า กรมราชทัณฑ์ได้กำหนดการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังซึ่งถูกล่วงละเมิดทางเพศไว้ 2 กรณี คือ (1) ผู้ต้องขังซึ่งถูกล่วงละเมิดทางเพศจากการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบของเจ้าพนักงาน เรือนจำ หรือ (2) ผู้ต้องขังหญิงซึ่งถูกล่วงละเมิดทางเพศก่อนกรมราชทัณฑ์รับตัวไว้ ไม่ว่าจะมีการตั้งครรภ์หรือไม่ก็ตาม (กฎกระทรวง การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังซึ่งถูกล่วงละเมิดทางเพศ พ.ศ. 2563 ข้อ 1) ผู้ต้องขังมีสิทธิร้องเรียนเกี่ยวกับการถูกล่วงละเมิดทางเพศจากการปฏิบัติหน้าที่ โดยมิชอบของเจ้าพนักงานของเรือนจำได้ โดยให้ได้รับความคุ้มครองและให้คำปรึกษาในทันที รวมทั้งคำร้องดังกล่าวต้องรักษาเป็นความลับและได้รับการไต่สวนชี้ขาดโดยพนักงานอัยการ ตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 มาตรา 47) ในกรณีที่ผู้ต้องขังหญิงซึ่งถูกล่วงละเมิดทางเพศโดยเฉพาะผู้ที่ตั้งครรภ์จากการถูกล่วงละเมิดดังกล่าว ต้องได้รับคำแนะนำหรือคำปรึกษาทางการแพทย์ที่เหมาะสม และต้องได้รับการสนับสนุนการดูแลสุขภาพทางกายและทางจิตตามความจำเป็น รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือด้านกฎหมายด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 มาตรา 59) เมื่อผู้บัญชาการเรือนจำหรือผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปชั้นหนึ่งของเจ้าพนักงานเรือนจำซึ่งถูกกล่าวหาว่ากระทำการล่วงละเมิดทางเพศต่อผู้ต้องขังทราบข้อร้องเรียน หรือได้รับคำร้องแล้วให้ดำเนินการ (1) จัดแพทย์ พยาบาล หรือเจ้าพนักงานเรือนจำซึ่งผ่านการอบรมด้านการพยาบาลทำการตรวจร่างกายผู้ต้องขังคนนั้น เพื่อหาร่องรอยการกระทำผิดและเก็บรวบรวมพยานหลักฐาน โดยเร็วเท่าที่จะทำได้ และรายงานไปยังผู้บัญชาการเรือนจำหรือผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปชั้นหนึ่งของเจ้าพนักงานเรือนจำนั้น ในกรณีที่ไม่สามารถดำเนินการได้ ให้ส่งตัวผู้ต้องขังออกไปรับการตรวจที่โรงพยาบาลภายนอก ในกรณีการตรวจร่างกายผู้ต้องขังหญิง ถ้าไม่ใช่แพทย์หรือพยาบาลให้เจ้าพนักงานเรือนจำหญิงซึ่งผ่านการอบรมด้านการพยาบาลทำการตรวจร่างกาย ทั้งนี้ ผู้ต้องขังหญิงจะขอให้นำบุคคลใดในเรือนจำมาอยู่ร่วมในการตรวจด้วยก็ได้ (2) จัดให้ผู้ต้องขังได้พบ

นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์โดยทันที ในกรณีที่มีเหตุขัดข้องทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้ ให้เจ้าพนักงานเรือนจำให้คำปรึกษาในเบื้องต้นก่อน (กฎกระทรวง การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังซึ่งถูกล่วงละเมิดทางเพศ พ.ศ. 2563 ข้อ 4)

จากการศึกษาพบปัญหาความเสมอภาคในการดูแลทางการแพทย์ผู้ต้องขังถูกคุกคามในเรือนจำตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 มาตรา 59 ซึ่งไม่ได้กำหนดกระบวนการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องขังที่ถูกคุกคามทางเพศให้ครอบคลุมผู้ต้องขังทุกประเภท กล่าวคือ กฎหมายบัญญัติให้ผู้ต้องขังหญิงที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศเท่านั้นที่จะได้รับการให้คำปรึกษาจากแพทย์ หรือการดูแลทางการแพทย์ที่เหมาะสมและต้องได้รับการสนับสนุนการดูแลสุขภาพทางกายและทางจิตตามความจำเป็น รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือด้านกฎหมายด้วยเป็นปัญหาทางกฎหมายในการเลือกปฏิบัติต่อผู้ต้องขังและเป็นการปฏิบัติที่ไม่เท่าเทียมกัน ซึ่งส่งผลให้ผู้ต้องขังชายที่ถูกคุกคามทางเพศไม่ได้รับการดูแลทางการแพทย์ที่เหมาะสม ส่งผลให้การบังคับใช้พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 มาตรา 59 ไม่เป็นไปตามหลักความเสมอภาคของผู้ต้องขังที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญคุ้มครองผู้ต้องขังอย่างเท่าเทียมกัน

3. ปัญหาเกี่ยวกับนโยบายการคุกคามทางเพศในเรือนจำ

กรมราชทัณฑ์ได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังโดยอธิบดีกรมราชทัณฑ์จะเน้นหนักนโยบาย “ลดความแออัดในเรือนจำ ป้องกันการการกระทำผิดซ้ำ สร้างโอกาสกลับสู่สังคม พัฒนาสิทธิผู้ต้องขัง พัฒนาบุคลากร นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ แก้ไขปัญหาทุจริตในระบบราชทัณฑ์” นอกจากนี้ การกิจหลักของกรมราชทัณฑ์มุ่งเน้นการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในลักษณะการควบคุม กักขัง ผู้กระทำความผิดให้อยู่ในระเบียบวินัย เกิดความสงบเรียบร้อยและการกิจเกี่ยวกับการแก้ไข ฟื้นฟู พัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังให้กลับตนเป็นคนดี ไม่หันไปกระทำผิดซ้ำหลังได้รับการปลดปล่อยจากเรือนจำหรือทัณฑ์สถาน อย่างไรก็ตามผู้บริหารของกรมราชทัณฑ์มักจะมึนโยบายเพื่อให้บุคลากรได้ใช้เป็นแนวทางหรือกรอบในการดำเนินงานเพื่อให้การปฏิบัติต้งานเกิดเหมาะสมกับปัญหาและข้อขัดข้องในการดำเนินงานที่กรมราชทัณฑ์ประสบอยู่ในช่วงเวลานั้น

จากการศึกษาพบว่านโยบายเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์ในปัจจุบันยังคงให้ความสำคัญกับการควบคุมผู้ต้องขังให้อยู่ภายในความสงบเรียบร้อย เหตุผลประการหนึ่งมาจากการหลบหนีแหกคุกของผู้ต้องขัง ในส่วนที่เกี่ยวกับป้องกันการคุกคามทางเพศในเรือนจำ แม้จะปรากฏแนวปฏิบัติเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการล่วงละเมิดหรือ

คุกคามทางเพศในการทำงานของกรมราชทัณฑ์ ตามหนังสือที่ ยธ. 0714/25157 ลงวันที่ 13 สิงหาคม 2558 เรื่อง มาตรการในการป้องกันและแก้ไขการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศในการทำงาน ก็เป็นเพียงมาตรการเพื่อป้องกันการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศสำหรับบุคลากรที่เป็นข้าราชการ พนักงานราชการ หรือลูกจ้าง ที่สังกัดกรมราชทัณฑ์เท่านั้น แต่ไม่รวมถึงการกระทำระหว่างผู้ต้องขังด้วยกันเอง หรือเจ้าหน้าที่ที่กระทำต่อผู้ต้องขังด้วย

จากที่กล่าวมาข้างต้นเห็นได้ว่านโยบายเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเป็นเรื่องที่ต้องปฏิบัติดีระหว่างเรือนจำกับผู้ต้องขังในการควบคุมผู้ต้องขังให้อยู่ในระเบียบวินัยของเรือนจำอันถือเป็นภารกิจหลักของกรมราชทัณฑ์ แต่จากการศึกษาไม่ปรากฏว่ากรมราชทัณฑ์ได้กำหนดแนวนโยบายที่เกี่ยวกับการปฏิบัติระหว่างเจ้าหน้าที่เรือนจำกับผู้ต้องขัง หรือระหว่างผู้ต้องขังด้วยกันเองในเรื่องการป้องกันการคุกคามทางเพศหรือการล่วงละเมิดทางเพศผู้ต้องขังแต่อย่างใด ผู้วิจัยเห็นว่ากรมราชทัณฑ์ได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการป้องกันการคุกคามทางเพศหรือการล่วงละเมิดทางเพศผู้ต้องขังจะเป็นแนวทางหรือกรอบในการปฏิบัติงานของกรมราชทัณฑ์ อีกทั้งผู้ต้องขังหรือเจ้าหน้าที่ได้ตระหนักถึงความร้ายแรงของปัญหาที่เกิดขึ้นจากการคุกคามทางเพศได้

อภิปรายผล

1. การคุกคามทางเพศในเรือนจำ

เรือนจำถือเป็นชุมชนหนึ่งที่มีความหลากหลายทางเพศของผู้ต้องโทษไม่ว่าจะเป็นเรือนจำหญิงหรือเรือนจำชาย ทั้งนี้ การอยู่ร่วมกันของผู้ต้องโทษที่ถูกตัดขาดจากโลกภายนอกห่างจากคนรักอาจทำให้เกิดความต้องการทางเพศซึ่งเป็นเรื่องธรรมชาติของมนุษย์ การมีเพศสัมพันธ์หรือถูกคุกคามทางเพศระหว่างนักโทษด้วยกันย่อมเกิดขึ้นได้ เมื่อเกิดการคุกคามทางเพศขึ้นในเรือนจำ จะต้องมีการกระบวนการเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิทางการแพทย์ที่เหมาะสมแก่ผู้ต้องขัง เพราะผู้ต้องขังอาจได้รับอันตรายทั้งทางกาย ทางสุขภาพและทางจิตใจจากการถูกคุกคามทางเพศได้ และด้วยแนวคิดของการบังคับโทษจำคุกสมัยใหม่ผู้ต้องขังถือเป็นประธานของการบังคับโทษระหว่างการบังคับโทษ ผู้ต้องขังทุกคนจึงต้องได้รับความคุ้มครองทางกฎหมายอย่างเสมอภาคในการที่จะได้รับการปฏิบัติจากเรือนจำอย่างเท่าเทียมกัน กรณีผู้ต้องขังถูกคุกคามทางเพศ ไม่ว่าผู้ต้องขังที่ถูกคุกคามทางเพศนั้นจะเป็นเพศใดต้องได้รับสิทธิในการเข้าถึงกระบวนการคุ้มครองสิทธิทางการแพทย์อย่างเท่าเทียมกัน เมื่อกระบวนการคุ้มครอง

ผู้ต้องขังที่ถูกคุกคามทางเพศตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 ไม่เป็นไปตามหลักการที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ทำให้การบังคับโทษไม่เป็นไปเพื่อการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนผู้ต้องขังอย่างแท้จริง

2. การคุ้มครองผู้ต้องขังจากการถูกคุกคามทางเพศ

การคุ้มครองผู้ต้องขังจากการถูกคุกคามทางเพศเป็นไปตามแนวคิดของการบังคับโทษจำคุกสมัยใหม่ว่าด้วยเรื่องว่าความเสมอภาคที่ผู้ต้องขังจะต้องได้รับความคุ้มครองในระหว่างการบังคับโทษให้เกิดความปลอดภัยทั้งร่างกายและอนามัย เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญที่ประชาชนพึงจะได้รับความคุ้มครองจากรัฐ และเป็นหน้าที่ของเรือนจำซึ่งถือเป็นหน่วยงานของรัฐมีความผูกพันในอันที่จะต้องดำเนินการให้ความเสมอภาคดังกล่าวระหว่างผู้ต้องขังชายและผู้ต้องขังหญิงได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุดกำหนดไว้

ผู้ต้องขังทุกคนที่ถูกคุกคามทางเพศจะต้องได้รับการดูแลรักษาจากแพทย์ที่เหมาะสมและได้รับการสนับสนุนการดูแลสุขภาพทางกายและทางจิตใจตามความจำเป็น ในกรณีผู้ต้องขังถูกล่วงละเมิดทางเพศกระบวนการทางการแพทย์เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อป้องกันโรคติดต่อจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศได้ การกำหนดกระบวนการให้แพทย์ตรวจจะได้ทราบได้ว่าผู้ต้องขังที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศมีภาวะเสี่ยงจากโรคอะไรบ้าง อีกทั้งการดูแลสุขภาพจิตใจผู้ต้องขังชายที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศหรือการคุกคามทางเพศเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อป้องกันการทำลายบุคลิกภาพเดิมของผู้ต้องโทษ

จากที่กล่าวมาเห็นได้ว่าสิทธิทางการแพทย์ของผู้ต้องขังคือ การที่ผู้ต้องขังสามารถเข้าถึงสิทธิในการได้รับบริการสาธารณสุขจากรัฐอย่างเหมาะสมและเสมอภาค เนื่องจากปัญหาด้านสุขภาพของผู้ต้องขังถือเป็นปัญหาที่สำคัญซึ่งมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังในเรือนจำ ดังนั้น ระหว่างที่ถูกบังคับโทษในเรือนจำผู้ต้องขังต้องมีสิทธิได้รับการดูแลสุขภาพทางการแพทย์ที่มีคุณภาพซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานอย่างหนึ่งของมนุษย์ ทั้งนี้ รูปแบบในการได้รับการดูแลสุขภาพทางการแพทย์สำหรับผู้ต้องขังมีหลายรูปแบบ เช่น การจัดบริการด้านการแพทย์ฉุกเฉินทั้งในและนอกเวลาราชการ การตรวจรักษาพยาบาลทั่วไปและโรคเรื้อรัง การดูแลสุขภาพจิต การเตรียมความพร้อมสภาพจิตใจของผู้ต้องขังก่อนปล่อยตัว เป็นต้น ซึ่งรูปแบบเหล่านี้ถือเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นและมีความสำคัญสำหรับผู้ต้องขังในระหว่างที่ถูกบังคับโทษในเรือนจำ โดยในส่วนของภาครัฐมีหน้าที่ปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประชาชนในประเทศให้ได้รับความ

คุ้มครองตามพันธกรณีระหว่างประเทศและกฎหมายภายในประเทศ อย่างไรก็ตาม แม้ผู้ต้องขังในเรือนจำจะเป็นผู้กระทำความผิดที่อยู่ระหว่างการถูกลิดรอนสิทธิและเสรีภาพบางประการอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดจนศาลมีคำพิพากษาให้ต้องโทษจำคุกแต่ก็ต้องได้รับการปฏิบัติด้วยความมีมนุษยธรรมและเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เช่นเดียวกันกับบุคคลทั่วไปและย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการบริการทางการแพทย์และสาธารณสุขเช่นเดียวกับคนทั่วไป กระบวนการคุ้มครองสิทธิทางการแพทย์แก่ผู้ต้องขังถือได้ว่าเป็นความรับผิดชอบของรัฐ โดยผู้ต้องขังควรได้รับการรักษาทางการแพทย์ตามมาตรฐานเช่นเดียวกับที่รัฐจัดให้กับประชาชนคนอื่น ๆ ในรัฐ และจะต้องสามารถเข้าถึงบริการที่จำเป็นโดยไม่คิดมูลค่าและไม่เลือกปฏิบัติ

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย พบว่า การคุกคามทางเพศเป็นการกระทำที่ส่งผลกระทบต่อทั้งทางร่างกายและจิตใจผู้ถูกกระทำ การคุกคามทางเพศเกิดขึ้นได้ในทุกสังคมแม้บุคคลนั้นจะอยู่ระหว่างการต้องโทษจำคุกก็ตาม สิ่งสำคัญที่จะช่วยเหลือผู้ต้องขังที่ถูกคุกคามทางเพศได้อย่างมีประสิทธิภาพมี 2 ประการด้วยกัน กล่าวคือ ประการแรกเป็นเรื่องเกี่ยวกับการป้องกันไม่ให้เกิดการคุกคามทางเพศในเรือนจำ ซึ่งต้องมีการกำหนดเป็นนโยบายของกรมราชทัณฑ์ในการป้องกันการคุกคามทางเพศผู้ต้องขัง ประการที่สอง การช่วยเหลือผู้ต้องขังที่ถูกคุกคามทางเพศ ซึ่งเป็นมาตรการสนับสนุนช่วยเหลือ ดูแลทั้งทางร่างกายและจิตใจโดยผ่านกระบวนการทางการแพทย์ เพื่อช่วยฟื้นฟูสภาพจิตใจผู้ต้องขังที่ถูกคุกคามทางเพศ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กระบวนการคุ้มครองผู้ต้องขังจากการถูกคุกคามทางเพศในเรือนจำ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สามารถสรุปได้ว่า การคุกคามทางเพศเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อผู้ถูกระทำทั้งทางร่างกายและจิตใจ การคุกคามทางเพศสามารถเกิดขึ้นได้ในทุกสถานการณ์ ไม่เว้นแม้ผู้ต้องขังที่อยู่ในเรือนจำ เมื่อมีการคุกคามทางเพศเกิดขึ้นจึงจำเป็นต้องมีมาตรการทางกฎหมายทั้งเชิงป้องกันและเชิงคุ้มครองผู้ต้องขังที่ถูกคุกคามทางเพศให้ได้รับการรักษาและดูแลทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างถูกต้องตามหลักการแพทย์ การบังคับใช้พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 ซึ่งเป็นกฎหมายหลักในการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องขังระหว่างการถูกบังคับโทษในเรือนจำ ยังไม่สามารถคุ้มครองสิทธิผู้ต้องขังที่ถูกคุกคามทางเพศในเรือนจำได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้ต้องขังที่ถูกคุกคามทางเพศไม่ได้รับการดูแลทางการแพทย์อย่างเหมาะสมและเสมอภาค ส่งผลกระทบต่อผู้ต้องขังทั้งทางร่างกายและจิตใจ

ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาจากการบังคับใช้กฎหมายในการคุ้มครองผู้ต้องขังที่ถูกคุกคามทางเพศในเรือนจำ จึงมีข้อเสนอแนะเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการช่วยเหลือผู้ต้องขังที่ถูกคุกคามทางเพศดังนี้

1. กระบวนการคุ้มครองสิทธิทางการแพทย์ของผู้ต้องขังจะเห็นได้ว่าเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ผู้ต้องขังทุกคนจะได้รับการตรวจ การให้คำปรึกษา หรือคำแนะนำที่มีความจำเป็นต่อผู้ต้องขังไม่เฉพาะแต่กรณีการถูกคุกคามทางเพศเท่านั้น ฉะนั้น เห็นว่าราชอาณาจักรไทยควรมีการกำหนดสิทธิในการได้รับการตรวจ การให้คำปรึกษาและคำแนะนำเกี่ยวกับการถูกคุกคามทางเพศแก่ผู้ต้องขังทุกประเภทไม่เฉพาะแต่ผู้ต้องขังหญิงเท่านั้น

หากราชอาณาจักรไทยมีการบัญญัติเกี่ยวกับกระบวนการให้ความคุ้มครองผู้ต้องขังซึ่งถูกคุกคามทางเพศทุกคนต้องได้รับคำแนะนำหรือคำปรึกษาทางการแพทย์ที่เหมาะสม และต้องได้รับการสนับสนุนการดูแลสุขภาพทางกายและทางจิตตามความจำเป็น จะส่งผลดีทำให้ราชอาณาจักรไทยมีมาตรการทางกฎหมายที่มีกระบวนการให้ความคุ้มครองผู้ต้องขังอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน สอดคล้องกับหลักสากลและแนวคิดของการบังคับโทษจำคุกสมัยใหม่ที่ให้ความสำคัญกับเรื่องความเสมอภาคระหว่างผู้ต้องขังด้วยกัน อีกทั้ง ยังส่งผลดีแก่ผู้ต้องขังที่จะได้รับการรับรองและคุ้มครองสิทธิอันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญว่าด้วยเรื่องความเสมอภาค และการได้รับการรักษาอย่างทันทั่วที่หากปรากฏว่าผู้กระทำความผิดเป็นผู้ที่เสี่ยงที่จะก่อให้เกิดโรคติดต่อแก่ผู้ถูกคุกคามทางเพศได้ ทั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 โดยแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 59 ในหมวดที่ 5 ส่วนที่ 4 สุขอนามัยของผู้ต้องขัง โดยนำหลักการเกี่ยวกับหลักความเสมอภาคตามแนวคิดของการบังคับ

โทษจำคุกสมัยใหม่มาบัญญัติให้สอดคล้องกับการคุ้มครองการถูกล่วงละเมิดทางเพศผู้ต้องขังดังต่อไปนี้

“มาตรา 59 ผู้ต้องขังซึ่งถูกคุกคามทางเพศ ต้องได้รับคำแนะนำหรือคำปรึกษาทางการแพทย์ที่เหมาะสม และต้องได้รับการสนับสนุนการดูแลสุขภาพทางกายและทางจิต รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือด้านกฎหมายด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง”

2. กฎหมายราชทัณฑ์ต้องบัญญัติเกี่ยวกับกระบวนการร้องทุกข์ รวมทั้งกระบวนการคุ้มครองผู้ต้องขังซึ่งถูกล่วงละเมิดทางเพศ เช่น การย้ายแดนเพื่อป้องกันมิให้มีการข่มขู่ผู้ต้องขังได้ ในกรณีที่มีพยานรู้เห็นเหตุการณ์ย่อมได้รับความคุ้มครองเช่นเดียวกัน

3. กรมราชทัณฑ์มีการกำหนดนโยบายหรือข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการต่อต้านการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศในเรือนจำหรือทัณฑสถานทุกรูปแบบ ทั้งนี้ นโยบายหรือข้อปฏิบัติการต่อต้านการคุกคามทางเพศในเรือนจำ อาจเทียบเคียงกับ กฎ ก.พ. ว่าด้วยการกระทำการอันเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ พ.ศ. 2553 โดยกำหนดกลุ่มผู้ที่ได้รับความคุ้มครองจากการคุกคามทางเพศไม่จำกัดเฉพาะการคุกคามทางเพศที่กระทำระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐเท่านั้น แต่รวมถึงการกระทำที่เป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นระหว่างการคุกคามของผู้ต้องขังด้วยกันเองหรือการคุกคามจากเจ้าหน้าที่ต่อผู้ต้องขัง

4. งานวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีวิจัยเอกสารเกี่ยวกับปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายในการคุ้มครองผู้ต้องขังจากการคุกคามทางเพศในเรือนจำ ซึ่งทำให้เห็นปัญหาเฉพาะการบังคับใช้กฎหมายจากเอกสารทางกฎหมายเท่านั้น ดังนั้นเพื่อให้เห็นสภาพปัญหาในการบริหารงานราชทัณฑ์เกี่ยวกับการคุกคามทางเพศในเรือนจำอย่างละเอียดมากขึ้น ผู้วิจัยเห็นว่าในการวิจัยครั้งต่อไปควรการเพิ่มวิธีการศึกษาเช่น การสัมภาษณ์เจาะลึกผู้ต้องขัง เจ้าหน้าที่เรือนจำที่เพื่อทราบปัญหา รวมถึงข้อจำกัดของการปฏิบัติงานในการคุ้มครองผู้ต้องขังจากการถูกคุกคามทางเพศในเรือนจำได้ เพื่อจัดทำแนวทางในการคุ้มครองผู้ต้องขังจากการถูกคุกคามทางเพศในเรือนจำได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ที่สนับสนุนทุนวิจัยให้ผู้วิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

กุลพล พลวัน. (2561). “การล่องเกินทางเพศ” ความผิดใหม่ในกฎหมายและสังคมไทย. เรียกใช้เมื่อ 9 มีนาคม 2566 จาก

https://www.matichon.co.th/columnists/news_1254173

จิตติยา เพชรภูมิ. (2559). การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังเปรียบเทียบ. วารสารสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, 24(1), 17-46.

ปฎิญาสากล่าวด้วยสิทธิมนุษยชน. (1948). เรียกใช้เมื่อ 9 มีนาคม 2566 จาก

<http://library.nhrc.or.th/ulib/document/Fulltext/F03988.pdf>

พระราชบัญญัติราชทัณฑ์. (2560). ราชกิจจานุเบกษา. เรียกใช้เมื่อ 9 มีนาคม 2566 จาก

<https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2560/A/021/1.PDF>

สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย. (2564). ข้อกำหนดเนลสันแมนเดลลาและนโยบายเรือนจำ. เข้าถึงได้จาก

<https://www.tijthailand.org/th/highlight/detail/nelson-mandela-rules-and-prison-management>

อานนท์ จำลองกุล. (2560). การดูแลผู้ถูกล่วงละเมิดทางเพศ : ร่างกาย จิตใจ และการเยียวยาทางกฎหมาย. จุฬาลงกรณ์เวชสาร, 61(5), 603-618.

Act on Penal Detention Facilities and Treatment of Inmates and Detainees.

(2005). Japanese Law Translation. Retrieved from

<https://www.japaneselawtranslation.go.jp/en/laws/view/2796/en>

Frank Arloth. (2011). Strafvollzugsgesetz, 3.Auflage. München: C.H.Beck.

Just Detention International. (2558). การละเมิดทางเพศในเรือนจำ: วิกฤตสิทธิมนุษยชนระดับโลก. เรียกใช้เมื่อ 9 มีนาคม 2566 จาก https://justdetention.org/wp-content/uploads/2015/11/International_Summary_Thai.pdf

Mitchel P. Roth. (2006). Prisons and Prison Systems: A Global Encyclopedia. London: Greenwood Press.

Todd R. Clear, George F. Cole and Michael D. (2015). Reisig, American Corrections, 7th ed. Massachusetts: Wadsworth Publishing.

บทความวิจัย

การใช้ดุลพินิจของพนักงานอัยการในการยอมรับพยานหลักฐาน*

ทางนิติวิทยาศาสตร์

THE EXERCISE OF PROSECUTORIAL DISCRETION IN FORENSIC EVIDENCE ACCEPTANCE

ศลธร คงหวาน

Sonthon Khongwan

นักศึกษาลัทธิศาสตรปรัชญาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์และงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร

Doctor of Philosophy Program in Forensic Science and Criminal Justice, Silpakorn University, Thailand

ศุภชัย ศุภลักษณ์นารี

Supachai Supraluknaree

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Faculty of Science, Silpakorn University, Thailand

Corresponding author E-mail: Sonthonkhongwan@yahoo.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความหมายและลักษณะการใช้ดุลพินิจของพนักงานอัยการ 2) ศึกษาคุณค่าเชิงพิสูจน์ของพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ และ 3) ศึกษาแนวทางการใช้ดุลพินิจของพนักงานอัยการในการยอมรับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ โดยใช้วิธีการศึกษาด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า ดุลพินิจของพนักงานอัยการเกี่ยวกับการสั่งฟ้องคดี มีความสำคัญอย่างมากในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา อย่างไรก็ตาม การใช้ดุลพินิจในการยอมรับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ยังมีปัญหาเกี่ยวกับ 1) ขอบเขตการใช้ดุลพินิจของพนักงานอัยการ 2) ความรู้ความเข้าใจพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของพนักงานอัยการ 3) มาตรฐานการเก็บรวบรวม รักษา และการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ และ 4) อำนาจการสอบสวนของพนักงานอัยการในคดีที่เกี่ยวกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ผู้วิจัยจึงได้เสนอให้มีการกำหนดแนวทางในการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ การกำหนดให้พนักงานอัยการ

* Received 07 August 2023; Revised 28 August 2023; Accepted 28 August 2023

มีส่วนร่วมในการสอบสวนคดีที่เกี่ยวกับพยานนิติวิทยาศาสตร์ และการจัดให้มีการฝึกอบรมพนักงานอัยการเกี่ยวกับพยานนิติวิทยาศาสตร์ ซึ่งจะช่วยให้การใช้ดุลพินิจในการยอมรับพยานหลักฐานนิติวิทยาศาสตร์ของพนักงานอัยการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: พนักงานอัยการ, ดุลพินิจ, พยานหลักฐาน, นิติวิทยาศาสตร์

Abstract

This research article has objectives for 1) to study the meaning and the exercise of public prosecutor discretion, 2) to study a probative value of forensic evidence and 3) to study the approach of discretion on the public prosecutor in forensic evidence acceptance by using the studying method of qualitative research. The results showed that when the public prosecutors receive the investigation files, the forensic evidence will be considered to make an opinion and an order whether to prosecute the alleged offender to the court. The discretion of the public prosecutors for ordering to prosecute the case is very important in the criminal justice process. However, there are problems for the discretion of the public prosecutors in forensic evidence acceptance which are 1) the extent of the discretion of the public prosecutor, 2) knowledge and understanding of forensic evidence from the public prosecutors, 3) the standard of collection, preservation, and examination of forensic evidence, and 4) the authority to investigate for public prosecutors in cases related to forensic evidence. Therefore, the researcher proposed to establish the approach of hearing the forensic evidence witnesses by having the public prosecutors participate in the investigation cases that related to forensic evidence, also to arrange the training for the public prosecutors about forensic evidence which will help the public prosecutors to discrete the forensic evidence acceptance to be more efficient.

Keywords: Prosecutor, Discretion, Evidence, Forensic Science

บทนำ

ระบบการดำเนินคดีอาญาของราชอาณาจักรไทยเป็นไปตาม “หลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ” (Public Prosecution) ตามหลักการนี้ถือว่าเมื่อมีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้น รัฐเป็นผู้เสียหายเพราะรัฐมีหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยในบ้านเมืองและเจ้าพนักงานของรัฐผู้มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินคดีอาญาคือ พนักงานอัยการ เป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินคดีอาญาขึ้นก่อนฟ้อง (Pretrial Stage) โดยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ ใช้ “หลักดำเนินคดีอาญาตามดุลพินิจ” (Opportunity Principle) หลักดังกล่าวถือว่า เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น เจ้าพนักงานอาจไม่ดำเนินการสอบสวนก็ได้หรืออาจยุติการสอบสวนเมื่อใดก็ได้เสมอ และเมื่อได้สอบสวนแล้วเห็นว่าผู้ต้องหากระทำผิดจริงและมีพยานหลักฐานพอฟ้อง เจ้าพนักงานก็อาจไม่ฟ้องผู้ต้องหาขึ้นได้ด้วย ขึ้นอยู่กับเหตุผลของแต่ละคดี (คณิต ณ นคร, 2561) เช่น ด้วยเหตุผลเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน ด้วยเหตุผลทางหลักอาชญาวิทยา หรือด้วยเหตุผลเกี่ยวกับพยานหลักฐาน เป็นต้น ลักษณะเช่นนี้แสดงให้เห็นถึงการใช้ดุลพินิจของพนักงานอัยการอย่างกว้างขวางในการที่จะตัดสินใจว่าควรฟ้องหรือไม่ อันเป็นหัวใจสำคัญของการดำเนินคดีโดยพนักงานอัยการ (สัญญาลักษณ์ บัญญัติลิขิต, 2552) ดุลพินิจของพนักงานอัยการเป็นอำนาจในการพิจารณากลับกรองสำนวนการสอบสวนที่พนักงานสอบสวนรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับคดีส่งให้พนักงานอัยการเพื่อการพิจารณาผลการดำเนินคดีทั้งข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายแล้ววินิจฉัยสั่งคดี มีผลต่อการสั่งฟ้องและการสั่งไม่ฟ้องคดีนั้นต่อศาล ซึ่งเป็นคำสั่งที่มีความสำคัญต่อกระบวนการยุติธรรม เพราะอาจทำให้การดำเนินคดีโดยรัฐยุติลงที่ชั้นพนักงานอัยการ หรืออาจจะต้องดำเนินต่อไปในชั้นศาลก็ได้ (เข็มชัย ชุตินวงศ์, 2560) บทบาทของพนักงานอัยการจึงเป็นตัวเชื่อมระหว่างการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนและศาล เปรียบเสมือนผู้คุมจุดยุทธศาสตร์ (hold a strategic position) ในทางคดี เพราะคดีทั้งหมดต้องผ่านมาจากสำนักงานอัยการ (ประพันธ์ นัยโกวิท, 2539) สอดคล้องกับ David W. Neubauer, Henry F. Fradella (2010) พนักงานอัยการมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่อยู่ในตำแหน่งศูนย์กลางของระบบยุติธรรมทางอาญา ในขณะที่ตำรวจ ทนายฝ่ายจำเลย ผู้พิพากษา และเจ้าหน้าที่คุมประพฤติมีความเชี่ยวชาญในขั้นตอนเฉพาะของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา หน้าที่ของพนักงานอัยการเป็นสะพานเชื่อมพื้นที่ทั้งหมดเหล่านี้ อีกทั้งยังเป็นบทบาทที่สาธารณะมอบความไว้วางใจ (Fiduciary Duties) ปฏิบัติหน้าที่ในการใช้ความซื่อสัตย์สุจริต (Duty of Loyalty) และด้วย

ความระมัดระวัง (Duty of care) ในการทำงานของพนักงานอัยการ (Green, Bruce A. and Roiphe, Rebecca, 2020) สำนักงานอัยการได้กลายเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจมากที่สุดในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา (Jeffrey Bellin, 2020) (Kären M. Hess, 2009) (Robert L. Misner, 1996)

ด้วยขอบเขตอำนาจที่กล่าวมานี้ การใช้ดุลพินิจถือเป็นอำนาจที่สำคัญประการหนึ่งของพนักงานอัยการและเป็นอำนาจที่ส่งผลต่อการสังคม (John A. Lundquist, 1972) ได้วิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจดำเนินคดีของพนักงานอัยการจากแนวคำพิพากษา โดยตั้งข้อสังเกตว่า อำนาจดุลพินิจของพนักงานอัยการต้องตัดสินใจบนพื้นฐานของเกณฑ์บางอย่าง อย่างไรก็ตาม อำนาจการใช้ดุลพินิจของอัยการจึงยังมีความคิดเห็นที่ขัดแย้งกันเกี่ยวกับวิธีการหลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจของฝ่ายอัยการ (David W. Neubauer, Henry F. Fradella., 2010) (Jeffrey Bellin, 2020) เนื่องจากการใช้ดุลพินิจที่มีขอบเขตกว้างทำให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่นได้ (Samuel J. Levine, 2017) การใช้ดุลพินิจของพนักงานอัยการจึงยังไม่มีขอบเขตของอำนาจที่ชัดเจน รวมถึงมีข้อจำกัดใด ๆ หรือไม่ที่ส่งผลต่อการใช้ดุลพินิจของพนักงานอัยการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ดุลพินิจที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับหรือไม่ยอมรับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ซึ่งเป็นพยานหลักฐานที่มีการประยุกต์ใช้หลักการทางวิทยาศาสตร์ในกระบวนการเก็บ ตรวจ วิเคราะห์ และรายงานผล พนักงานอัยการใช้ดุลพินิจในการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือและยอมรับพยานหลักฐานเหล่านั้นอย่างไร

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง “การใช้ดุลพินิจในการสังคมอาญาของพนักงานอัยการเกี่ยวกับพยานดิจิทัล” เฉพาะในส่วนการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้ดุลพินิจในการยอมรับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของพนักงานอัยการ องค์ความรู้ของการใช้ดุลพินิจ รวมถึงสภาพปัญหาในการใช้ดุลพินิจของพนักงานอัยการ เพื่อนำมาสรุปเป็นแนวทางในการใช้ดุลพินิจของพนักงานอัยการในการยอมรับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์สำหรับใช้เป็นกรอบแนวคิดพื้นฐานในการใช้ดุลพินิจของพนักงานอัยการที่มีประสิทธิภาพ และเป็นประโยชน์สำหรับการประยุกต์ใช้ดุลพินิจในการยอมรับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของพนักงานอัยการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความหมายและลักษณะการใช้ดุลพินิจของพนักงานอัยการ
2. เพื่อศึกษาคุณค่าเชิงพิสูจน์ของพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

3. เพื่อศึกษาแนวทางการใช้ดุลพินิจของพนักงานอัยการในการยอมรับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่ศึกษาการใช้ดุลพินิจในการยอมรับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของพนักงานอัยการ ใช้วิธีการวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) รวบรวมเอกสารข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับดุลพินิจของพนักงานอัยการ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงพรรณนา (Descriptive) โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อนำมาสรุปเป็นแนวทางในการใช้ดุลพินิจในการยอมรับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของพนักงานอัยการ

ผลการวิจัย

การสังเกตของพนักงานอัยการตามหลักการใช้ดุลพินิจเป็นการพิจารณาพยานหลักฐานจากการสอบสวนว่ามีเหตุอันควรเชื่อว่าจำเลยได้กระทำความผิดหรือไม่ ซึ่งพนักงานอัยการอาจใช้ดุลพินิจสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องคดีนั้นต่อศาล ผลการวิจัยจากเอกสาร พบว่า มีปัจจัยหลายประการที่ส่งผลต่อการใช้ดุลพินิจของพนักงานอัยการในการยอมรับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ดังนี้

1. ความหมายและความสำคัญของการใช้ดุลพินิจของพนักงานอัยการ

ดุลพินิจของอัยการ ไม่มีคำจำกัดความหมายทางกฎหมายของคำศัพท์ดังกล่าวไว้โดยตรง คำจำกัดความเกี่ยวกับดุลพินิจมีการยกขึ้นมาอธิบายกันอย่างแพร่หลายของ (Davis, Kenneth C., 1969) ซึ่งอธิบายว่า ดุลพินิจเป็นทางเลือกที่จะทำหรือไม่ทำอะไร (Kären M. Hess, 2009) อธิบายว่า ดุลพินิจคือ เสรีภาพในการตัดสินใจ (Joycelyn M. Pollock, 2010) อธิบายว่า ดุลพินิจสามารถกำหนดได้ว่า ผู้ใช้ดุลพินิจมีอำนาจในการเลือกกระทำระหว่างสองการกระทำหรือมากกว่านั้น และ (Bryan A. Garner, 2009) อธิบายว่า ดุลพินิจเป็นวิจรรณญาณส่วนบุคคล เป็นอำนาจของบุคคลในการตัดสินใจอิสระ โดยปราศจากการแนะนำหรือการยินยอมจากบุคคลอื่น

ดุลพินิจจึงเป็นส่วนที่จำเป็นและสำคัญของงานพนักงานอัยการในการบังคับใช้กฎหมายได้อย่างยืดหยุ่นและสอดคล้องกับข้อเท็จจริงเฉพาะราย สอดคล้องกับ (Joycelyn M.

Pollock, 2010) ดุลยพินิจเป็นองค์ประกอบสำคัญในบทบาทของผู้ปฏิบัติงานด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ดุลยพินิจเป็นองค์ประกอบที่จำเป็นในการบังคับใช้กฎหมาย หลักการดังกล่าวเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับแนวคิดของ James Hamilton ประธานสมาคมอัยการระหว่างประเทศ (The International Association of Prosecutor) ได้กล่าวในพิธีเปิดประชุมประจำปีของสมาคมอัยการระหว่างประเทศว่า พนักงานอัยการต้องมีความเป็นอิสระหรืออิสรภาพเพียงพอในการตัดสินใจโดยไม่คำนึงถึงแรงกดดันจากภายนอก กรณีที่สามารถกดดันและนำมาซึ่งความกดดันดังกล่าวได้ พนักงานอัยการจะไม่สามารถปกป้องผลประโยชน์แห่งความยุติธรรม จะไม่สามารถเคารพหลักนิติธรรมหรือสิทธิมนุษยชนได้ (United Nations Office on Drugs and Crime, 2014) อย่างไรก็ตามไม่ได้หมายความว่า ดุลยพินิจของพนักงานอัยการจะไม่มีผลควบคุม พนักงานอัยการมักได้รับอิทธิพลในการใช้ดุลยพินิจจากพนักงานอัยการคนอื่นในกระบวนการพิจารณาคดี ผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคม รวมถึงพนักงานอัยการที่เพิ่งเริ่มการปฏิบัติหน้าที่ได้รับการศึกษาจากบรรทัดฐานของพนักงานอัยการคนอื่นในกระบวนการพิจารณาคดี (David W. Neubauer, Henry F. Fradella., 2010)

จากที่ศึกษาจากงานวรรณกรรมที่อภิปรายแนวคิดเรื่องการใช้ดุลยพินิจของพนักงานอัยการจะให้ความสำคัญกับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้ดุลยพินิจของพนักงานอัยการในส่วนที่การสังคดีหรือการทำความเห็น อย่างไรก็ตามการให้ความหมาย ความสำคัญ รวมถึงอำนาจดุลยพินิจของพนักงานอัยการไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งอาจสรุปในเบื้องต้นได้ว่า ดุลยพินิจของอัยการหมายถึง อำนาจในการตัดสินใจในการสังคดี อำนาจนี้มีความเป็นอิสระจากการถูกรอบงำจากภายนอก เป็นอำนาจที่ส่งผลต่อการดำเนินคดีต่อไปหรือยุติคดีในชั้นพนักงานอัยการ

2. คุณค่าเชิงพิสูจน์ของพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญา

Erin Murphy (2017) อธิบายว่าพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์หมายถึงพยานหลักฐานที่ได้มาจากการใช้วิทยาการแขนงหนึ่งหรือวิธีการทางวิทยาศาสตร์เพื่อตรวจสอบและพิสูจน์ความผิดทางอาญา พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นด้วยการวิเคราะห์ หรือวิจัย นำสืบโดยผู้เชี่ยวชาญซึ่งได้ทำการตรวจ วิเคราะห์หรือวิจัย สังเกตเหตุการณ์หรือสิ่งของต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับในคดีนั้นมาแล้ว ฉะนั้น จึงกล่าวได้ว่าพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์คือ พยานความเห็นของผู้เชี่ยวชาญตามกฎหมายนั่นเอง (สารัตน์ ล้วนดี, 2560) ทั้งนี้ (จรัญ ภักดีธนากุล, 2560) พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์นับเป็นพยานหลักฐานที่มีคุณค่าในเชิงพิสูจน์ได้มากที่สุดชนิดหนึ่ง เพราะเป็นความรู้ที่ได้รับการยอมรับ และเป็น

พยานหลักฐานที่ไม่สามารถจะแก้ไข เปลี่ยนแปลงได้ง่ายเหมือนดังเช่นพยานหลักฐานประเภทอื่น ๆ สอดคล้องกับ (ณัฐ ตันศรีสวัสดิ์ และ ชินวัต สุวรรณทิพย์, 2549) เห็นว่า ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับว่าหลักฐานทางวิทยาศาสตร์มีความน่าเชื่อถือมากกว่าหลักฐานอื่น ถ้าการให้เหตุผลของพยานผู้เชี่ยวชาญเป็นไปตามตรรกะและมีหลักฐานทางวิทยาศาสตร์รองรับ

ปัจจุบันพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มีความสำคัญมากในกระบวนการยุติธรรม เนื่องจากเป็นพยานหลักฐานที่เปลี่ยนแปลงข้อเท็จจริงได้ยาก จึงเป็นข้อมูลที่จะบอกถึงข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในสถานที่เกิดเหตุได้ ทั้งยังสามารถเชื่อมโยงบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคดีได้ ข้อเท็จจริงที่จะได้จากพยานวัตถุนั้นจะต้องผ่านกระบวนการตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์หลากหลายแขนง ด้วยขั้นตอนและวิธีการที่มีมาตรฐานและเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อให้ได้ซึ่งข้อสรุปและการแปลผลที่สามารถนำไปใช้ในกระบวนการยุติธรรมได้ (คณะวิทยาศาสตร์ ประยุक्त มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2559)

3. ความรู้ความเข้าใจพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของพนักงานอัยการ

การพิจารณาคดีที่มีพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ประกอบอยู่ในสำนวนสิ่งสำคัญประการหนึ่งคือ ผู้ที่ทำการพิจารณาคดีต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีการตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ ทราบถึงข้อจำกัด และเงื่อนไขต่าง ๆ ของพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ประเภทต่าง ๆ และเข้าใจนัยของผลการตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ เพื่อสามารถนำข้อเท็จจริงที่ได้จากการตรวจพิสูจน์ไปประยุกต์เข้ากับหลักกฎหมาย (คณะวิทยาศาสตร์ ประยุक्त มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2559) ความรู้ความเข้าใจพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์จึงเป็นสิ่งที่บุคคลที่เกี่ยวข้องต้องตระหนักและให้ความสำคัญในเรื่องดังกล่าว

การใช้ดุลพินิจของพนักงานอัยการในขั้นตอนแรกเป็นการพิจารณาตามเกณฑ์พยานหลักฐาน (The Evidential Stage) ซึ่งหากคดียื่นจากการพิจารณาแล้วไม่ผ่านเกณฑ์พยานหลักฐาน ก็ย่อมไม่อาจดำเนินคดีนั้นต่อไปได้ โดยการพิจารณาตามเกณฑ์พยานหลักฐานนี้ พนักงานอัยการต้องตรวจสอบให้แน่ใจก่อนว่ามีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะนำไปสู่ความเป็นไปได้ตามความจริงที่ศาลจะพิพากษาลงโทษผู้ถูกกล่าวหา การวินิจฉัยว่ามีพยานหลักฐานที่จะพ้องคดีอาญา อัยการต้องพิจารณาว่าพยานหลักฐานสามารถนำสืบต่อศาลได้หรือไม่ และมีน้ำหนักน่าเชื่อถือได้หรือไม่ด้วย ทั้งนี้ พนักงานอัยการไม่ควรละเลยพยานหลักฐานนั้นเพียงเพราะว่าตนไม่แน่ใจว่าพยานหลักฐานนั้นสามารถให้นำสืบต่อศาลหรือเชื่อถือได้หรือไม่ หากแต่อัยการควรพิจารณาพยานหลักฐานนั้นโดยละเอียดเมื่อต้องวินิจฉัยว่ามีความเป็นไปได้ตามความเป็นจริงที่ศาลจะพิพากษาลงโทษผู้ถูกกล่าวหาหรือไม่ (กิตติพงษ์ กิตยารักษ์ และคณะ, 2551)พนักงาน

ัยการจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพยานหลักฐานนั้น ๆ เพื่อสามารถใช้ดุลพินิจในการยอมรับพยานหลักฐานได้อย่างถูกต้อง

พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มีความแตกต่างจากพยานหลักฐานประเภทอื่น ๆ ที่แสดงออกให้เห็นทางกายภาพ เช่น อาวุธที่ใช้ในการกระทำผิด หรือเอกสารหลักฐานการกู้ยืมเงิน เป็นต้น จึงทำให้นิติวิทยาศาสตร์ถูกรับรู้และความเข้าใจที่มีความแตกต่างกัน ดังนั้น การปฏิบัติในกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์จึงมีความแตกต่างจากพยานหลักฐานทางกายภาพอื่น ๆ ไม่ว่าในแง่ของการได้มาหรือการอธิบายพยานหลักฐานเหล่านั้น ด้วยความแตกต่างของพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์กับพยานหลักฐานทางกายภาพทำให้พนักงานอัยการ ซึ่งมีความรู้ทางนิติศาสตร์มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางกฎหมายอาจไม่เข้าใจกระบวนการทางเทคโนโลยี ข้อจำกัดทางองค์ความรู้เช่นนี้ส่งผลกระทบต่อการทำงานทำความเข้าใจพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ มีผลโดยตรงต่อการใช้ดุลพินิจในการสั่งคดีอาญาของพนักงานอัยการในการสั่งคดีที่มีพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เข้ามาเกี่ยวข้อง

ดังนั้น แม้การใช้ดุลพินิจของพนักงานอัยการสามารถใช้ได้อย่างกว้างขวาง ไม่ได้มีการจำกัดกรอบที่มีความเข้มงวดในการใช้ดุลพินิจของพนักงานอัยการไว้ แต่สิ่งที่ต้องตระหนักอยู่เสมอคือพนักงานอัยการมีความรู้ความเข้าใจในพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เพื่อการใช้ดุลพินิจยอมรับพยานในคดีอย่างไร ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาตามมาว่าพนักงานอัยการจะใช้ดุลพินิจไปตามอำเภอใจหรือไม่ อันส่งผลเสียต่อความน่าเชื่อถือขององค์กรอัยการและกระบวนการยุติธรรมซึ่งควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการใช้ดุลพินิจในคดีที่มีความเฉพาะเรื่องสอดคล้องกับ (รุ่งโรจน์ แจ่มพิทยากรณ์, 2555) เห็นว่า สำนักงานอัยการสูงสุดควรกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบดุลพินิจของพนักงานอัยการในการสั่งไม่ฟ้องคดีเพื่อป้องกันปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและเพื่อให้การใช้ดุลพินิจเป็นไปโดยถูกต้องในการอำนวยความยุติธรรม

4. มาตรฐานการเก็บรวบรวมรักษาและพิสูจน์พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

จากการศึกษาพบว่าปัจจุบันยังไม่มีมาตรฐานกลางเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมรักษาและพิสูจน์พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ปัญหาดังกล่าวทำให้เกิดประเด็นข้อโต้แย้งเกี่ยวกับการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่สำคัญประการหนึ่ง โดยเฉพาะพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในรูปของข้อมูลคอมพิวเตอร์หรือข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ มีความเสี่ยงต่อการถูกเปลี่ยนแปลงแก้ไข สูญหาย เสียหาย อย่างง่ายตาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อจำต้องมีการ

ส่งผ่านข้อมูลคอมพิวเตอร์หรือข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ระหว่างเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องหลายทอด ดังนั้น เพื่อให้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มีความน่าเชื่อถือในการจัดเก็บและจัดการของ เจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้อง จึงต้องศึกษามาตรฐานที่เป็นสากลและเป็นที่ยอมรับในชุมชนทาง นิติวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ สอดคล้องกับการศึกษาของ (จักรกฤษณ์ วรวิทย์ และ ศุภชัย ศุภลักษณ์นารี, 2566) พบว่า มาตรฐานการตรวจพิสูจน์ของ ห้องปฏิบัติการ ศาลได้หยิบยกประเด็นเรื่อง มาตรฐานการตรวจของหน่วยงานที่ตรวจวิเคราะห์ มาประกอบการให้น้ำหนัก จากกรณีศึกษาคำพิพากษาศาลจังหวัดเกาะสมุย คดีหมายเลขแดงที่ 2459/2558 พบว่า ศาลวินิจฉัยถึงความน่าเชื่อถือของหน่วยงานที่ทำการตรวจทางนิติวิทยาศาสตร์ โดยได้รับการรับรองระบบมาตรฐาน ไอเอสโอ (ISO) 17025 เป็นการดำเนินงานตาม มาตรฐานสากล ส่งผลให้ผลการตรวจวิเคราะห์มีความน่าเชื่อถือ รายงานผลการตรวจมีน้ำหนัก ควรค่าแก่การรับฟังได้อย่างสิ้นสงสัย ดังนั้น หน่วยงานที่ทำการตรวจวิเคราะห์ทางนิติวิทยาศาสตร์ ต้องมีการพัฒนามาตรฐานตามหลักเกณฑ์ มาตรฐานสากลอยู่ตลอดเวลา จะทำให้ผลการตรวจ พิสูจน์มีคุณค่าเชิงพิสูจน์

ปัญหาประการต่อมาจากการศึกษา พบว่า มาตรฐานกลางที่กล่าวถึงนี้ไม่ได้เป็นแนว ปฏิบัติที่ทุกหน่วยงานยอมรับ แนวทางและวิธีการตรวจพิสูจน์ของแต่ละหน่วยงานมีความ แตกต่างกัน เนื่องจากยังไม่มีหน่วยงานกลางของประเทศที่กำกับคุณภาพและมาตรฐานการ ตรวจพิสูจน์ หน่วยงานที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานสากลก็อาจจะมีแนวปฏิบัติที่แตกต่างไป ตามแต่นโยบายของผู้บริหารหน่วยงาน ความพร้อมของทรัพยากร ความสามารถของบุคลากร และระบบการ ฉะนั้น ในการพิจารณาคดีที่พึงควรระวังการให้น้ำหนักพยานหลักฐานผลการตรวจ พิสูจน์ที่รายงานโดยห้องปฏิบัติการตรวจพิสูจน์ที่ยังไม่ได้รับการรับรองโดยมาตรฐานสากล ซึ่ง เป็นการยากที่จะประเมินได้ว่าผลการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานได้ผ่านกระบวนการตรวจ พิสูจน์ที่น่าเชื่อถือหรือไม่

เมื่อวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับพนักงานอัยการ จากการไม่มีมาตรฐานกลาง ในการเก็บรวบรวมรักษาและพิสูจน์พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์แล้ว เห็นได้ว่า พนักงาน อัยการไม่มีเครื่องมือในการตรวจสอบความถูกต้อง ความน่าเชื่อถือกระบวนการรวบรวมข้อมูล ทำให้การใช้ดุลพินิจของพนักงานอยู่บนพื้นฐานความรู้ความเข้าใจของพนักงานอัยการแต่ละคน ซึ่งอาจเป็นการเข้าใจที่ไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ

อภิปรายผล

พยานหลักฐานนิติวิทยาศาสตร์เป็นพยานหลักฐานที่มีสำคัญในคุณค่าเชิงพิสูจน์ความผิด กระบวนการในการรวบรวมต้องอาศัยความรู้ความเชี่ยวชาญของเจ้าหน้าที่เพื่อป้องกันการปนเปื้อนซึ่งอาจส่งผลต่อการรับฟังพยานหลักฐานนั้นได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ (รัชดาภรณ์ น้อยแก้ว และวรรัช วิชชวาณิชย, 2563) ที่เห็นว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือพนักงานสอบสวนเป็นหน่วยงานแรกในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา มีหน้าที่บริหารจัดการสถานที่เกิดเหตุ จึงจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการและการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เนื่องจากพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มีผลต่อการรับฟัง การพิจารณา และการตัดสินคดีของศาล

การใช้พยานหลักฐานในการพิสูจน์ความจริงในคดีมีความสำคัญอย่างมากในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยเฉพาะการกระทำความผิดที่มีพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เข้ามาเกี่ยวข้อง อีกทั้งระบบการดำเนินคดีอาญาของราชอาณาจักรไทยเป็นไปตามหลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ ตามหลักการนี้ถือว่าเมื่อมีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้น รัฐเป็นผู้เสียหายเพราะรัฐมีหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยในบ้านเมืองและเจ้าพนักงานของรัฐผู้มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินคดีอาญา คือ พนักงานอัยการ เป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินคดีอาญาชั้นก่อนฟ้อง โดยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการใช้หลักดำเนินคดีอาญาตามดุลพินิจ ฉะนั้น การใช้ดุลพินิจของพนักงานอัยการในการสั่งคดีถือว่ามีความสำคัญในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา สอดคล้องกับการศึกษาของ (สรพพิชญ รัชตะวรรณ, 2564) พนักงานอัยการถือเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ด้วยเหตุผลประการสำคัญคือพนักงานอัยการเป็นผู้มีอำนาจดุลพินิจสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องคดีอาญา การใช้ดุลพินิจในการสั่งฟ้องคดีของพนักงานอัยการย่อมมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาที่จะอยู่ในสถานะจำเลยที่อาจถูกคุมขังในระหว่างพิจารณา ส่วนการใช้อำนาจสั่งไม่ฟ้องโดยทั่วไปมักเกิดขึ้นในกรณีที่ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานบ่งชี้ว่าการกระทำของผู้ต้องหาไม่น่าจะมาจากหลายสาเหตุไม่ว่าจะมาจากข้อกฎหมาย หรือพยานหลักฐานที่พนักงานสอบสวนรวบรวมมาไม่เพียงพอจะชนะคดีได้ พนักงานอัยการก็จะสั่งไม่ฟ้องคดี ดังนั้น จึงไม่อาจปฏิเสธได้ว่าพนักงานอัยการถือเป็นผู้มีบทบาทสำคัญเกี่ยวกับการใช้ดุลพินิจในการยอมรับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ หากกระบวนการในชั้นพนักงานอัยการมีความบกพร่อง ส่งผลต่อการพิจารณาตัดสินคดีของศาลได้

การใช้ดุลพินิจถือเป็นอำนาจที่สำคัญประการหนึ่งของพนักงานอัยการและเป็นอำนาจที่ส่งผลต่อการสังคม โดยทั่วไปพยานเอกสาร พยานวัตถุ หรือพยานบุคคล ซึ่งพนักงานอัยการจะใช้ในการนำสืบพิสูจน์ข้อเท็จจริงในชั้นศาล จะเป็นพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่พนักงานสอบสวนรวบรวมไว้ในสำนวนการสอบสวนตั้งแต่แรก หรือเป็นพยานเอกสาร พยานวัตถุ หรือพยานบุคคลที่พนักงานอัยการสั่งให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนเพิ่มเติมรวบรวมเข้ามาในสำนวนหรือพนักงานอัยการสอบพยานนั้นด้วยตนเอง หากไม่มีการสอบสวนอยู่ในสำนวนประเด็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการสอบสวนการสอบสวน กระบวนการรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลายซึ่งพนักงานสอบสวน ได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิด และเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (11)) เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสอบสวนจึงเป็นบุคคลแรกตามกฎหมายเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องเมื่อเกิดการกระทำความผิด การที่พนักงานอัยการไม่มีอำนาจในการสอบสวนคดีที่เกี่ยวกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ สอดคล้องกับการศึกษาของ (ภาวินี หาญธงชัย, 2564) เห็นว่า ระบบการดำเนินคดีอาญาของไทยที่แบ่งแยกความรับผิดชอบในการสอบสวนและการฟ้องร้องออกจากกัน พนักงานอัยการมีเพียงหน้าที่ตรวจสอบกลั่นกรองพยานหลักฐานตามสำนวนเท่านั้น ไม่มีบทบาทในการค้นหาความจริง เป็นอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่และพิจารณาสังคม เพราะหากพนักงานอัยการมีอำนาจในการกำกับควบคุม การสอบสวนตั้งแต่ต้นทางย่อมทำให้การค้นหาความจริงมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้น ควรมีการแก้ไขบทบัญญัติกฎหมายให้พนักงานอัยการสามารถเข้าไปมีบทบาทในการสอบสวนหรือควบคุมกำกับกับการสอบสวนอย่างเหมาะสม และ (มานะ เผาะช่วย, 2556) เห็นว่า ควรมีการปรับปรุงพัฒนาระบบการดำเนินคดีชั้นเจ้าพนักงาน โดยมีหลักการสำคัญคือการพัฒนาให้ระบบการสอบสวนฟ้องร้องเป็นกระบวนการเดียวกัน โดยองค์กรอัยการเป็นผู้รับผิดชอบการสอบสวน จะต้องเข้าร่วมดำเนินคดีตั้งแต่ต้น โดยพนักงานอัยการอาจจะทำการสอบสวนด้วยตนเองหรือมอบหมายให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนภายใต้การกำกับ สั่งการ อำนาจการของพนักงานอัยการ เพื่อประโยชน์ในการรวบรวมพยานหลักฐานในนามของพนักงานอัยการ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ดุลพินิจเกี่ยวกับการยอมรับหรือไม่ยอมรับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ยังไม่มีแนวทางที่ชัดเจน ทำให้การใช้ดุลพินิจของพนักงานอัยการในการสั่งคดีเกี่ยวกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ยังไม่มีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดี จากปัญหาเกี่ยวกับการใช้ดุลพินิจของพนักงานอัยการในการยอมรับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. สำนักงานอัยการสูงสุดควรมีแนวปฏิบัติหรือแนวทางในการสั่งคดีอาญาของพนักงานอัยการเกี่ยวกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับกระบวนการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ข้อบ่งชี้ว่าในขั้นตอนหนึ่งขั้นตอนใดมีปัจจัยอะไรบ้างที่อาจส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานทาง เพื่อให้พนักงานอัยการสามารถนำไปใช้ประกอบการใช้ดุลพินิจในการสั่งคดีได้ไม่ว่าจะเป็นการสั่งสอบเพิ่มเติม รวมถึงสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องด้วย

2. การดำเนินคดีชั้นเจ้าพนักงาน การแก้ไขกฎหมายโดยให้อัยการมีส่วนร่วมในการสอบสวนคดีที่เกี่ยวกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อให้อัยการมีส่วนร่วมกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาตั้งแต่ต้นกระบวนการยุติธรรม

3. พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ เป็นพยานหลักฐานที่มีความเฉพาะด้านในการเก็บ ตรวจ วิเคราะห์ และการรายงานผล สำนักงานอัยการสูงสุดควรฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ โดยเฉพาะเพื่อให้พนักงานอัยการมีความรู้ความเข้าใจในหลักการสำคัญของหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

เอกสารอ้างอิง

กิตติพงษ์ กิตยารักษ์ และคณะ. (2551). ประมวลจริยธรรมและมาตรฐานการปฏิบัติงานของอัยการในนานาประเทศ. กรุงเทพมหานคร: เตือนตุลา.

เข็มชัย ชุติวงศ์. (2560). หลักนิติธรรมกับการสั่งคดีของพนักงานอัยการ. ใน เอกสารวิชาการส่วนบุคคลหลักสูตรหลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.

- คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. (2559). การพัฒนาแนวทางการรับฟัง
พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เพื่อพิสูจน์ความจริงในคดี. ใน รายงานการวิจัย.
กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยและพัฒนาสาคดี สำนักงานศาลยุติธรรม.
- คณิต ณ นคร. (2561). กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร:
วิญญูชน.
- จรัญ ภักดีธนากุล. (2560). คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน. (พิมพ์ครั้งที่ 12).
กรุงเทพมหานคร: สำนักฝึกอบรมกฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.
- จักรกฤษณ์ วรวิทย์ และ ศุภชัย ศุภลักษณ์นารี. (2566). คุณค่าเชิงพิสูจน์ของพยานหลักฐานทาง
นิติวิทยาศาสตร์ ในคดีฆาตกรรมกระทำความผิด. วารสารนิติ รัฐกิจ และสังคมศาสตร์ สำนัก
วิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 7(1), 131-150.
- ณัฐ ตันศรีสวัสดิ์ และ ชินวัต สุวรรณทิพย์. (2549). การรับฟังพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์.
จุฬาลงกรณ์เวชสาร, 50(11), 763-767.
- ประพันธ์ นัยโกวิท. (2539). การอำนวยความสะดวกยุติธรรมในคดีอาญาโดยพนักงานอัยการ. บท
บัณฑิต, 52(4), 25-40.
- ภาวินี หาญธงชัย. (2564). เอกภาพการสอบสวนในคดีอาญา. วารสารบัณฑิตศึกษานิติศาสตร์,
14(3), 502-520.
- มานะ เผาะช่วย. (2556). ระบบการดำเนินคดีอาญาในชั้นเจ้าพนักงาน : ศึกษาเปรียบเทียบ
ระบบของประเทศอังกฤษ ฝรั่งเศส และประเทศไทย. ใน ดุษฎีนิพนธ์ หลักสูตรนิติ
ศาสตรดุษฎีบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รัชดาภรณ์ น้อยแก้ว และวรัญ วิชาวนิชย์. (2563). การศึกษาความสำคัญของพยานหลักฐาน
ทางนิติวิทยาศาสตร์และการนำไปใช้ประโยชน์ในคดีอาญา: กรณีศึกษาสถานี
ตำรวจภูธรในพื้นที่จังหวัดสตูล. วารสารวิชาการอาชญวิทยาและนิติวิทยาศาสตร์
โรงเรียนนายร้อยตำรวจ, 6(2), 167-180.
- รุ่งโรจน์ แจ่มพิทยาภรณ์. (2555). การสังเกตที่ไม่เป็นประโยชน์แก่สาธารณชนในชั้นพนักงาน
อัยการ. วารสารรามคำแหง ฉบับนิติศาสตร์, 1(2), 40-53.
- สรพัชฌ์ รัชตะวรรณ. (2564). การสังเกตพยานหลักฐานของพนักงานอัยการด้วยเหตุที่ไม่เป็น
ประโยชน์ต่อสาธารณะ : ศึกษาเปรียบเทียบกับประเทศอังกฤษ. วารสารนิติศาสตร์,
1(68), 150-184.

สัญลักษณ์ ปัญวัฒนลิขิต. (2552). ประสิทธิภาพในการดำเนินคดีอาญา ศึกษากระบวนการดำเนินคดี
ชั้นเจ้าพนักงานและชั้นศาล. ใน ดุษฎีนิพนธ์ หลักสูตรนิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต.

กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สารัตน์ ล้วนดี. (2560). แนวโน้มของการใช้พยานหลักฐานด้านนิติวิทยาศาสตร์ต่อการพิจารณา
คดี. ใน ดุษฎีนิพนธ์ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์และงาน
ยุติธรรม. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

David W. Neubauer, Henry F. Fradella. (2010). America's Courts and the Criminal
Justice System. (10th Ed.). CA: Wadsworth: Inc.

Davis, Kenneth C. (1969). Discretionary justice. Baton Rouge. LA: Louisiana: State
University Press.

Green, Bruce A. and Roiphe, Rebecca. (2020). A Fiduciary Theory of Prosecution.
American University Law Review, 69(3), 101-158.

Jeffrey Bellin. (2020). Theories of Prosecution. California Law Review, 108(4),
1203-1253.

John A. Lundquist. (1972). Prosecutorial Discretion - A Re-Evaluation of the
Prosecutor's Unbridled Discretion and Its Potential for Abuse. DePaul
Law Review, 21(2), 485-518.

Joycelyn M. Pollock. (2010). Ethical Dilemmas and Decisions in Criminal Justice.
(6th Ed.). CA: Wadsworth: Cengage Learning.

Kären M. Hess. (2009). Introduction to Law Enforcement and Criminal Justice.
(9th Ed.). CA: Wadsworth: Cengage Learning.

Robert L. Misner. (1996). Recasting Prosecutorial Discretion. Journal of Criminal
Law and Criminology, 86(3), 717-777.

Samuel J. Levine. (2017). The Potential Utility of Disciplinary Regulation as a
Remedy for Abuses of Prosecutorial Discretion. Duke Journal of
Constitutional Law & Public Policy, 12(2), 1-12.

United Nations Office on Drugs and Crime. (2014). The Status and Role of
Prosecutors. New York: United Nations.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

1. นโยบายการตีพิมพ์ในวารสารกฎหมายและสังคมรังสิต

วารสารกฎหมายและสังคมรังสิตเป็นวารสารวิชาการของคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าทางด้านกฎหมายและสังคมและเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์และนักศึกษา เพื่อสนับสนุนการศึกษา การสอน การวิจัยและงานวิชาการในมหาวิทยาลัยรังสิต และจากสถาบันและภายนอก รวมทั้งนักวิชาการและผู้สนใจ โดยเน้นสาขานิติศาสตร์ และสาขาสังคมศาสตร์ เปิดรับบทความภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 3 ท่าน บทความที่เสนอมจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อพิมพ์ลงในวารสารอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะระบบการอ้างอิงและรูปแบบการนำเสนอ

ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร ทศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มาให้ถูกต้อง กำหนดออกวารสารปีละ 3 ฉบับ (ราย 4 เดือน)

ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม – เมษายน

ฉบับที่ 2 เดือน พฤษภาคม – สิงหาคม

ฉบับที่ 3 เดือน กันยายน – ธันวาคม

2. ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสารกฎหมายและสังคมรังสิต

1) บทความวิจัย (Research Article) เป็นบทความที่นำเสนอการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับกฎหมาย สังคมศาสตร์ สังคมศาสตร์ทั่วไป

2) บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นบทความวิเคราะห์ วิจารณ์หรือเสนอแนวคิดใหม่

3. รูปแบบของการจัดเตรียมต้นฉบับ

1) ต้นฉบับบทความต้องมีความยาว 9 - 15 หน้ากระดาษ A4 หรือ B5 (รวมเอกสารอ้างอิง) พิมพ์บนกระดาษหน้าเดียว ใช้ตัวอักษรแบบ THSarabunPSK เท่านั้น ตั้งค่าหน้ากระดาษโดยเว้นขอบบน ขอบซ้าย 1 นิ้ว และขอบขวา ขอบล่าง 1 นิ้ว กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเท่ากับ 1 และเว้นบรรทัดระหว่างแต่ละย่อหน้า การนำเสนอรูปภาพและตารางต้องนำเสนอรูปภาพและตารางที่มีความคมชัดพร้อมระบุหมายเลขกำกับรูปภาพไว้ด้านล่าง พิมพ์เป็นตัวหนาเช่นตาราง 1 หรือ Table 1 และ รูป 1 หรือ Figure 1 รูปภาพที่นำเสนอต้องมีรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้โดยไม่ต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ระบุลำดับของรูปภาพทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

2) ชื่อเรื่องต้องมีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้หน้าแรกตรงกลาง

3) ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมระบุชื่อสังกัดหรือหน่วยงาน และ Email.

4) มีบทคัดย่อภาษาไทย จำนวนคำอยู่ที่ประมาณ 300-350 คำ

5) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) 3-5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

6) การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจากหัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษร พิมพ์ตัวที่ 6 และหัวข้อย่อยขนาดเดียวกัน ต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ ให้เว้นระยะห่าง 1 บรรทัด

7) การใช้ตัวเลขคำย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น(ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Student centred learning

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

1) บทคัดย่อ (Abstract) เสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัยและผลการวิจัยโดยสรุปมีความกะทัดรัด และสั้น

2) บทนำ (Introduction) ระบุความสำคัญของปัญหาการวิจัยกรอบแนวคิด และระบุวัตถุประสงค์การวิจัย

3) ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology) ระบุแบบแผนการวิจัยการ ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างและการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บ รวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

4) ผลการวิจัย/ผลการทดลอง (Results) เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การ วิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ

5) อภิปรายผล/วิจารณ์ (Discussion) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความ เชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ แต่ ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด

6) องค์ความรู้ใหม่ (ถ้ามี) (Originality and Body of Knowledge) ระบุองค์ ความรู้ใหม่เป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบาย รูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย

7) สรุป (Conclusion) /ข้อเสนอแนะ (Recommendation) ระบุข้อสรุปที่ สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป

8) เอกสารอ้างอิง (References) ต้องเป็นรายการที่มีการอ้างอิงไว้ในเชิงบรรณ ทัศน์

บทความวิชาการ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction)
- 3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
- 4) สรุป (Conclusion)
- 5) เอกสารอ้างอิง (Reference) การอ้างอิงในเนื้อเรื่องใช้ระบบ APA

4. ระบบการอ้างอิงและเอกสารอ้างอิงทางวิชาการ

เอกสารที่นำมาอ้างอิงควรได้มาจากแหล่งที่มีการตีพิมพ์ชัดเจน อาจเป็นวารสาร หนังสือหรือข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตทั้งนี้ผู้เขียนบทความต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อความถูกต้อง ของเอกสารอ้างอิงทั้งหมดก่อนส่งต้นฉบับผู้เขียนบทความควรตรวจสอบถึงความถูกต้อง ของ การอ้างอิงเอกสาร เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการ

อ้างอิงไม่ถูกต้องจะไม่ได้รับการส่งต่อเพื่อพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิจนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์

การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม – ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง ตัวอย่างเช่น การปฏิวัติทางอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 (Industry 4.0) ภาครัฐและภาคอุตสาหกรรมจะต้องเตรียมพร้อมในหลาย ๆ ด้านและสิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ การเตรียมพร้อมด้านทรัพยากรมนุษย์ เพื่อรองรับอุตสาหกรรมใหม่และเศรษฐกิจยุคใหม่ เป็นการพัฒนาค้นคว้าอุตสาหกรรมอนาคต เชื่อมโยงทรัพยากรบุคคล ความรอบรู้ นวัตกรรมทางความคิด และเทคโนโลยีดิจิทัล เป็นหนึ่งเดียวกับการขับเคลื่อนอุตสาหกรรม (ธนิต โสรัตน์, 2559) โดยเอกสารอ้างอิงที่ใช้ในการอ้างอิงในบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ โดยรูปแบบของเอกสารอ้างอิง มีดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1) พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างชื่อคัมภีร์ / เล่มที่/ข้อที่/เลขหน้า แล้วตามด้วยชื่อหน่วยงานผู้จัดทำ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) พร้อมปีที่ตีพิมพ์ ตัวอย่าง เช่น “ภิกษุทั้งหลาย รูปเวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ เป็นอนัตตา ภิกษุทั้งหลาย ถ้ารูปเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณนี้จักเป็นอนัตตาแล้วไซ้รูปเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณนี้ไม่พึงเป็นไปเพื่ออาพาธ” (วิ.ม. 4/20/27) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

2) ผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างชื่อ-นามสกุลผู้แต่ง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่ตีพิมพ์ เช่น (ธานี วรภัทร์, 2557)

3) ผู้แต่งสองราย ให้อ้างชื่อ-นามสกุลของผู้แต่งทั้งสองรายโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่ตีพิมพ์ เช่น (ธานี วรภัทร์ และ อิงคริต ดลเจิม, 2561)

4) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างชื่อ-นามสกุลของผู้แต่งรายแรก แล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่ตีพิมพ์ เช่น (ธานี วรภัทร์ และ คณะ, 2563)

5) กรณีที่เนื้อความเป็นเรื่องเดียวกัน หรือผลการวิจัยเหมือนกัน แต่มีผู้อ้างอิงหลายคน ให้ใช้รายการอ้างอิงที่ใกล้เคียงกับปีปัจจุบันมากที่สุด (ค้นพบล่าสุด) หรือหากเป็นแนวคิดทฤษฎี ก็ควรอ้างอิงเจ้าของแนวคิดทฤษฎี หรือบุคคลผู้เป็นที่ยอมรับของวงการวิชาการส่วนใหญ่เป็นสำคัญ

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Kiarash, A., 2007)

2) ถ้ามีผู้แต่งสองราย ให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรก ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษ ตามด้วยเครื่องหมายแอนด์ (&) คั่นกลาง ตามด้วยนามสกุลของผู้แต่งรายที่สอง และตามด้วยอักษรย่อของชื่อภาษาอังกฤษ แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Werker, J. F. & Desjardins, R. N, 2004)

3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรก ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Bloom, B. S., et al.)

เอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อพระไตรปิฎก อรรถกถา.// สถานที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(2) หนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อหนังสือ.// (ครั้งที่พิมพ์).// สถานที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

ธานี วรภัทร์. (2558). หลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.

(3) บทความในหนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ).// ชื่อเรื่อง// (เลขหน้าที่อ้าง).// สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

พระสุริยา คงคาไหว. (2560). การสร้างความคิดนามธรรมในวัฒนธรรมไทย ใน ปวีตร ว่องวีระ. *ทฤษฎี และวิวิธยาของการวิจัยวัฒนธรรม*. (หน้า112). กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์.

(4) บทความจากวารสาร

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อวารสาร.// ปีที่/ (ฉบับที่), /เลขหน้าแรก ที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง :

ธานี วรภัทร์. (2563). มาตรการทางกฎหมายในการลดอันตรายจากการใช้กัญชาทางการแพทย์. *วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม*, 5(2), 35-49.

(5) บทความในสารานุกรม

รูปแบบ : ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อสารานุกรม, / (เล่มที่อ้าง, หน้า เลขหน้าที่อ้าง). สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

สนิท อาจพันธ์. (2560). หม้อคอคควาย. ใน สารานุกรมของใช้พื้นบ้านไทยในอดีตเขต หัวเมืองฝ่ายเหนือ, (หน้า 274-275). กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

Sturgeon, T. (2010). Sciencefiction. In *The encyclopaedia America*, (Vol. 24, pp.390-392). Danbury, CT: GrolierPress.

(6) หนังสือพิมพ์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อหนังสือพิมพ์, /เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

สุชาติ เผือกสกนธ์. (9 มิถุนายน 2560). ประชาชนเศรษฐกิจพอเพียง. *ผู้จัดการรายวัน*, น.13.

(7) วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง รายงานการวิจัย

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์.// ใน/ ระดับวิทยานิพนธ์/ ชื่อมหาวิทยาลัยที่พิมพ์

ตัวอย่าง :

ธานี วรภัทร์. (2552). กฎหมายบังคับโทษในประเทศไทย: การบังคับโทษจำคุก. ใน ดุษฎี นิพนธ์นิติศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

ธานี วรภัทร์. (2564). ห้องบริโภคนยาเสพติด. ใน รายงานการวิจัย. กองพัฒนานวัตกรรมการ ยุติธรรม สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม.

(8) สัมภาษณ์

รูปแบบ:

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์.// (วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์).// ชื่อเรื่องที่สัมภาษณ์.// (ชื่อผู้ สัมภาษณ์)

ตัวอย่าง :

คณิต ณ นคร. (31 ต.ค. 2560). กระบวนการยุติธรรมกับระบบทุนนิยม. (ธานี วรภัทร์, ผู้ สัมภาษณ์)

(9) สื่อออนไลน์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่เผยแพร่).// ชื่อเรื่อง.// เรียกใช้เมื่อ/ จาก แหล่งที่มาของข้อมูล (URL)

ตัวอย่าง :

ฤทัยชนก จริ่งจิตร. (2555). กลยุทธ์ข้าวไทยบนฐาน AEC เพื่อก้าวสู่การเป็น Trading Nation เรียกใช้เมื่อ 1 สิงหาคม 2563 จาก <http://www.tpsocmoc.go.th/sites/default/files/862-img.pdf>

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2561). เลื่อนข้าราชการให้ดำรงตำแหน่งประเภททั่วไป ระดับชำนาญงาน คำสั่งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่ 593/2562 . เรียกใช้

เมื่อ 15 มกราคม 2562 จาก <http://www.onab.go.th/category/news/คำสั่ง-ประกาศ/>

(10) ราชกิจจานุเบกษา

รูปแบบ:

ชื่อกฎหมาย.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อเรื่อง(ถ้ามี).//ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่/ตอนที่/หน้า/(วันเดือนปี).

ตัวอย่าง:

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. (2560). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก หน้า 1 (6 เมษายน 2560).

ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2562). เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 129 ตอนพิเศษ 97 ง หน้า 1 (20 มิถุนายน 2555).

ตัวอย่างเอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงสาธารณสุข. (2558). คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย Developmental Surveillance and Promotion Manual (DSPM) Promotion Manual (DSPM). เชียงใหม่: สยามพิมพ์นานาชาติ.

ธานี วรภัทร์ และอิงครัต ดลเจิม. (2562). กระบวนการยุติธรรมกับระบบทุนนิยม. ใน รายงานการวิจัย. สำนักพระตำริในพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา.

พระสุตกรักษ์ วิสุทโธ และเดชชาติ ตริทรัพย์. (2561). บทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชนในตำบลทรายขาว อำเภอดงหลวง จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 2(2), 8-13.

พระราชบัญญัติราชทัณฑ์. (2560). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนที่ 21 ก หน้า 1 (18 กุมภาพันธ์ 2560).

วิชา มหาคุณ. (2549). การใช้เหตุผลทางกฎหมาย. กรุงเทพมหานคร: นิติบรรณาการ.

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง. (2563). ศิลปะการแห่งโนราห์. เรียกใช้เมื่อ 9 กุมภาพันธ์ 2563 จาก https://www.m-culture.go.th/phatthalung/ewt_news.php?nid=508&filename=index.

Dunst, C. J. & Triette, C. M. (1996). Empowerment, effective helping practices and family-Centered care. *Pediatr Nurs*, 22(2), 334-337.

Elizabet, B. (1990). *Ecotourism: The Potentials and Pitfalls*. Vol.1 and 2. World Wildlife Fund. Washington, D.C.

Sandel, Michael J. (2010). *Justice*. U.S.A.:Penguin Books.

5. หลักเกณฑ์การส่งต้นฉบับบทความเพื่อได้รับการตีพิมพ์

การส่งในระบบ (Online Submission) สามารถส่งเข้าระบบออนไลน์ได้เว็บไซต์ ของวารสารกฎหมายและสังคมรังสิต ได้ที่ www.rsu.ac.th/law เมื่อส่งเข้าระบบสำเร็จให้แจ้งข้อมูลเพิ่มเติมทาง Email : RJLS@rsu.ac.th

6. ขั้นตอนการนำบทความลงตีพิมพ์ลงในวารสารกฎหมายและสังคมรังสิต

ต้นฉบับบทความที่เสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารให้อยู่ในรูปแบบของไฟล์เอกสาร *.docx ของ Microsoft Word Version 2010 หรือมากกว่า หากต้นฉบับประกอบด้วยภาพ ตาราง หรือสมการ ให้ส่งแยกจากไฟล์เอกสาร ในรูปแบบไฟล์ภาพ สกุล *.PDF*.JPG*.GIF หรือ *.bmp ความยาวของต้นฉบับต้องไม่เกิน 15 หน้า (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิเมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่านหรือมีการแก้ไข จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ โดยการพิจารณาบทความเพื่อลงตีพิมพ์ได้จะคำนึงถึงความหลากหลายและความเหมาะสม

7. สิทธิของบรรณาธิการ

ในกรณีที่กองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้รับเชิญให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินบทความมีความเห็นว่าควรแก้ไข กองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อให้เจ้าของบทความแก้ไข โดยจะยึดถือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินเป็นเกณฑ์หลัก และหรือขอสงวนสิทธิ์ที่จะพิจารณาไม่ตีพิมพ์ ในกรณีที่รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการหรือบทความ

วิจัยไม่ตรงกับแนวทางของวารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม หรือไม่ผ่านการพิจารณาของ กองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญเมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ผู้เขียนจะได้รับวารสาร ลิงค์ ฉบับที่นำบทความลงตีพิมพ์ พร้อมกับหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความในวารสารกฎหมาย และสังคมรังสิต

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

(16 pt)วัตถุประสงค์ของการวิจัย ระบุประเภทของวิจัย ประชากรกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัย ที่พบ (เลือกนำเสนอเฉพาะผลการวิจัยที่มีความน่าสนใจมากที่สุด).....

.....
.....
.....
.....
.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

(16 pt)ให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย.....

.....
.....
.....
.....

Keywords: 3-5 words

บทนำ (18 pt) (ไม่ควรเกิน 4 ย่อหน้า)

...(16 pt) 1. กล่าวถึงความเป็นมาแล้วความสำคัญของปัญหา โดยกว้าง ๆ (อ้างนโยบาย กฎหมาย หรือแนวคิดทฤษฎีมารองรับ).....

2. กล่าวถึงสภาพปัญหาปัจจุบันที่เกิดขึ้น (อ้างงานวิจัยหรือทฤษฎีมารองรับ).....

3. กล่าวถึงสภาพปัญหาของประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา.....

4.สรุปความเป็นมาทั้งหมดชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการวิจัยและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (16 pt)

1..... (16 pt)

2..... (16 pt)

3..... (16 pt)

วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt)

(16 pt) ระบุรูปแบบของการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล.....

ผลการวิจัย (18 pt)

(16 pt) ผลการวิจัยต้องตอบวัตถุประสงค์ทุกข้อ

ภาพที่ 1 (ชื่อภาพ) (ถ้ามี)

ตารางที่ 1 (ชื่อตาราง) (ถ้ามี)

อภิปรายผล (18 pt)

(16 pt) อภิปรายผลการวิจัยที่พบตามวัตถุประสงค์ ผลการวิจัยสอดคล้องหรือไม่ สอดคล้องกับผลการวิจัยของใคร สามารถนำมาอภิปรายได้ทั้งหมด

[illegible]

องค์ความรู้ใหม่ (18 pt) (ถ้ามี)

...(16 pt).....ระบอบองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สังเคราะห์
ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจ
ง่าย.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สรุป/ข้อเสนอแนะ (18 pt)

...(16 pt).....สรุปผลการวิจัยทั้งหมด สั้น ๆ กระชับรัดกุมได้ใจความ.....พร้อมข้อเสนอแนะที่
ได้จากการวิจัย.....และการนำผลการวิจัยไปใช้ รวมถึงเสนอแนะแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

กิตติกรรมประกาศ (18 pt) (ถ้ามี) (ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือกรณีซื้อบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์)

...(16 pt) ตัวอย่าง เช่น ขอขอบคุณทุนสนับสนุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2559 และข้อมูลจากโครงการวิจัยย่อย เรื่องสภาพปัญหาและความต้องการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในบริบทภาคใต้ตอนล่าง.....

.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

... (16 pt)

.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words

(16 pt).

[illegible]

สรุป (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....